

SISÄLLYSLUETTELO

Ympäristölautakunta pöytäkirja 03.10.2018

Pöytäkirjan kansilehti	1
1 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus	3
2 § Pöytäkirjan tarkastajien valinta	4
3 § Selostukset, apulaiskaupunginjohtajan tiedotusasiat	5
4 § Kuntalain 92 §:n mukaista ottomenettelyä varten saapuneet päätökset	6
5 § Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan vakanssien lakkauttaminen, ympäristölautakunta	7
- Lakkautettavat virat ympäristölautakunta	9
6 § Selvitys suurten kaupunkien henkilöstön ympäristöasenteista	10
- Ympäristöasennekysely	12
7 § Vaasan hallinto-oikeuden päätös ympäristölupa-asiassa, Vantaan Energia Oy:n Martinlaakson voimalaitos	60
- VHaOn päätös ympäristölupa-asiassa, Vantaan Energian Martinlaakson voimalaitos	61
8 § Vaasan hallinto-oikeuden päätös, Lemminkäinen Infra Oy:n ympäristölupa-asia, Riipilä	81
- Vaasan hallinto-oikeuden päätös Lemminkäinen Infra Oy:n ympäristölupa-asiassa, Riipilä, Königstedtinvuri	83
9 § Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätös Rekolan kouluun liittyvästä kantelusta	94
- Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätös kanteluun/ Selvityksen antaminen Arto Heinon kanteluun, koskien Rekolan koulun oppilaiden terveyshaitan vaaran estämiseksi sekä Vantaan kaupungin virkahenkilöiden laiminlyöntejä	96
Muutoksenhakuohje 1. Oikaisuvaatimus 30 pv	113
Muutoksenhakuohje 10. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto	115

Ympäristölautakunnan kokous

Aika 3.10.2018 klo 17.00-17.39
Paikka Leija, Pakkalankuja 5, 01510 Vantaa

Osallistujat

Jäsenet	Läsnä	Varajäsenet	Läsnä
Rautavaara Maija, puheenjohtaja	x	Nylén Tiina	
Mölsä Jukka, varapuheenjohtaja	x	Suvensalmi Jouko	
Weckman Markku	x	Ellonen Antti	
Leppänen Janne	§:t 6 -9 klo 17.22-17.39	Lepistö Matti	
Ruotsalainen Susanna	x	Puusa- Ruohonen Hannele	
Karén Timo	x	Karhunen Anneli	
Kiljunen Kimmo	x	Hilden Joni	
Pääsukene Sonja	x	Pääkkönen Taru	
Salasto Riitta	x	Kalliokanerva Marjo	
Tuormaa Ismo	-	Annala Antti	x
Liinakoski Eija	-	Parkkima Marja	-
Mäkinen Marja-Vuokko	x	Joensuu Juho	
Eerola Antero	x	Tilander Liisa	
Kaupunginhallituksen edustaja		Kaupunginhallituksen varaedustaja	
Niikko Mika	§:t 3-9 klo 17.09-39	Auvinen Timo	
Nuorisovaltuuston edustaja		Nuorisovaltuuston varaedustaja	
Linnakangas Jaakko	x	Pälviä Aapo	-
Muut osallistujat			Läsnä
Hohti Jonna, talous- ja hallintojohtaja, apulaiskaupunginjohtaja vs.		esittelijä §:t 1-5	x
Rautalahti Katariina, ympäristöjohtaja		esittelijä §:t 6-9	x
Hiltunen Kirsi, 1. kaupungineläinlääkäri			-
Maidell-Münster Leena, ympäristöpäällikkö			-
Groth Anna, viestintäpäällikkö			x
Virtanen Laura, ympäristöasiantuntija		§:t 1-3, klo 17.00-17.22	x
Rantataro Maarit, johtava ympäristötarkastaja vs.			x

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Todettiin

Allekirjoitukset

Puheenjohtaja Maija Rautavaara

Pöytäkirjanpitäjä Eija Pasanen

Pöytäkirjan tarkastus

Aika ja paikka 5.10.2018, Ympäristökeskus, Pakkalankuja 5, 01510 Vantaa

Antero Eerola

Kimmo Kiljunen

Pöytäkirja on yleisesti nähtävänä

Aika ja paikka 10.10.2018 Vantaan kaupungin internetsivuilla <http://paatokset.vantaa.fi>

1 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Ympäristölautakunta 3.10.2018 § 1

Apulaiskaupunginjohtajan vs. esitys:

Todetaan kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi. Kirjataan läsnäolijat.

Päätös:

Todettiin kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi. Kirjattiin läsnäolijat.

2 § Pöytäkirjan tarkastajien valinta/

Ympäristölautakunta 3.10.2018 § 2

Apulaiskaupunginjohtajan vs. esitys:

Päätetään,

- a) valita pöytäkirjantarkastajat ja
- b) että pöytäkirjantarkastajat tarkastavat pöytäkirjan pe 5.10.2018 klo 14.00 mennessä.

Päätös:

Päätettiin,

- a) valita pöytäkirjantarkastajiksi Antero Eerola ja Kimmo Kiljunen
- b) että pöytäkirjantarkastajat tarkastavat pöytäkirjan pe 5.10.2018 klo 14.00 mennessä.

3 § Selostukset, apulaiskaupunginjohtajan tiedotusasiat/

80/00.02.02.00/2015

Ympäristölautakunta 3.10.2018 § 3

Apulaiskaupunginjohtajan vs. esitys:

Merkitään tiedoksi asiantuntijoiden ja esittelijöiden selostukset sekä apulaiskaupunginjohtajan tiedotusasiat.

Käsittely:

Ympäristöasiantuntija Laura Virtanen esitteli §:n 6 ”Selvitys suurten kaupunkien henkilöstön ympäristöasenteista”.

Päätös:

Merkittiin tiedoksi asiantuntijoiden ja esittelijöiden selostukset sekä apulaiskaupunginjohtajan tiedotusasiat.

4 § **Kuntalain 92 §:n mukaista ottomenettelyä varten saapuneet päätökset**

1497/00.02.02.00/2015

HP/EP

Ympäristölautakunnalle kuntalain 92 §:n mukaista ottomenettelyä varten saapuneet päätökset.

Ympäristöjohtaja Katariina Rautalahti

§ 9/18.9.2018 Uusiutuvan energian kuntakatselmuksen hankinta.

Ympäristölautakunta 3.10.2018 § 4

Apulaiskaupunginjohtajan vs. esitys:

Päätetään olla ottamatta ympäristölautakunnan käsiteltäväksi esittelyosassa mainittu ottamiskelpoista päätöstä.

Päätös:

Päätettiin olla ottamatta ympäristölautakunnan käsiteltäväksi esittelyosassa mainittu ottamiskelpoista päätöstä.

5 § Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan vakanssien lakkauttaminen, ympäristölautakunta

VD/7176/01.01.00.00/2018

JH/ES

Kuntalain 11 luvun 88 §:n 1 momentin mukaan viran perustamisesta ja lakkauttamisesta päättää valtuusto tai hallintosäännössä määrätty kunnan muu toimielin. Kuntalain 11 luvun 88 §:n 2 momentin mukaan, kun virka, jossa ei käytetä julkista valtaa, tulee avoimeksi, se lakkautetaan.

Voimassa olevan Vantaan kaupungin hallintosäännön 14 luvun 2 §:n mukaan kaupunginvaltuusto päättää kaupunginvaltuuston täytettävien virkojen perustamisesta. Virkaa perustettaessa päätetään myös virkanimikkeestä ja kelpoisuusvaatimuksista. Kaupunginhallitus päättää edellä mainittujen virkojen lakkauttamisesta sekä virkanimikkeiden ja kelpoisuusvaatimusten muuttamisesta.

Kaupunginhallitus päättää kaupunginjohtajan toimialan sekä konserni- ja asukaspalveluiden toimialan virkojen perustamisesta. Virkaa perustettaessa päätetään myös virkanimikkeestä ja kelpoisuusvaatimuksista. Kaupunginhallitus päättää myös mainittujen virkojen lakkauttamisesta sekä virkanimikkeiden ja kelpoisuusvaatimusten muuttamisesta. Asianomainen lautakunta ja liikelaitoksen johtokunta päättävät muiden tehtäväalueensa virkojen perustamisesta, virkanimikkeistä ja kelpoisuusvaatimuksista sekä virkojen lakkauttamisesta ja virkanimikkeiden ja kelpoisuusvaatimusten muuttamisesta. Toimivaltainen viranomais ei voi kuitenkaan päätöksellään tiukentaa laissa tai asetuksessa viralle säädettyjä kelpoisuusvaatimuksia. Jos viran kelpoisuusvaatimukset perustuvat lakiin tai asetukseen, on viran kelpoisuusvaatimus päätettävä ao. lain tai asetuksen mukaisesti.

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialalla on käyty läpi vakanssirekisteriä, minkä johdosta esitetään lakkautettavaksi tarpeettomaksi käyneet vakanssit 1.11.2018 lukien liitteenä olevan listauksen mukaisesti.

Ympäristölautakunta 3.10.2018 § 6

Apulaiskaupunginjohtajan vs. esitys:

Päätetään lakkauttaa tarpeettomaksi käyneet virkasuhteiset vakanssit 1.11.2018 lukien liitteenä olevan listauksen mukaisesti.

Päätös:

Päätettiin apulaiskaupunginjohtajan vs. esityksen mukaisesti.

Liitteet:

- Lakkautettavat virat ympäristölautakunta

Täytäntöönpano: Henkilöstökeskus, palveluesimies Merja Rouhiainen
YHT Palvelussuhde ja palkkapalvelut Mato
Henkilöstökeskus, työmarkkinasuunnittelija Anne-Maria Kuronen

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus ympäristölautakunnalle

Lisätiedot:

Jonna Hohti, 0438268687, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

LAKKAUTETTAVAT VIRAT, YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA		
VAK NO	NIMIKE	
000442	TALOUSPÄÄLLIKÖ	

6 §

Selvitys suurten kaupunkien henkilöstön ympäristöasenteista

VD/7850/11.00.00.00/2018

KR/LV

Espoon, Helsingin, Oulun, Tampereen, Turun ja Vantaan, sekä edellä mainittujen kuutoskaupunkien lisäksi Jyväskylän, henkilöstön ympäristöasenteita ja -toimintaa selvitettiin kaikkiaan kolmannen kerran maaliskuuhun 2018. Kyselyyn vastasi yhteensä 7 947 kaupunkien työntekijää. Vantaalta vastauksia saatiin 1 464 kappaletta ja vastausprosentti oli 13,8 % koko henkilöstöstä.

Kyselyn perusteella kaupunkien henkilöstö vaikuttaisi pääsääntöisesti olevan laajasti huolissaan ympäristöasioista. Suurin osa vastanneista asetti ympäristönsuojelun talouskasvun edelle, mutta nämä kaksi eivät myöskään sulkeneet vastaajien mielestä toisiaan pois. Yli puolet vastaajista uskoi tekniikan kehittymisen mahdollisuuksiin ratkaista useimmat tämän päivän ympäristöongelmista.

Vastaajat kokivat ottavansa ympäristön huomioon arkielämässään hyvin. Selkeä enemmistö ilmoitti suosivansa kasvis- ja lähiruokaa, ostavansa ympäristömerkittyjä tuotteita sekä suosivansa kävelyä, pyöräilyä tai julkista liikennettä lyhyemmillä matkoilla vähintään silloin tällöin. Vain muutaman prosentin mielestä ympäristöystävällisemmät valinnat arjessa eivät olleet mahdollisia. Vastaajista jopa useampi kuin neljä viidestä ilmoitti muuttaneensa toimintatapojaan ympäristöystävällisemmiksi viime vuosina.

Jätteiden lajittelu ja sähkönsäästö työpaikalla oli vastauksien perusteella omaksuttu kaupunkien työntekijöiden keskuudessa hyvin, mutta työmatkaliikumisessa näyttäisi olevan yhä ympäristönäkökulmasta parannettavaa, sillä lähes puolet vastaajista Helsinkiä lukuun ottamatta ilmoitti kulkevansa työmatkansa yleensä henkilöautolla. Myös etätyön hyödyntämistä olisi mahdollista kehittää edelleen. Kyselyn avoimesta vastauksesta kävi ilmi, että monet tekisivät etätyötä mielellään enemmän.

Huomattava osa vastaajista ei ollut samaa eikä eri mieltä siitä, näkyykö kaupungin ympäristötyö asioiden valmistelussa ja päätöksen teossa sekä onko kaupungin ilmastotyö vastuullista. Myös johdon sitoutumisesta ympäristötyöhön oltiin epävarmoja. Vastauksien perusteella ympäristöasioita tulisi tuoda selkeämmin esille, sillä ne eivät välttämättä aina näy henkilöstölle asti. Ympäristöasioiden esille ottaminen kehityskeskusteluissa ei vastauksien perusteella ole myöskään millään tavoin säännönmukaista. Yli puolet vastaajista oli kuitenkin jokseenkin tai täysin samaa mieltä siitä, että omalla työyksiköllä on ympäristötavoitteita. Vajaa kolmannes vastanneista vantaalaisista myös tiesi, että Vantaa tavoittelee hiilineutraalisuutta vuonna 2030.

Henkilöstö olisi syytä saada osallistettua paremmin ympäristöohjelmien valmisteluun, ja samoin kaupungin ympäristötyö ja ekotukitoiminta tulisi saada enemmän osaksi käytäntöä. Se miten kaupungin koetaan huolehtivan ympäristöasioista ei riipu pelkästään kaupungin toimista, vaan paljolti myös siitä miten hyvin ympäristöasioita on tuotu esille ja koko henkilöstö saatu osallistettua. Vantaalla ekotukitoiminnalla oli vastauksien perusteella ollut eniten konkreettisia vaikutuksia verrattuna muihin kaupunkeihin, mutta myös eniten ekotukihenkilöitä suhteessa henkilöstömäärään. Enemmistö vantaalaisista vastaajista, jopa 54 prosenttia, oli joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että ympäristöasiat ovat olleet entistä enemmän esillä omassa työyksikössä viimeisten vuosien aikana.

Ympäristöasennekysely kertoo, että kaupunkien välillä ei useimmiten ole merkittäviä eroja ympäristöasenteissa. Vastauksien perusteella Oulun kaupungissa on kuitenkin jonkin verran enemmän kehitettävää ympäristöasenteissa ja -työssä kautta linjan verrattuna muihin kaupunkeihin.

Jyväskyläläisten vastauksista oli puolestaan selvästi nähtävissä kaupungin ympäristötyön eteneminen. Myös Helsinki erottui positiivisesti erityisesti liikkumista ja ympäristötyöryhmissä toimimishalukkuutta koskevissa väittämissä.

Ympäristölautakunta 3.10.2018 § 5

Ympäristöjohtajan esitys:

Päätetään

- a) merkitä tiedoksi raportti Henkilöstön ympäristöasenteet ja -toiminta kaupunkiorganisaatiossa 2018 ja
- b) esittää yllä mainittu raportti kaupunginhallitukselle tiedoksi merkittäväksi.

Päätös:

Päätettiin ympäristöjohtajan esityksen mukaisesti.

Liitteet:

- Henkilöstön ympäristöasenteet ja -toiminta kaupunkiorganisaatiossa

Täytäntöönpano: Ote kaupunginhallitukselle

Muutoksenhakuohje: 10. Muutoksenhaku- ja valituskielto

Lisätiedot:

Laura Virtanen, puh. 0438 269 079, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

HENKILÖSTÖN YMPÄRISTÖASENTEET JA -TOIMINTA KAUPUNKIORGANISAATIOSSA

Henkilöstön ympäristöasenteet ja -toiminta kaupunkiorganisaatiossa

Teksti ja kuvaajat: Laura Virtanen

Taitto: Tarja Starast, Kari Tervo

Julkaisija: Vantaan kaupungin ympäristökeskus

Sarja: Vantaan kaupunki. Ympäristökeskus. Julkaisuja 2018: 5

ISSN 2342-9453 (painettu)

ISSN 2342-9461 (verkojulkaisu)

ISBN 978-952-443-595-6

SISÄLTÖ

JOHDANTO	4
KYSELYN TOTEUTUS	5
YHTEISKUNTA, YMPÄRISTÖNSUOJELU JA TALOUDELLINEN KASVU	6
YMPÄRISTÖASENTEET JA TOIMINTA	9
YMPÄRISTÖASIAT OSANA TYÖTÄSI	15
KAUPUNKISI YMPÄRISTÖNSUOJELUN JA KESTÄVÄN KEHITYKSEN TYÖ	20
TAUSTATIEDOT	27
JOHTOPÄÄTÖKSET	29
KAUPUNKIKOHTAISET KYSYMYKSET	30
ESPOO	30
Kestävyiden näkyminen työpaikoilla	30
Suurimmat esteet ympäristöasioiden kehittymiselle	31
Autolla ajoa vähennettäisiin, jos	31
HELSINKI	32
JYVÄSKYLÄ	33
OULU	34
Palautteiden kärkiteemoina jätteet, liikenne ja koulutus	34
TAMPERE	35
Ympäristötoiminnan painopisteissä korostuvat lähivihreä ja jäteteemat	35
Sitoutumisen puute esteenä ympäristötyön kehittymiselle	36
TURKU	37
Kestävä liikunnan ratkaisulla vahva henkilöstön tuki	37
Työpaikoilla parannettavaa erityisesti jätehuollossa	37
Ekotukiverkosto kestävämpien toimintatapojen mahdollistajana	38
VANTAA	39
LIITTEET	40

JOHDANTO

Työntekijöiden ympäristöasenteita ja -tietoisuutta selvitettiin kaikkiaan jo kolmannen kerran verkkokyselyllä keväällä 2018 Espoon, Helsingin, Jyväskylän, Oulun, Tampereen, Turun ja Vantaan kaupungeissa. Työntekijöitä näillä Suomen suurimmilla kaupungeilla on yhteensä vajaa 100 000 henkilöä. Ympäristöasennekysely koostuu neljästä kaupunkien yhteisestä kysymysosiosta, kaupunkien omista kysymyksistä sekä vastaajien taustatietoja kartoittavista kysymyksistä. Yhteisten kysymysosioiden aiheet ovat yhteiskunta, ympäristönsuojelu ja taloudellinen kasvu, ympäristöasenteet ja toiminta, ympäristöasiat osana työtäsi sekä kaupunkisi ympäristönsuojelun ja kestävästä kehityksen työ. Kysymykset laadittiin kuutoskaupunkien indikaattoryöryhmän sekä Jyväskylän kaupungin yhteistyönä.

Tässä raportissa on käsitelty kaupunkien yhteisten kysymyksien sekä lyhyesti kaupunkikohtaisten kysymyksien vastaukset. Tarkoituksena on nostaa esiin mielenkiintoisia tuloksia ympäristöasennekyselyn vastauksista sekä vertailla kyselyyn osallistuneita kaupungeja keskenään. Lisäksi vastauksia on peilattu soveltuvien osin myös aiemmin tehtyjen ympäristöasennekyselyiden tuloksiin. Kyselylomake on raportin liitteenä 1.

Ympäristöasennekyselyn väittämiä on nyt vuonna 2018 uudistettu verrattuna aikaisempiin vuosina 2007 ja 2011 tehtyihin kyselyihin. Monissa sellaisissakin kysymyksissä, jotka ovat sisällöltään säilyneet samoina, on saadun palautteen ja aiempien kokemusten perusteella kysymyksiä ja vastausvaihtoehtoja selkeytetty. Täten eri vuosina toteutetut ympäristöasennekyselyt eivät pääsääntöisesti ole suoraan vertailukelpoisia. Kaupunkiorganisaatioissa on myös tapahtunut monia muutoksia, joiden vuoksi aiempiin kyselyihin vertailuun tulee suhtautua varauksella.

Raportin on koonnut Vantaan ympäristösuunnittelija **Laura Virtanen**.

Työryhmä

Sanna Mari Huikuri, Tampere

Johanna af Hällström, Helsinki

Johanna Korpikoski, Turku

Tina Kristiansson, Vantaa

Janne Laurila, Tampere

Miika Meretoja, Turku

Mervi Saukko, Jyväskylä

Leena Sjöblom, Espoo

Tuija Stambej, Espoo

Maarit Talvitie, Oulu

KYSELYN TOTEUTUS

Kaikkiaan kolmas kuutoskaupunkien ja Jyväskylän henkilöstön ympäristöasennekysely toteutettiin maaliskuussa 2018. Kyselyä pidettiin auki keskimäärin kolme viikkoa, ja siihen osallistui yhteensä 7 947 vastaajaa. Kyselyn toteuttamisessa kaupungit hyödynsivät eri verkkokyselytyökaluja.

Henkilöstön määrä sekä vastausprosentti vaihtelivat kaupunkien välillä (Taulukko 1). Vastausprosentteihin eri kaupungeissa vaikutti merkittävästi se, toimitettiin kysely henkilöstölle henkilökohtaisella sähköpostilla vai oliko se ollut esillä pelkästään henkilöstön intranetissä. Kaupungeissa, joissa henkilöstö sai kyselyn omaan sähköpostiinsa, vastausprosentit olivat korkeimpia. Useissa kaupungeissa kysely myös välittyi eteenpäin henkilöstölle kohdenetussa uutiskirjeissä. Jokaisella kaupungin työntekijällä ei ole henkilökohtaista tietokonetta käytössään, mikä todennäköisesti rajoittaa kyselyyn vastaamista.

Kaikissa kaupungeissa ympäristöasennekyselyyn vastanneista noin kolme neljästä oli naisia ja yli puolet vastaajista oli korkeakoulutettuja. Tätä selittää ainakin se, että kaupungin työntekijöissä naisten osuus on miehiä selvästi suurempi, ja että korkeammin koulutetut käyttävät työssään enemmän tietokonetta, jolloin kysely tavoitti heidät todennäköisemmin. Yleisin vastaajien ikäryhmä oli kaikissa kaupungeissa 50-59 vuotta. Monissa aikaisemmissa selvityksissä on todettu, että ympäristöasennekyselyyn todennäköisesti vastaavat enemmän ympäristömyönteisesti ajattelevat henkilöt.

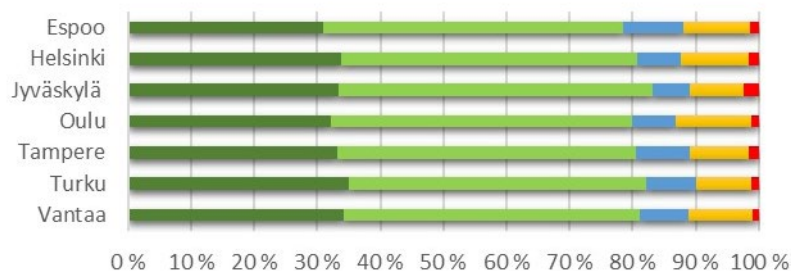
Taulukko 1. Kyselyyn vastanneiden lukumäärä ja prosenttiosuus henkilöstöstä kaupungeittain

Vastaajat kaupungeittain	Vastaajien lukumäärä (2018)	Vastausprosentti henkilöstömäärästä (2007)	Vastausprosentti henkilöstömäärästä (2011)	Vastausprosentti henkilöstömäärästä (2018)
Espoo	1285	7,6%	14,0%	9,1%
Helsinki	561	3,7%	4,6%	2,0%
Jyväskylä	434	21,0%	9,2%	6,2%
Oulu	1029	17,5%	17,3%	10,3%
Tampere	885	5,9%	5,0%	6,1%
Turku	2289	20,1%	10,0%	20,1%
Vantaa	1464	16,7%	12,1%	13,8%

YHTEISKUNTA, YMPÄRISTÖNSUOJELU JA TALOUDELLINEN KASVU

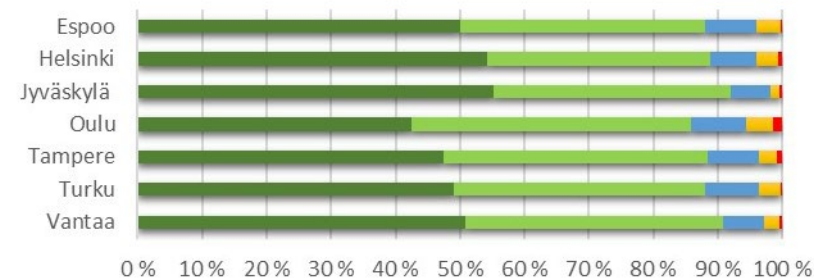
Kyselyn ensimmäisessä osiossa pyrittiin selvittämään henkilöstön asenteita ympäristönsuojelua kohtaan ja sitä, mikä vaikutus henkilöstön mielestä ympäristönsuojelulla on muun muassa talouskasvuun. Vastausten perusteella voidaan todeta, että suurin osa vastanneista piti ympäristönsuojelua talouskasvua tärkeämpänä, mutta nämä kaksi eivät myöskään sulje vastaajien mielestä toisiaan pois. Tekniikan kehittymisen mahdollisuuksiin ratkaista useimmat tämän päivän ympäristöongelmista luotti täysin tai jokseenkin yli puolet vastaajista. Vastaajat myös kokivat ottavansa ympäristön huomioon arkielämässään hyvin.

Noin 80 prosenttia vastaajista oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä siitä, että ympäristönsuojelu ja taloudellinen kasvu ovat mahdollisia samanaikaisesti. Väittämän kohdalla erot vastauksissa kaupunkien välillä olivat hyvin pieniä. Jopa lähes 90 prosenttia vastaajista oli myös täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että ympäristö tulisi asettaa etusijalle, vaikka talouskasvu hieman kärsisi. Vain 1-2 prosenttia vastaajista oli täysin eri mieltä väittämästä, että ympäristönsuojelu ja taloudellinen kasvu ovat mahdollisia samanaikaisesti ja vain noin prosentti oli valmis asettamaan talouskasvun täysin ympäristön edelle.

	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Jyväskylä	Helsinki	Espoo
■ Täysin samaa mieltä	34%	35%	33%	32%	33%	34%	31%
■ Jokseenkin samaa mieltä	47%	47%	47%	48%	50%	47%	48%
■ Ei samaa eikä eri mieltä	8%	8%	9%	7%	6%	7%	10%
■ Jokseenkin eri mieltä	10%	9%	9%	12%	9%	11%	11%
■ Täysin eri mieltä	1%	1%	2%	1%	2%	2%	1%

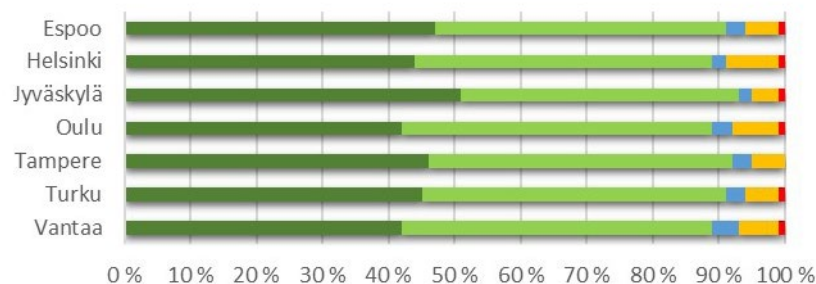
Kuva 1. Ympäristönsuojelu ja taloudellinen kasvu ovat mahdollisia samanaikaisesti

	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Jyväskylä	Helsinki	Espoo
■ Täysin samaa mieltä	51%	49%	47%	42%	55%	55%	50%
■ Jokseenkin samaa mieltä	40%	39%	41%	44%	37%	35%	38%
■ Ei samaa eikä eri mieltä	6%	8%	8%	8%	6%	7%	8%
■ Jokseenkin eri mieltä	2%	3%	3%	4%	1%	3%	4%
■ Täysin eri mieltä	0%	0%	1%	1%	0%	1%	0%

Kuva 2. Ympäristö tulisi asettaa etusijalle, vaikka talouskasvu hieman kärsisi

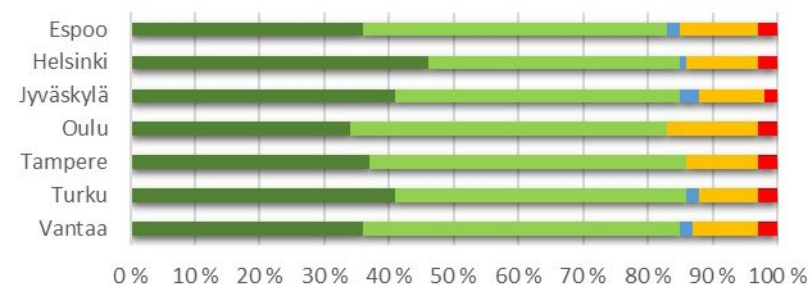
Mahdollisesti talouskasvua ei enää nykyisin ymmärretä niin yksipuolisesti aineellisen tuotannon ja kulutuksen sekä uusiutumattomien luonnonvarojen käytön lisääntymisenä kuin ennen¹. Sen sijaan ajatellaan, että talouskasvu voisi perustua enenevässä määrin uusiutuvien luonnonvarojen ja energian käyttöön, kierrätys- ja kiertotalouteen sekä esimerkiksi palvelujen vientiin.

	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Jyväskylä	Helsinki	Espoo
■ Täysin eri mieltä	42%	45%	46%	42%	51%	44%	47%
■ Jokseenkin eri mieltä	47%	46%	46%	47%	42%	45%	44%
■ En osaa sanoa	4%	3%	3%	3%	2%	2%	3%
■ Jokseenkin samaa mieltä	6%	5%	5%	7%	4%	8%	5%
■ Täysin samaa mieltä	1%	1%	0%	1%	1%	1%	1%

Kuva 3. Taloudellinen kasvu tulisi asettaa etusijalle siinäkin tapauksessa, että ympäristö jonkin verran kärsisi (vuoden 2007 kysely)

Verrattuna edellisten henkilöstön ympäristöasennekyselyiden tuloksiin, keskimäärin useampi vastaaja oli valmis asettamaan ympäristön jokseenkin tai täysin talouskasvun edelle vuonna 2018 verrattuna vuoteen 2011. Selkein ero oli ympäristön eduksi kuitenkin vuonna 2007. Kysymyksenasettelua ja vastausvaihtoehtoja oli muokattu nyt vuonna 2018 verrattuna aikaisempiin vuosiin, mikä voi vaikuttaa vastaustuloksiin.

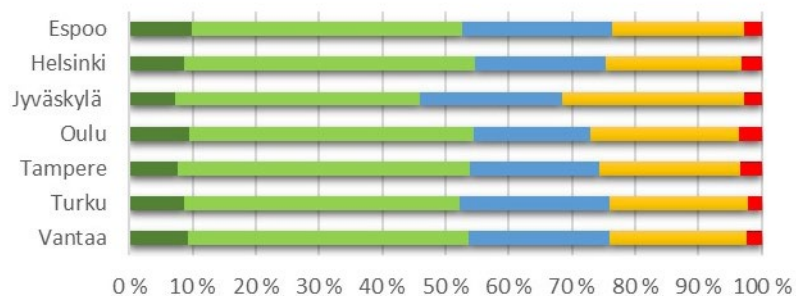

	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Jyväskylä	Helsinki	Espoo
■ Täysin eri mieltä	36%	41%	37%	34%	41%	46%	36%
■ Jokseenkin eri mieltä	49%	45%	49%	49%	44%	39%	47%
■ En osaa sanoa	2%	2%	0%	0%	3%	1%	2%
■ Jokseenkin samaa mieltä	10%	9%	11%	14%	10%	11%	12%
■ Täysin samaa mieltä	3%	3%	3%	3%	2%	3%	3%

Kuva 4. Taloudellinen kasvu tulisi asettaa etusijalle siinäkin tapauksessa, että ympäristö jonkin verran kärsisi (vuoden 2011 kysely)

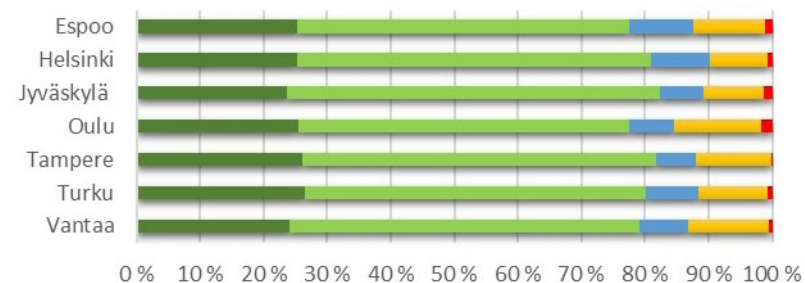
¹ Hirvonen, Jukka ja Vanhatalo, Maaria. 2018. Ympäristöasenteet ja kaupunkikehitys Helsingissä ja Vantaalla. Tutkimuksia 2018:1. Helsingin kaupunki.

Runsa puolet vastaajista oli täysin tai jokseenkin sitä mieltä, että tekniikan kehittyminen ratkaisee ympäristöongelmia tulevaisuudessa, lukuun ottamatta Jyväskylää, jossa näin ajateltiin hieman harvemmin. Vastaavasti Jyväskylässä oltiin hieman muita kaupunkeja useammin myös jokseenkin eri mieltä tekniikan kehittymisen mahdollisuuksista ratkaista ympäristöongelmia, sillä näin oli vastannut lähes 30 prosenttia jyvaskyläläisistä vastaajista. Hyvin pieni osuus, vain noin 3 prosenttia kaikista vastaajista, ei uskonut tekniikan kehittymisen auttavan useimpien tämän päivän ympäristöongelmien ratkaisussa lainkaan. Väittämä oli mukana kyselyssä nyt ensimmäistä kertaa.

Kuva 5. Tekniikan kehittyminen ratkaisee tulevaisuudessa useimmat tämän päivän ympäristöongelmat

Noin 80 prosenttia vastaajista uskoi toimivansa arkielämässään jokseenkin tai täysin niin ympäristöystävällisesti kuin pystyy. Keskimäärin reilu kymmenes vastaajista oli jokseenkin eri mieltä väittämästä, mutta ainoastaan noin prosentti koki olevansa täysin eri mieltä.

Kuva 6. Arkielämässäni toimin nyt niin ympäristöystävällisesti kuin pystyn

YMPÄRISTÖASENTEET JA TOIMINTA

Kyselyssä selvitettiin myös henkilöstön ympäristöasenteiden ja toiminnan välistä yhteyttä. Eniten huolta vastaajissa herättivät vesistöjen laatu ja ilmastomuutos, hieman vähemmän puolestaan melu. Enemmistö vastaajista seurasi julkista keskustelua ja kirjoittelua ympäristöasioista, osti ympäristömerkittyjä tuotteita sekä valitsi lautaselleen kasvis- ja lähiruokaa vähintään silloin tällöin. Yli puolet vastaajista suosi lyhyillä harrastus- ja/tai asiointimatkoilla yleensä kävelyä, pyöräilyä ja julkista liikennettä, ja lähes kolme neljästä suunnitteli ruokaostoksensa niin, ettei tule hävikkiä. Ympäristömyönteisyys ei kuitenkaan todennäköisesti aina selitä toimintaa kokonaan, vaan esimerkiksi ruokahävikki on myös taloudellinen kysymys ja yhteyksien kattavuus sekä nopeus vaikuttavat julkisen liikenteen käyttöön.

Jopa lähes yhdeksän kymmenestä vastaajasta koki, että oli muuttanut toimintatapojaan ympäristöystävällisemmiksi viime vuosina. Yli 40 prosenttia vastaajista ei kuitenkaan ollut tietoinen siitä, miten kotona käytetty sähkö oli tuotettu.

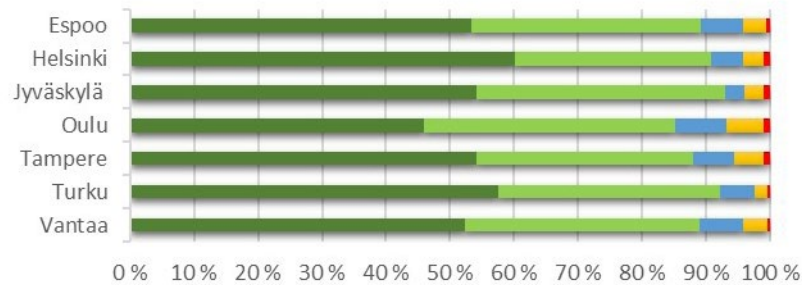
Yleinen huolestuneisuus ympäristön tilasta näkyi selvästi kaikkien kaupunkien vastauksista. Eniten vastaajat olivat huolissaan vesistöjen laadusta sekä ilmastomuutoksen seurauksista, sillä noin yhdeksän kymmenestä kertoi olevansa väittämistä joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Lähes yhtä paljon huolestuttivat ilmanlaatu sekä muutokset lähiluonnossa. Kysytyistä ympäristöongelmista vähiten huolta vastaajissa herätti melu. Väittämästä ”Olen huolissani melusta” oli kuitenkin täysin tai jokseenkin samaa mieltä keskimäärin 75 prosenttia vastaajista.

Helsingin ja Turun käynnistämä Itämerihaaste² on nostanut vesiensuojelua pinnalle ja huoli vesistöistä näkyikin erityisesti näistä kaupungeista saaduissa vastauksissa. Verrattuna vuoden 2011 henkilöstön ympäristöasennekyselyyn, erityisesti huoli ilmastomuutoksesta oli lisääntynyt. Vastanneista 4-8 prosenttiyksikköä enemmän, kaupungista riippuen, oli nyt vuoden 2018 kyselyssä täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämästä ”Olen huolissani ilmastomuutoksen seurauksista” kuin vuonna 2011 väittämästä ”Olen huolissani ilmastomuutoksesta”. Eniten huoli ilmastomuutoksesta ja sen seurauksista oli lisääntynyt Helsingissä.

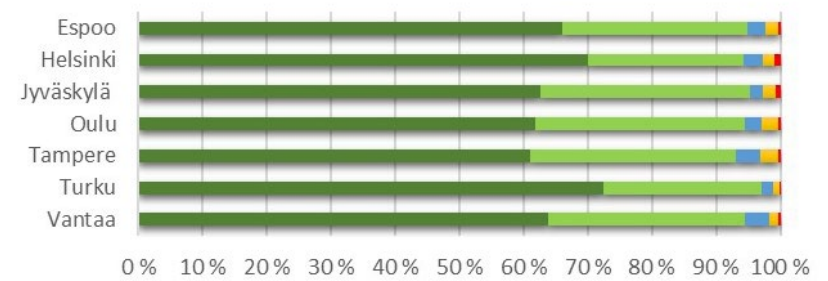
Kuva 7. Olen huolissani ilmastomuutoksen seurauksista

² www.itamerihaaste.net

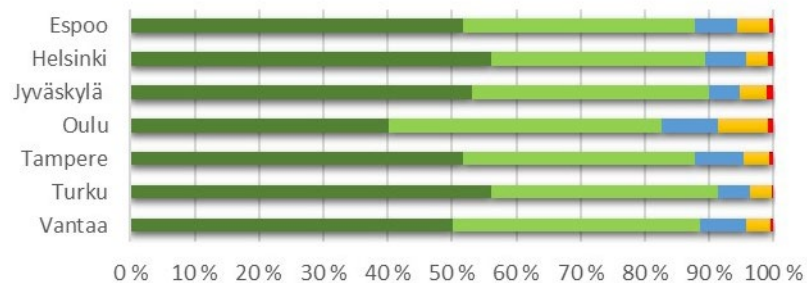
	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Jyväskylä	Helsinki	Espoo
■ Täysin samaa mieltä	52 %	58 %	54 %	46 %	54 %	61 %	53 %
■ Jokseenkin samaa mieltä	37 %	35 %	34 %	39 %	39 %	31 %	36 %
■ Ei samaa eikä eri mieltä	7 %	5 %	7 %	8 %	3 %	5 %	7 %
■ Jokseenkin eri mieltä	4 %	2 %	5 %	6 %	3 %	3 %	4 %
■ Täysin eri mieltä	0 %	0 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %

Kuva 8. Olen huolissani muutoksista lähiluonnossa

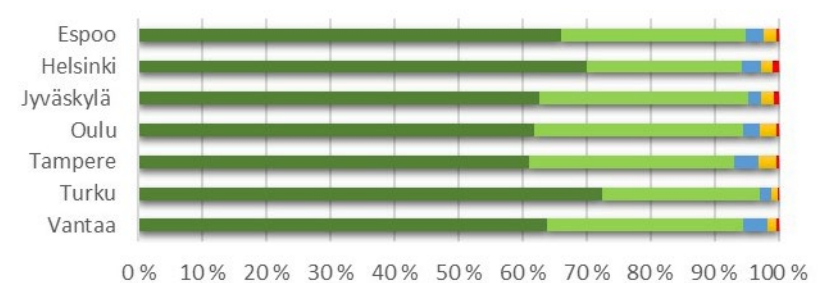
	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Jyväskylä	Helsinki	Espoo
■ Täysin samaa mieltä	64 %	72 %	61 %	62 %	63 %	70 %	66 %
■ Jokseenkin samaa mieltä	31 %	25 %	32 %	33 %	33 %	24 %	29 %
■ Ei samaa eikä eri mieltä	4 %	2 %	4 %	3 %	2 %	3 %	3 %
■ Jokseenkin eri mieltä	2 %	1 %	3 %	3 %	2 %	2 %	2 %
■ Täysin eri mieltä	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	1 %	0 %

Kuva 10. Olen huolissani vesistöjen laadusta

	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Jyväskylä	Helsinki	Espoo
■ Täysin samaa mieltä	50 %	56 %	52 %	40 %	53 %	56 %	52 %
■ Jokseenkin samaa mieltä	38 %	35 %	36 %	42 %	37 %	33 %	36 %
■ Ei samaa eikä eri mieltä	7 %	5 %	8 %	9 %	5 %	6 %	7 %
■ Jokseenkin eri mieltä	4 %	3 %	4 %	8 %	4 %	3 %	5 %
■ Täysin eri mieltä	0 %	0 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %

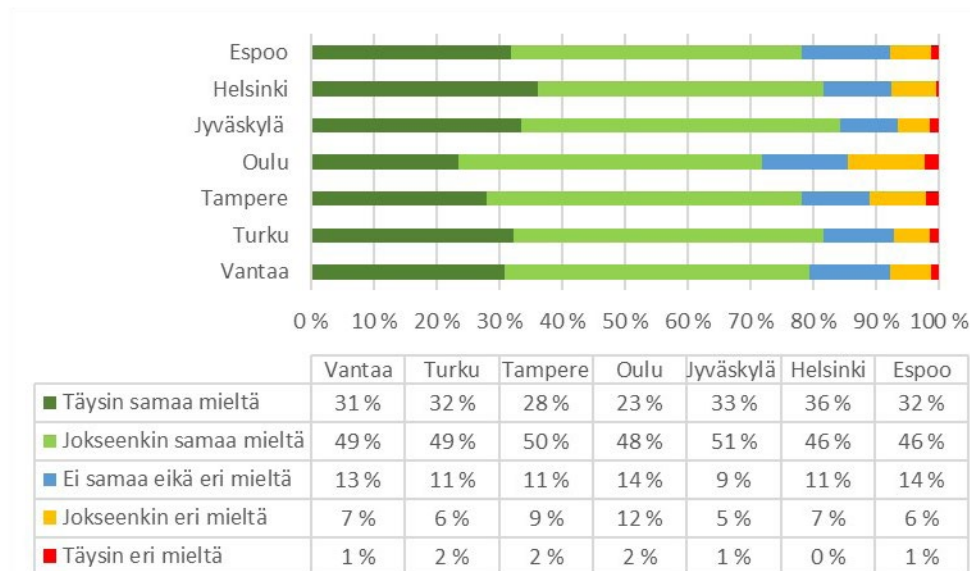
Kuva 9. Olen huolissani ilman laadusta

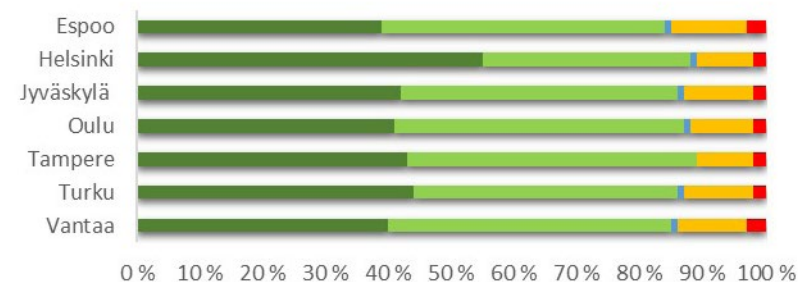
	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Jyväskylä	Helsinki	Espoo
■ Täysin samaa mieltä	64 %	72 %	61 %	62 %	63 %	70 %	66 %
■ Jokseenkin samaa mieltä	31 %	25 %	32 %	33 %	33 %	24 %	29 %
■ Ei samaa eikä eri mieltä	4 %	2 %	4 %	3 %	2 %	3 %	3 %
■ Jokseenkin eri mieltä	2 %	1 %	3 %	3 %	2 %	2 %	2 %
■ Täysin eri mieltä	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	1 %	0 %

Kuva 11. Olen huolissani melusta

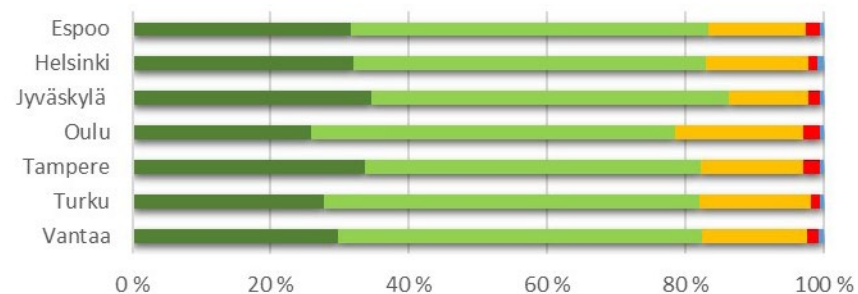
Vastaajien hyvästä ympäristötietoisuudesta kertoo, että noin 80 prosenttia vastaajista oli väittämistä ”Seuraan ympäristön tilaa koskevaa julkista keskustelua ja kirjoittelua” joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Eniten ympäristöasioita seurasivat vastaajista Jyväskylässä työskentelevät (84 % vastaajista täysin tai jokseenkin samaa mieltä), vähiten puolestaan Oulussa työskentelevät (71 % vastaajista täysin tai jokseenkin samaa mieltä). Ainoastaan 1-2 prosenttia vastaajista oli väittämistä täysin eri mieltä.

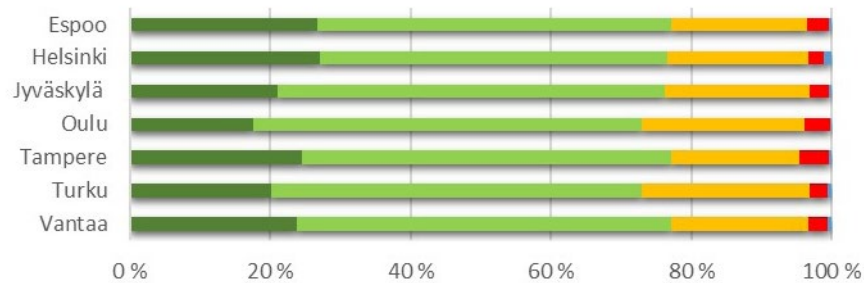
Kuva 12. Seuraan ympäristön tilaa koskevaa julkista keskustelua ja kirjoittelua

Kuva 13. En seuraa ympäristön tilaa koskevaa julkista keskustelua (vuoden 2011 kysely)

Kuva 14. Ostan ympäristömerkittyjä ja/tai pienellä hiilijalanjäljellä merkittyjä tuotteita, kun vaihtoehto on tuoteryhmässä valittavissa

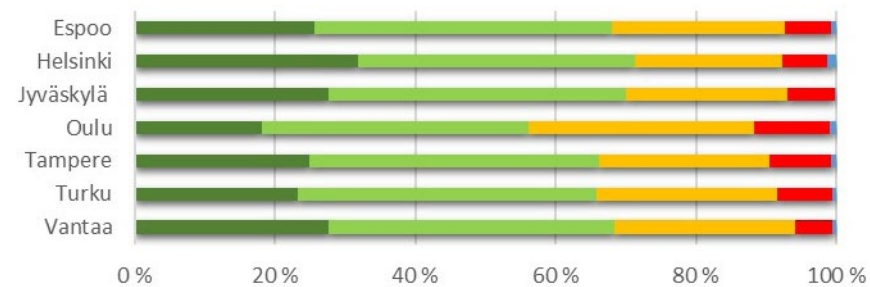

	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Jyväskylä	Helsinki	Espoo
Yleensä	24%	20%	25%	18%	21%	27%	27%
Silloin tällöin	53%	53%	53%	56%	55%	50%	50%
Harvoin	20%	24%	18%	23%	21%	20%	19%
Ei koskaan	3%	3%	4%	4%	3%	2%	3%
Ei mahdollista	1%	1%	0%	0%	0%	1%	0%

Kuva 15. Ostan luomutuotteita ja/tai Reilun kaupan tuotteita, kun vaihtoehto on tuoteryhmässä valittavissa

Ympäristömerkittyjä ja/tai pienellä hiilijalanjäljellä merkittyjä tuotteita osti yleensä noin kolmannes vastaajista ja luomutuotteita ja/tai Reilun kaupan tuotteita lähes joka neljäs vastaajista, kun vaihtoehto oli tuoteryhmässä valittavissa. Luomutuotteet ja Reilun kaupan tuotteet ovat usein jonkin verran kalliimpia verrattuna niin tavanomaisiin kuin muilla ympäristömerkeillä merkittyihin tuotteisiin, mikä todennäköisesti osaltaan selittää eroa³. Jyväskylässä ostettiin muihin kaupunkeihin verrattuna yleisemmin ympäristömerkittyjä ja/tai pienellä hiilijalanjäljellä merkittyjä tuotteita, kun taas Espoossa ja Helsingissä luomutuotteita ja/tai Reilun kaupan tuotteita. Oulussa ympäristömerkinnät vaikuttivat ostopäätökseen vähiten.

Noin puolet kaikista vastaajista ilmoitti ostavansa ympäristömerkittyjä ja/tai pienellä hiilijalanjäljellä merkittyjä tuotteita sekä luomutuotteita ja/tai Reilun kaupan tuotteita silloin tällöin, kun vaihtoehto on tuoteryhmässä valittavissa. Vastaajista keskimäärin vain alle prosentin mielestä ympäristömerkittyjen tuotteiden ostaminen ei ollut mahdollista.

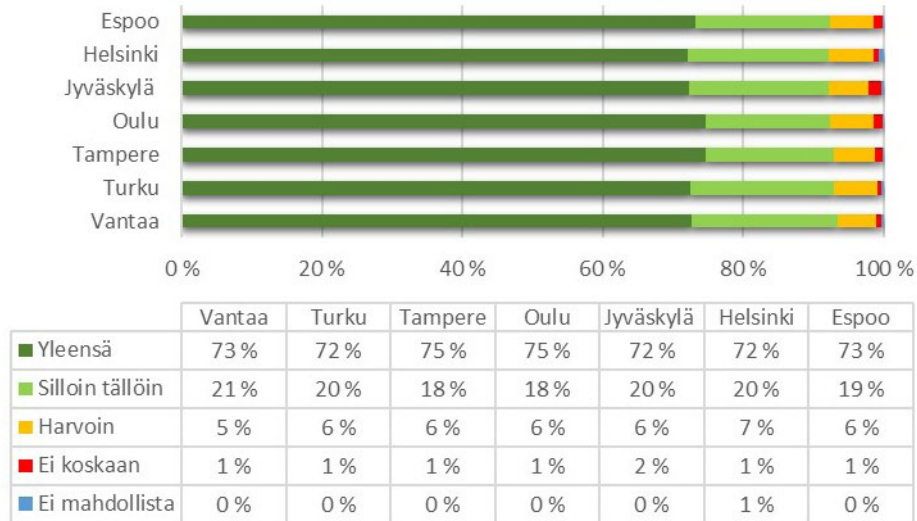
	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Jyväskylä	Helsinki	Espoo
Yleensä	28%	23%	25%	18%	28%	32%	26%
Silloin tällöin	41%	43%	41%	38%	42%	40%	42%
Harvoin	26%	26%	24%	32%	23%	21%	25%
Ei koskaan	5%	8%	9%	11%	7%	6%	7%
Ei mahdollista	1%	1%	1%	1%	0%	1%	1%

Kuva 16. Suosin kasvisruokaa lihan sijaan

Ympäristöasennekyselyssä kysyttiin nyt ensimmäistä kertaa henkilöstöltä myös kasvis- ja lähiruusta sekä ruokahävikistä. Kasvisruokaa suosivat etenkin Helsingin, Vantaan ja Jyväskylän vastaajat, joista vajaa kolmannes kertoi suosivansa yleensä kasvisruokaa. Oulussa kasvisruoan suosio oli alhaisin, sillä vain 18 prosenttia kertoi suosivansa yleensä kasviksia lihan sijaan. Kaikista vastaajista vain noin prosentin mielestä kasvisruoan valitseminen lihan sijaan ei ollut mahdollista.

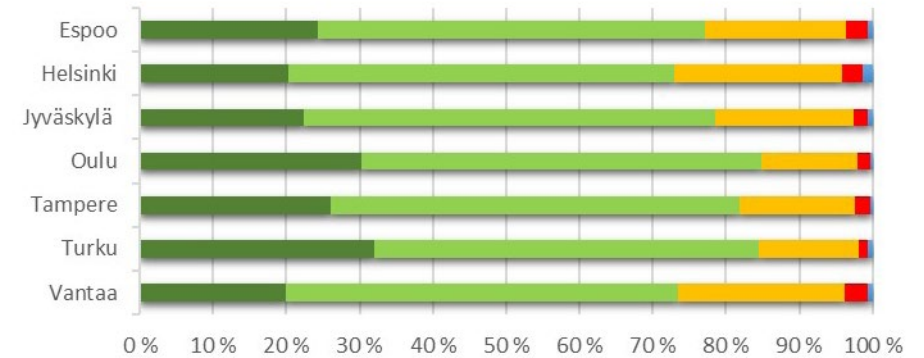
³ www.luomu.fi; www.reilukauppa.fi

Lähes kolme neljästä vastaajasta suunnitteli ruokaostoksensa yleensä niin, ettei tule hävikkiä. Vain alle kaksi prosenttia vastaajista ilmoitti, että ei toimi näin koskaan, ja alle prosentin mielestä hävikin välttäminen ei ollut mahdollista. Ympäristösyiden lisäksi taloudelliset syyt vaikuttavat erittäin todennäköisesti merkittävästi siihen, että hävikkiä halutaan välttää.

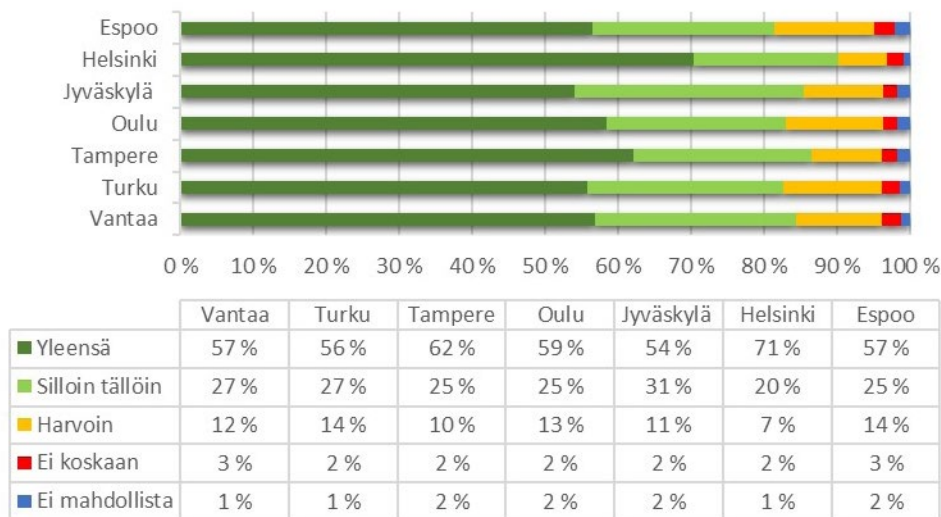
Kuva 17. Suunnittelen ruokaostoksen niin, ettei tule hävikkiä

Yleensä tai silloin tällöin lähiruokaa ostettiin useimmiten Oulussa, Tampereella, Turussa ja Jyväskylässä. Pääkaupunkiseudulla asuvista vastaajista 3 prosenttia oli valinnut vastausvaihtoehdon, että ei osta (ainakaan tietoisesti) lähiruokaa koskaan, kun taas muissa kaupungeissa prosenttiosuus oli hieman pienempi. Vain noin prosentin mielestä lähiruuan ostaminen ei ollut mahdollista.

Kuva 18. Ostan tietoisesti lähiruokaa (lähiseudulla tuotettua)

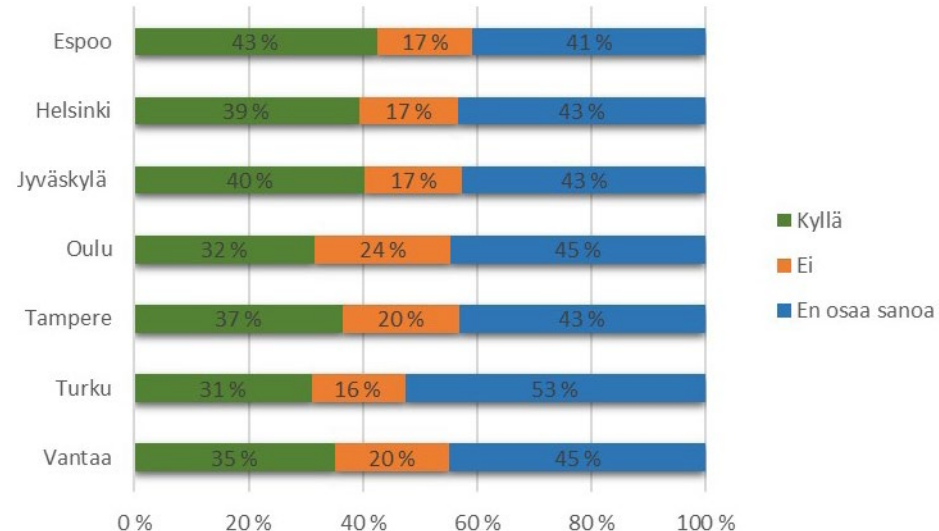
Kaikkein yleisintä kävelyn, pyöräilyn ja julkisen liikenteen suosiminen lyhyillä harrastus- ja/tai asiointimatkoilla oli Helsingissä. Jopa 71 prosenttia helsinkiläisistä vastaajista ilmoitti toimivansa näin. Muuten kävelyä, pyöräilyä ja julkista liikennettä suosi yleensä 54-62 prosenttia vastaajista kaupungista riippuen. Hajonta on laajaa, eikä kysymyksen asettelussa ole huomioitu vuodenaikoja, jolloin silloin tällöin vastanneiden joukossa saattaa olla kesäpyöräilijöitä ja -kävelijöitä. Helsingin tulosta selittävät todennäköisesti lähellä olevat palvelut sekä toimivat ja kattavat julkisen liikenteen yhteydet. Ainoastaan 2-3 prosenttia kaikista kyselyn vastaajista ilmoitti, ettei suosi kävelyä, pyöräilyä ja julkista liikennettä lyhyillä harrastus- ja/ tai asiointimatkoilla koskaan, ja vain 1-2 prosentin mielestä se ei ollut edes mahdollista.

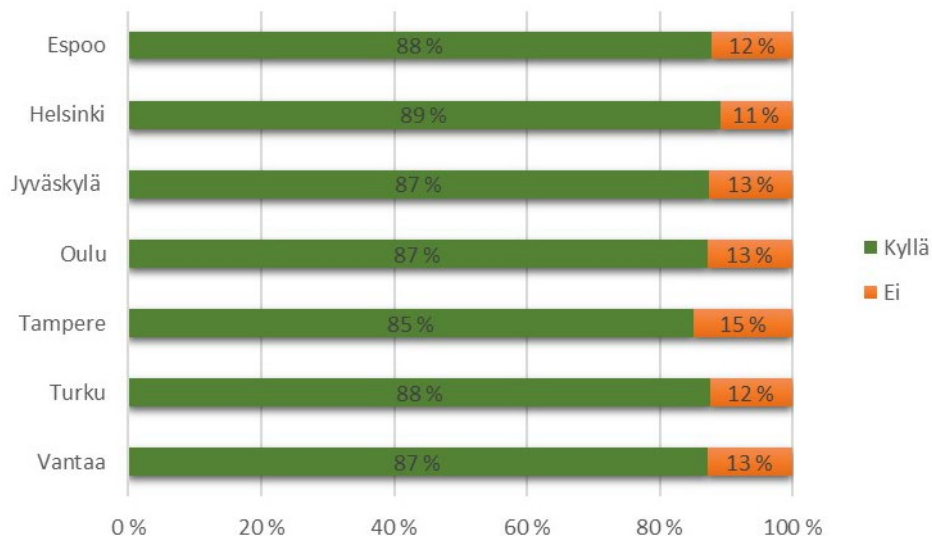
Kuva 19. Suosin kävelyä, pyöräilyä ja julkista liikennettä alle kolmen kilometrin pituisilla harrastus- ja/tai asiointimatkoilla

Vastaajista keskimäärin runsas puolet tiesi kotona käyttämänsä sähkön alkuperän ja näissä tapauksissa enemmistöllä oli käytössään uusiutuvilla energialähteillä tuotettu sähkö. Uusiutuvaa sähköä oli valittu käyttöön erityisesti espooalaisten vastaajien kodeissa. Lähes puolet kaikista kyselyn vastaajista ei ollut tietoinen käyttämänsä sähkön tuotantotavasta ja Turussa tämä osuus oli vielä suurempi.

Lähes yhdeksän kymmenestä vastaajasta oli kaikissa kaupungeissa mielestään muuttanut toimintatapojaan ympäristöystävällisemmäksi viime vuosina.

Kuva 20. Onko kotona käyttämäsi sähkö uusiutuvaa sähköä?

Kuva 21. Olen muuttanut toimintatapani ympäristöystävällisemmiksi viime vuosina

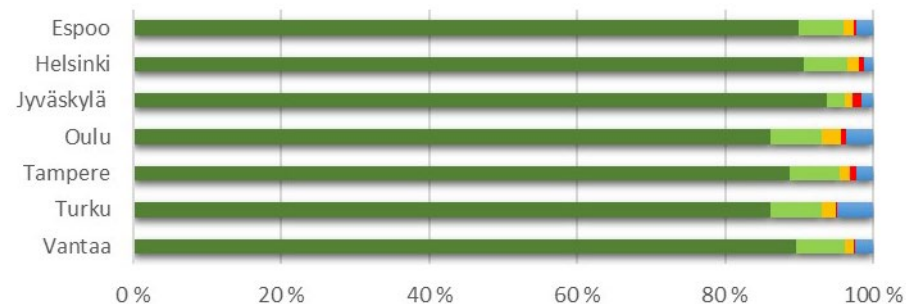
YMPÄRISTÖASIAT OSANA TYÖTÄSI

Kyselyn kolmannessa osiossa käsiteltiin henkilöstön ympäristön kannalta olennaisia toiminta- ja työtapoja. Lisäksi kysyttiin vaikuttamismahdollisuuksista ja osallistumisesta työpaikan ympäristötyöhön. Henkilöstö oli selvästi omaksunut jätteiden lajittelun ja sähkönsäästön työpaikalla, mutta työmatkaliikumisessa on yhä ympäristönäkökulmasta parannettavaa, sillä lähes puolet vastaajista Helsinkiä lukuun ottamatta ilmoitti kulkevansa työmatkansa yleensä henkilöautolla. Myös etätöiden sekä sähköisten kokousjärjestelmien, kuten Skype tai Lync, hyödyntämistä olisi mahdollista kehittää edelleen.

Keskimäärin 40 prosenttia vastaajista kertoi, että teki silloin tällöin tai yleensä ehdotuksia ympäristöasioiden edistämiseksi työpaikalla. Tampereella näin oli vastannut lähes puolet, kun taas Turussa ja Oulussa noin kolmannes. Samoin noin puolet vastaajista koki, että he voivat työtehtäviensä kautta vaikuttaa positiivisesti ympäristön tilaan joko yleensä tai silloin tällöin. Jyväskylässä ja Espoossa näin ajatteli jopa lähes 60 prosenttia vastaajista. Eniten vastaajat kokivat pystyvänsä vaikuttamaan jätteiden lajitteluun sekä paperin-, sähkön- ja vedenkulutukseen, vähiten vaikutusmahdollisuuksia puolestaan koettiin olevan lämmönkulutukseen.

Helsingiläisistä vastaajista löytyi selkeästi eniten halukkuutta toimia kaupungin erilaisissa ympäristötyöryhmissä, sillä heistä tähän suhtautui myönteisesti 53 prosenttia. Muissa kaupungeissa halukkuus oli jonkin verran vähäisempää.

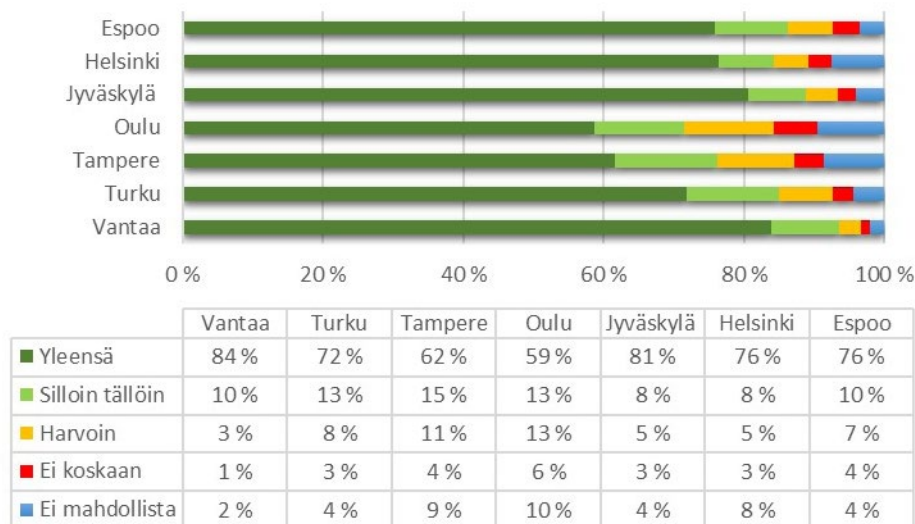
Yli 85 prosenttia kaikkien kaupunkien vastaajista ilmoitti yleensä hyödyntävänsä työpaikan tarjoamat lajittelumahdollisuudet, ja Jyväskylässä jopa 94 prosenttia kertoi tekevänsä niin. Turun ja Oulun kaupunkien kokemuksen mukaan työpaikoilla ollaan usein kotitalouksia jäljessä lajittelussa, ja työntekijöiltä on saatu jo ennen kyselyä palautetta muun muassa biojäteastian puuttumisesta taukotoiloista. Näissä kaupungeissa myös vastattiin useimmin, että lajittelu ei ole mahdollista.

	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Jyväskylä	Helsinki	Espoo
Yleensä	90%	86%	89%	86%	94%	91%	90%
Silloin tällöin	7%	7%	7%	7%	2%	6%	6%
Harvoin	1%	2%	1%	3%	1%	2%	1%
Ei koskaan	0%	0%	1%	1%	1%	1%	0%
Ei mahdollista	2%	5%	2%	4%	2%	1%	2%

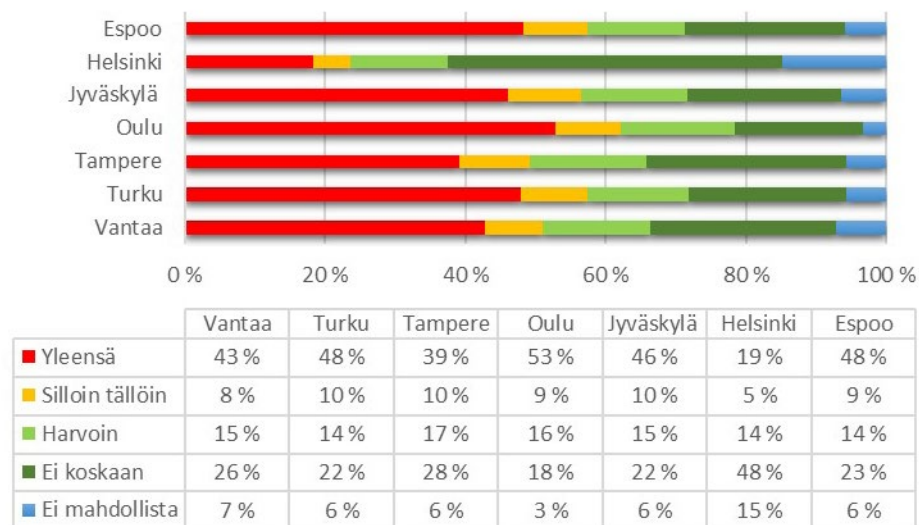
Kuva 22. Hyödynnän työpaikkani tarjoamat lajittelumahdollisuudet

Kaupunkien välillä muodostui selkeitä eroja, kun kysyttiin tietokoneen ja näytön sammuttamisesta työpäivän päätteeksi. Vantaalla tietokoneen ja näytön sammutti yleensä 84 prosenttia vastaajista, kun taas Oulussa näin toimi 59 prosenttia vastaajista. Vantaalla vain 1 prosentti ei sammuttanut tietokonetta tai näyttöä koskaan, kun Oulussa näin ilmoitti toimivansa 6 prosenttia vastaajista. Toisaalta Oulussa 10 prosenttia vastaajista toi esille, että tietokoneen ja näytön sulkeminen työpäivän päätteeksi ei ollut mahdollista, kun taas Vantaalla vastaava prosenttiluku oli 2 %. Tätä voisi selittää muun muassa se, että kaikilla vastaajilla ei välttämättä ole tietokonetta henkilökohtaisessa käytössään.

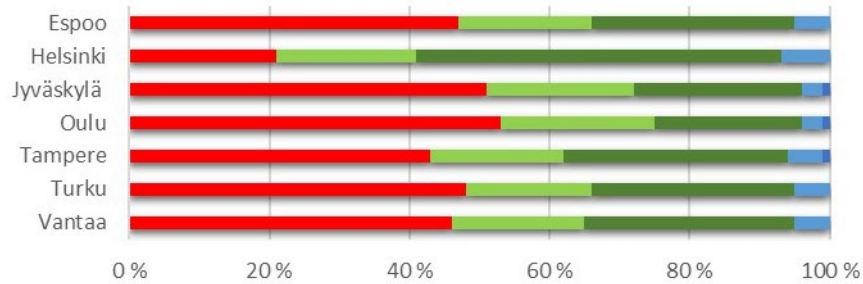

Kuva 23. Sammutan tietokoneen ja näytön työpäivän päätteeksi

Helsingissä työmatkansa henkilöautolla kulki yleensä vain viidennes vastaajista, kun taas Oulussa henkilöautoa työmatkoihin käytti yleensä yli puolet vastaajista. Muissa kaupungeissa vastaava prosenttiluku sijoittui välille 39-48 %. Helsingin vastauksia selittävät erittäin todennäköisesti toimivat ja kattavat julkisen liikenteen yhteydet. Toisaalta helsinkiläisistä vastaajista 15 prosenttia totesi kyselyssä, että työmatkan kulkeminen henkilöautolla ei ole edes mahdollista. Tämä oli selvästi enemmän kuin muissa kaupungeissa, joissa vastaava prosenttiluku oli keskimäärin 6 %. Kyselyssä ei tullut ilmi, joutuiko tämä esimerkiksi siitä, että helsinkiläiset vastaajat omistavat suhteessa harvemmin ajokortin ja auton vai mahdollisesti pysäköintitilan puutteesta ja/tai korkeista pysäköintimaksuista. Kyselystä ei selvinnyt myöskään olisivatko em. helsinkiläiset vastaajat halunneet kulkea työmatkansa henkilöautolla, mikäli se olisi ollut mahdollista. Työmatkansa yleensä autolla kulkevien vastaajien määrä oli vähentynyt muutamia prosenttiyksiköjä vuoden 2011 ympäristöasennekyselystä niin Jyväskylässä, Tampereella, Vantaalla kuin Helsingissä.

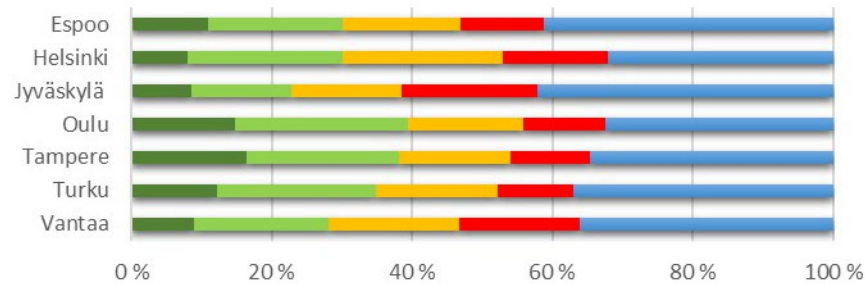

Kuva 24. Kuljen työmatkani henkilöautolla

	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Jyväskylä	Helsinki	Espoo
Yleensä	46%	48%	43%	53%	51%	21%	47%
Harvoin	19%	18%	19%	22%	21%	20%	19%
Ei koskaan	30%	29%	32%	21%	24%	52%	29%
Ei mahdollista	5%	5%	5%	3%	3%	7%	5%
En osaa sanoa	0%	0%	1%	1%	1%	0%	0%

Kuva 25. Kuljen työmatkani pääsääntöisesti henkilöautolla (vuoden 2011 kysely)

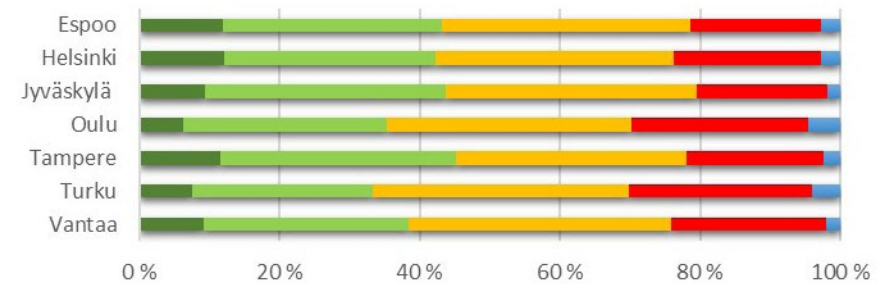

	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Jyväskylä	Helsinki	Espoo
Yleensä	9%	12%	16%	15%	9%	8%	11%
Silloin tällöin	19%	23%	22%	25%	14%	22%	19%
Harvoin	19%	17%	16%	16%	16%	23%	17%
Ei koskaan	17%	11%	11%	12%	19%	15%	12%
Ei mahdollista	36%	37%	35%	32%	42%	32%	41%

Kuva 26. Olen vähentänyt työasiointimatkojani sähköisten kokousjärjestelmien (esim. Skype, Lync) avulla

Keskimäärin runsas kolmannes, Jyväskylässä ja Espoossa jopa yli 40 prosenttia, vastaajista kertoi, ettei sähköisten kokousjärjestelmien käyttö ole mahdollista. Kaiken tyyppisiin työtehtäviin sähköiset kokousjärjestelmät eivät välttämättä sovellu, mutta tietynlaisissa työtehtävissä ne ovat hyvinkin käytettyjä. Yleisimmin työasiointimatkoja sähköisillä kokousjärjestelmillä korvattiin Tampereella, ja siellä näin oli vastannut 16 prosenttia vastaajista, kun taas Helsingissä vastaava prosenttiluku oli 8 %. Vastaajista 11-19 prosenttia kaupungista riippuen ei ollut vähentänyt työasiointimatkojaan sähköisten kokousjärjestelmien avulla lainkaan, vaikka se olisi ollut mahdollista. Väitämä oli nyt ensimmäistä kertaa mukana kyselyssä.

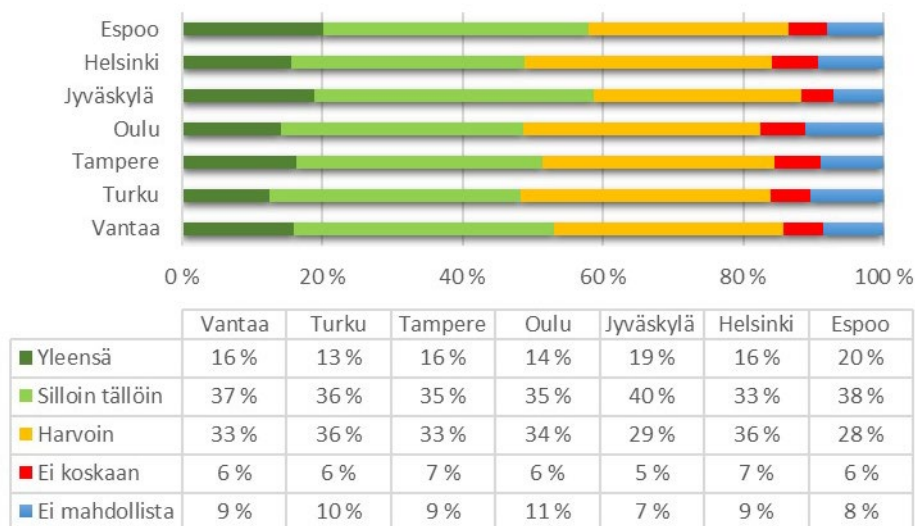
Keskimäärin runsas puolet, Turussa, Vantaalla sekä Oulussa jopa noin 60 prosenttia, vastaajista kertoi, että teki harvoin tai ei koskaan ehdotuksia ympäristöasioiden edistämiseksi työpaikalla. Yleensä ehdotuksia teki noin joka kymmenes, Turussa vain 7 prosenttia ja Oulussa 6 prosenttia, vastaajista. Varsin pieni osa vastaajista, kahdesta viiteen prosenttia, koki ettei se ole lainkaan mahdollista.

	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Jyväskylä	Helsinki	Espoo
Yleensä	9%	7%	12%	6%	9%	12%	12%
Silloin tällöin	29%	26%	34%	29%	34%	30%	31%
Harvoin	37%	37%	33%	35%	36%	34%	35%
Ei koskaan	22%	26%	20%	25%	19%	21%	19%
Ei mahdollista	2%	4%	2%	5%	2%	3%	3%

Kuva 27. Olen tehnyt omalla työpaikallani ehdotuksia ympäristöasioiden edistämiseksi

Noin puolet vastaajista koki, että he voivat työtehtäviensä kautta vaikuttaa positiivisesti ympäristön tilaan joko yleensä tai silloin tällöin. Jyväskylässä ja Espoossa näin ajatteli jopa lähes 60 prosenttia vastaajista. Vastaajista noin joka kymmenes toi esille, että heidän ei ole edes mahdollista vaikuttaa positiivisesti ympäristön tilaan työtehtäviensä kautta. Kyselystä ei käynyt ilmi millä toimialalla tai minkä tyyppisissä tehtävissä he työskentelivät.

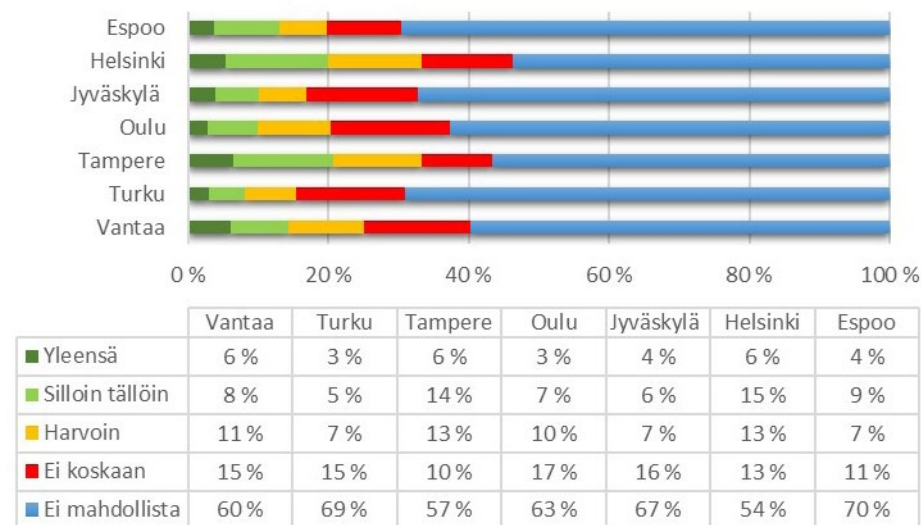
Kuva 28. Pystyn työtehtävieni kautta vaikuttamaan positiivisesti ympäristön tilaan

Yli puolet vastaajista, Espoossa ja Turussa jopa noin 70 prosenttia, ilmoitti, ettei etätöitä ollut mahdollisuutta tehdä. Todennäköisesti näin vastanneista iso osa työskentelee terveyskeskuksissa, päiväkodeissa ja kouluissa, alueiden kunnossapidossa tms., jolloin työn suorittaminen etätöinä ei mitenkään onnistu.

Vantaalla, Turussa, Oulussa, Jyväskylässä ja Espoossa noin joka kymmenes vastaaja ilmoitti hyödyntävänsä etätömahdollisuutta yleensä tai silloin tällöin.

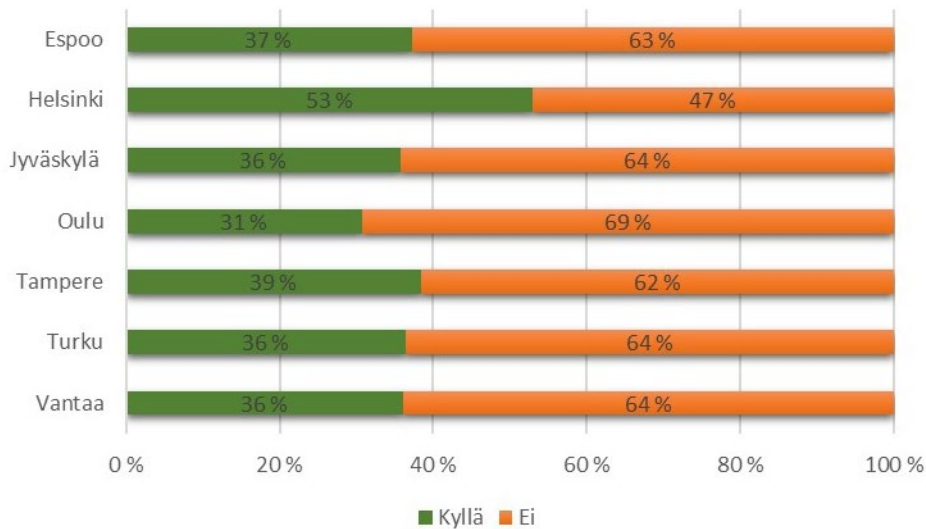
Tampereella ja Helsingissä näin ilmoittaneita oli enemmän ja noin kaksi kymmenestä kertoi tekevänsä etätöitä yleensä tai silloin tällöin. Espoossa puolestaan oli vähiten heitä, jotka hyödynsivät harvoin tai ei koskaan etätömahdollisuuksia. Siellä heitä oli vain noin viidennes, kun muissa kaupungeissa vastaavien osuus oli noin neljännes.

Etätöihin liittyvään väittämään oli liitetty avoin vastauskenttä, johon oli pyydetty kertomaan, montako päivää etätöitä keskimäärin kuukaudessa tekee, mikäli vastasi väittämään harvoin, silloin tällöin tai yleensä. Keskimäärin etätöitä tehtiin 2-3 päivää kuukaudessa. Moni vastaaja kertoi avoimessa vastauksessaan, että tekisi mielellään etätöitä, mikäli siihen oltaisiin työnantajan puolelta suostuvaisia tai haluaisi tehdä sitä vielä enemmän, kun kyselyhetkellä oli sallittua. Mahdollisesti tämä voi viestiä siitä, että suhtautuminen etätöihin ei aina ole työpaikalla myönteistä. Lisäksi etätöihin liittyvät käytännöt saattavat olla epäselviä. Osa vastaajista ei todennäköisesti myöskään aidosti halua tehdä etätöitä, vaikka se olisi mahdollista, ja voi esimerkiksi kokea, että etätö hankaloittaa työn ja yksityiselämän erottamista toisistaan.

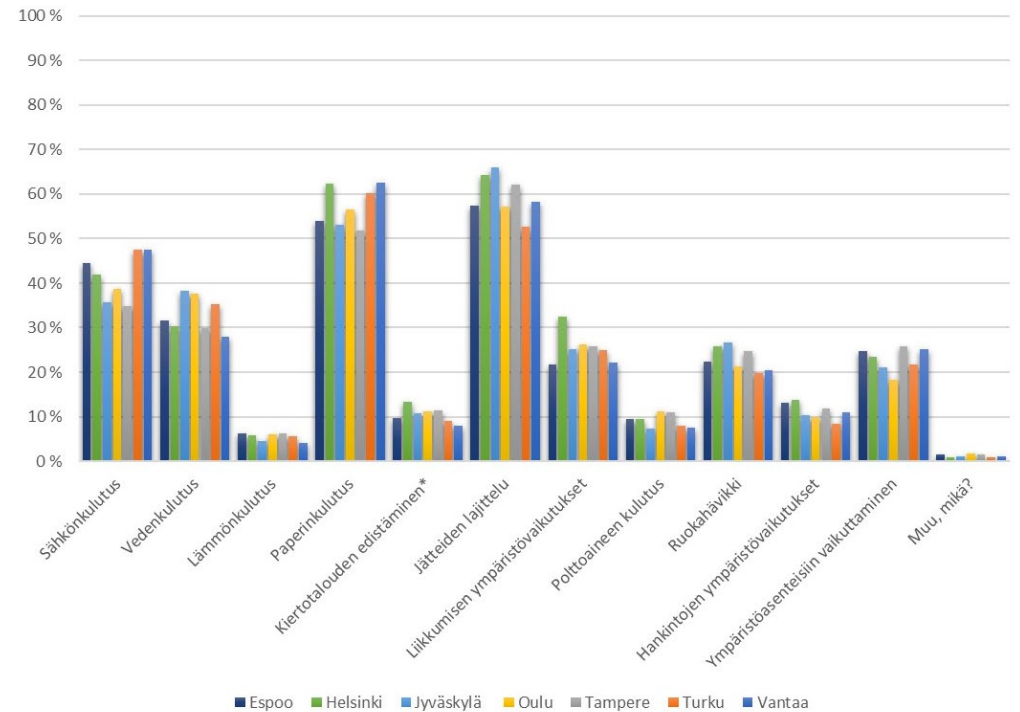
Kuva 29. Hyödynnän mahdollisuutta tehdä etätöitä

Jopa yli puolet helsinkiläisistä vastaajista oli halukkaita toimimaan kaupungin erilaisissa ympäristötyöryhmissä. Muissa kaupungeissa osuus oli keskimäärin reilu kolmannes vastanneista.

Kuva 30. Olen valmis toimimaan kaupungin erilaisissa ympäristötyöryhmissä

Ympäristöasennekyselyssä vastaajia pyydettiin myös valitsemaan kolme oman työskentelynsä ympäristöystävällisyyden kannalta tärkeintä tekijää, joihin voi itse vaikuttaa. Eniten vastaajat kokivat pystyvänsä vaikuttamaan jätteiden lajitteluun (keskimäärin 60 % vastaajista), paperinkulutukseen (keskimäärin 57 % vastaajista), sähkönkulutukseen (keskimäärin 42 % vastaajista) sekä vedenkulutukseen (keskimäärin 33 % vastaajista). Vähiten vaikutusmahdollisuuksia koettiin olevan lämmönkulutukseen (keskimäärin 6 % vastaajista). Monin paikoin jätteiden lajitteluun sekä paperin-, sähkön-, ja vedenkulutukseen pystyykin todellisuudessa helposti vaikuttamaan, toisin kuin lämmönkulutukseen. Tarkemmat prosenttiluvut löytyvät liitteestä 2.

Kuva 31. Valitse kolme oman työskentelysi ympäristöystävällisyyden kannalta tärkeintä tekijää, joihin voit itse vaikuttaa. Tarkemmat arvot ks. liite 2.

* Kiertotaloudessa kulutus perustuu omistamisen sijasta palveluiden käyttämiseen. Materiaaleja ei lopuksi hukata, vaan niistä syntyy yhä uudelleen uusia tuotteita.

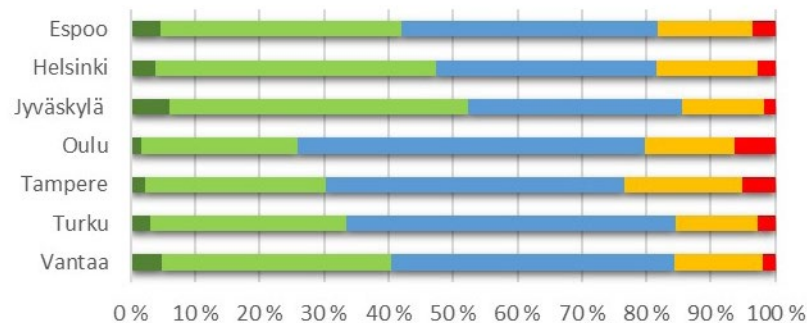
KAUPUNKISI YMPÄRISTÖNSUOJELUN JA KESTÄVÄN KEHITYKSEN TYÖ

Viimeisessä yhteisessä kysymysosiossa kartoitettiin henkilöstön mielipiteitä oman kaupungin ympäristönsuojelutyön sekä kestävä kehityksen edistämisestä. Huomattava osa vastaajista ei ollut samaa eikä eri mieltä kaupungin ympäristötyön onnistumista ja näkyvyyttä koskevista väittämistä. Vastauksien perusteella ympäristöasioita tulisi tuoda selkeämmin esille, sillä ne eivät välttämättä aina näy henkilöstölle asti. Henkilöstö olisi syytä saada osallistettua paremmin ympäristöohjelmien valmisteluun, ja samoin kaupungin ympäristötyö ja ekotukitoiminta tulisi saada enemmän osaksi käytäntöä. Yli puolet vastaajista oli kuitenkin jokseenkin tai täysin samaa mieltä siitä, että omalla työyksiköllä on ympäristötavoitteita.

Ympäristöasioiden esille ottaminen kehityskeskusteluissa ei vastauksien perusteella ole millään tavoin säännönmukaista. Myös tyytyväisyys ympäristöasioista tiedottamiseen työntekijöille vaihteli kaupunkien välillä. Jyväskylässä jokseenkin tai täysin tyytyväisiä oli lähes puolet vastaajista, kun taas Oulussa näin ajatteli vajaa neljännes.

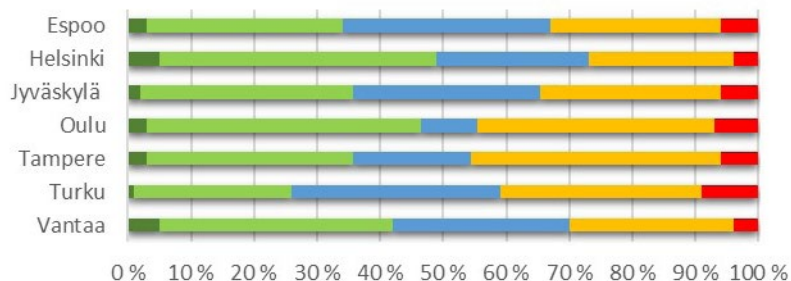
Ympäristötyön näkyvyys asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa sai parhaat arviot jyvaskyläläisiltä ja helsinkiläisiltä vastaajilta, joista noin puolet oli näkyvyydestä täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Oulussa näin ajatteli vain noin neljännes vastaajista. Vantaalla ja Espoossa vastaajista puolestaan noin 40 prosenttia koki näkyvyyden hyväksi ja Turussa sekä Tampereella noin 30 prosenttia. Jyväskylässä ja Helsingissä kolmannes vastaajista ja Oulussa sekä Turussa jopa yli puolet oli vastannut väittämään ”Ei samaa eikä eri mieltä”.

Ympäristötyön näkyvyys on Jyväskylässä kasvanut selkeästi. Vuonna 2011 vastaajista 36 prosenttia oli sitä mieltä, että ympäristötyö näkyy asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa. Vuonna 2018 näin ajatteli jopa 52 prosenttia vastaajista. Oulussa puolestaan edellä mainituista väittämistä täysin tai jokseenkin samaa mieltä olevien määrä yhteensä oli laskenut vuosien välillä 21 prosenttiyksikköä, 47 prosentista 26 prosenttiin.

	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Jyväskylä	Helsinki	Espoo
■ Täysin samaa mieltä	5 %	3 %	2 %	2 %	6 %	4 %	5 %
■ Jokseenkin samaa mieltä	36 %	30 %	28 %	24 %	46 %	44 %	37 %
■ Ei samaa eikä eri mieltä	44 %	51 %	46 %	54 %	33 %	34 %	40 %
■ Jokseenkin eri mieltä	14 %	13 %	18 %	14 %	13 %	16 %	15 %
■ Täysin eri mieltä	2 %	3 %	5 %	6 %	2 %	3 %	4 %

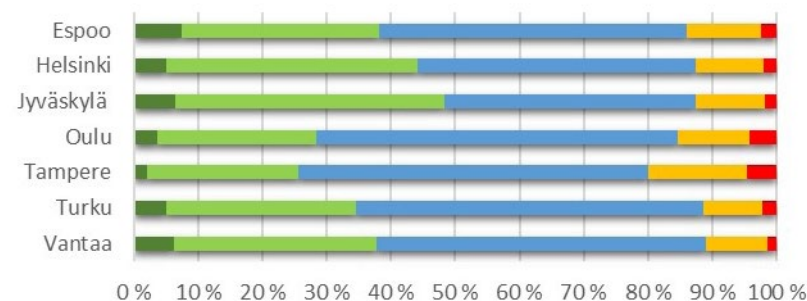
Kuva 32. Kaupungin ympäristötyö näkyy asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa

	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Jyväskylä	Helsinki	Espoo
■ Täysin samaa mieltä	5 %	1 %	3 %	3 %	2 %	5 %	3 %
■ Jokseenkin samaa mieltä	37 %	25 %	33 %	44 %	34 %	44 %	31 %
■ En osaa sanoa	28 %	33 %	19 %	9 %	30 %	24 %	33 %
■ Jokseenkin eri mieltä	26 %	32 %	40 %	38 %	29 %	23 %	27 %
■ Täysin eri mieltä	4 %	9 %	6 %	7 %	6 %	4 %	6 %

Kuva 33. Kaupungin ympäristötyö näkyy asioiden käsittelyssä ja valmistelussa (vuoden 2011 kysely)

Tampereella ja Oulussa vastaajien kokemus johdon sitoutumisesta ympäristötyöhön oli huonoin, sillä vain runsas neljännes vastaajista oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämästä. Jyväskylässä ja Helsingissä johdon sitoutuminen koettiin parhaimmaksi ja yli 40 prosenttia vastanneista oli puolestaan täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Espoossa, Vantaalla ja Turussa vastaava osuus oli reilu kolmannes. Oulussa, Tampereella, Turussa ja Vantaalla yli puolet vastaajista oli valinnut vaihtoehdon ”Ei samaa eikä eri mieltä”. Pienin ”Ei samaa eikä eri mieltä” vastanneiden osuus oli Jyväskylässä, jossa vaihtoehdon oli valinnut 39 prosenttia vastaajista.

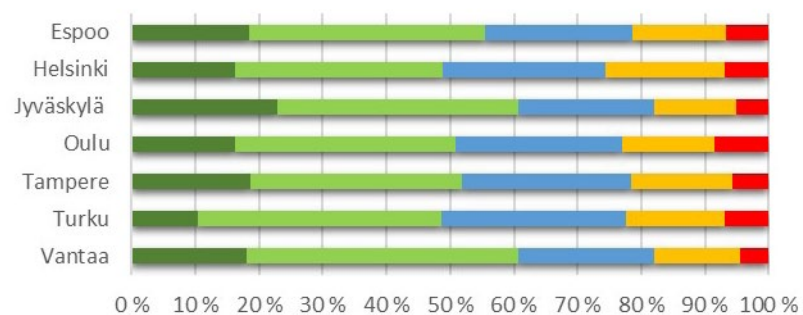

	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Jyväskylä	Helsinki	Espoo
■ Täysin samaa mieltä	6 %	5 %	2 %	4 %	7 %	5 %	7 %
■ Jokseenkin samaa mieltä	31 %	30 %	24 %	25 %	42 %	39 %	31 %
■ Ei samaa eikä eri mieltä	51 %	54 %	55 %	56 %	39 %	43 %	48 %
■ Jokseenkin eri mieltä	10 %	9 %	15 %	11 %	11 %	11 %	12 %
■ Täysin eri mieltä	1 %	2 %	5 %	4 %	2 %	2 %	2 %

Kuva 34. Kaupungin johto on sitoutunut edellä olevien linjausten toteuttamiseen (ympäristötyöhön)

Kokemus johdon sitoutumisesta ympäristötyöhön oli huonontunut ympäristöasennekyselyiden välillä. Tampereella täysin tai jokseenkin samaa mieltä johdon sitoutumisesta ympäristötyöhön oli vuonna 2011 yhteensä 45 prosenttia vastaajista ja vuonna 2018 26 prosenttia vastaajista. Oulussa vastaavat luvut olivat 48 prosenttia (2011) ja 29 prosenttia (2018). Jyväskylässä ja Turussa vastaajien kokemus johdon sitoutumisesta ympäristötyöhön oli puolestaan parantunut. Täysin tai jokseenkin samaa mieltä johdon sitoutumisesta oli vuonna 2011 Jyväskylässä yhteensä 32 prosenttia ja Turussa 22 prosenttia vastaajista, vuonna 2018 Jyväskylässä 49 prosenttia ja Turussa 35 prosenttia vastaajista.

Täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että omalla työyksiköllä on ympäristötavoitteita, oli yhteensä noin puolet tamperelaisista, turkulaisista, oululaisista ja helsinkiläisistä vastaajista. Espoossa vastaava osuus oli hieman

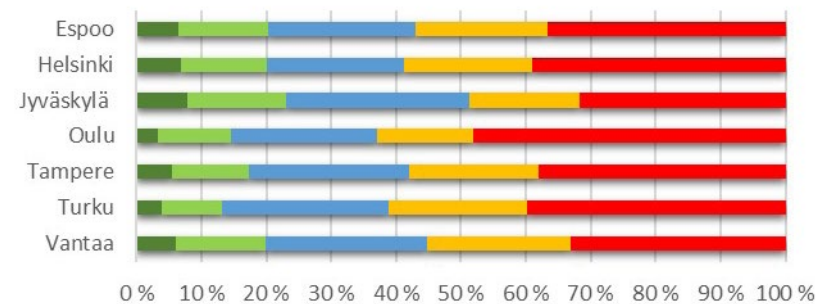

	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Jyväskylä	Helsinki	Espoo
■ Täysin samaa mieltä	18%	10%	19%	16%	23%	16%	18%
■ Jokseenkin samaa mieltä	43%	38%	33%	35%	38%	33%	37%
■ Ei samaa eikä eri mieltä	21%	29%	27%	26%	21%	26%	23%
■ Jokseenkin eri mieltä	13%	16%	16%	15%	13%	19%	15%
■ Täysin eri mieltä	4%	7%	6%	9%	5%	7%	7%

Kuva 35. Omalla työyksikölläni on ympäristötavoitteita

korkeampi, 55 prosenttia. Tarkimmin oman työyksikkönsä ympäristötavoitteet tunnustivat jyväskyläläiset ja vantaalaiset vastaajat, sillä täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämästä oli molemmissa kaupungeissa yhteensä 61 prosenttia vastaajista. Jokaisessa kaupungissa noin neljännes vastaajista ei ollut väittämästä samaa eikä eri mieltä.

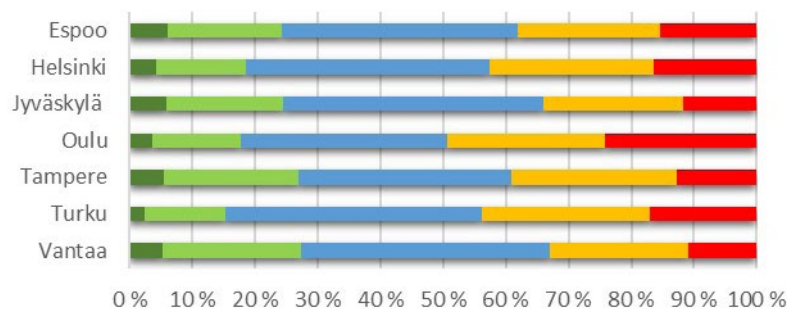
Vastanneista keskimäärin yli kolmannes, ja Oulussa jopa 48 prosenttia, ei ollut keskustellut esimiehensä kanssa kehityskeskusteluissa ympäristöasioista. Kehityskeskusteluissa ympäristöasioiden esille ottamisesta täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli Espoossa, Helsingissä, Jyväskylässä, Tampereella ja Vantaalla noin viidennes vastanneista sekä Oulussa ja Turussa noin joka kymmenes. ”Ei samaa eikä eri mieltä” -vaihtoehdon oli valinnut puolestaan noin neljännes kaikista vastaajista. Vastauksien perusteella ympäristöasioita ei kehityskeskusteluissa oteta millään tavoin säännönmukaisesti esille.

	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Jyväskylä	Helsinki	Espoo
■ Täysin samaa mieltä	6%	4%	6%	3%	8%	7%	7%
■ Jokseenkin samaa mieltä	14%	9%	12%	11%	15%	13%	14%
■ Ei samaa eikä eri mieltä	25%	26%	25%	23%	28%	21%	23%
■ Jokseenkin eri mieltä	22%	21%	20%	15%	17%	20%	20%
■ Täysin eri mieltä	33%	40%	38%	48%	32%	39%	37%

Kuva 36. Olen keskustellut kehityskeskustelussa esimieheni kanssa ympäristöasioista

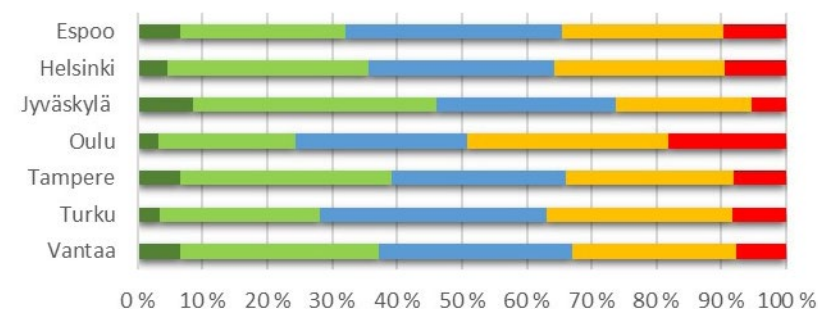
Vantaalla, Tampereella, Jyväskylässä ja Espoossa noin neljännes vastaajista oli joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämästä, että henkilöstö saa riittävästi mahdollisuuksia osallistua ympäristöohjelmien valmisteluun. Turussa, Oulussa ja Helsingissä näin vastanneiden osuus oli hieman pienempi. Ei samaa eikä eri mieltä väittämästä oli kaikkiaan reilu kolmannes, Turussa ja Jyväskylässä jopa 41 prosenttia, vastanneista. Oululaisista vastaajista jopa lähes neljäsosa oli myös täysin eri mieltä siitä, että henkilöstön mahdollisuudet osallistua ympäristöohjelmien valmisteluun ovat riittävät. Henkilöstön osallistaminen ympäristöohjelmien valmisteluun voisi vastauksien perusteella olla parempaa.

	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Jyväskylä	Helsinki	Espoo
■ Täysin samaa mieltä	5 %	2 %	5 %	4 %	6 %	4 %	6 %
■ Jokseenkin samaa mieltä	22 %	13 %	22 %	14 %	19 %	14 %	18 %
■ Ei samaa eikä eri mieltä	40 %	41 %	34 %	33 %	41 %	39 %	38 %
■ Jokseenkin eri mieltä	22 %	27 %	26 %	25 %	22 %	26 %	23 %
■ Täysin eri mieltä	11 %	17 %	13 %	24 %	12 %	17 %	15 %

Kuva 37. Henkilöstö saa riittävästi mahdollisuuksia osallistua ympäristöohjelmien valmisteluun

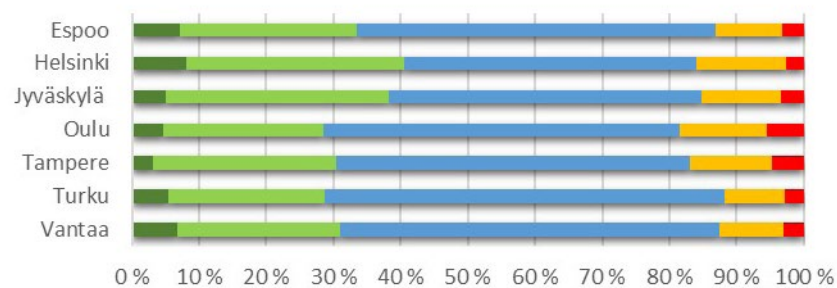
Jyväskylässä ympäristöasioista tiedottamiseen oltiin Ouluun verrattuna selvästi tyytyväisempiä, sillä vaihtoehdon täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli Jyväskylässä valinnut yhteensä 46 prosenttia vastanneista, kun Oulussa vastaava prosenttiluku oli 24 %. Vastaavasti väittämään täysin eri mieltä vastanneiden osuus oli Oulussa suurin, 18 prosenttia, ja Jyväskylässä pienin, 5 prosenttia. ”Ei samaa eikä eri mieltä” -vaihtoehdon oli puolestaan valinnut keskimäärin vajaa kolmannes kaikista vastaajista.

	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Jyväskylä	Helsinki	Espoo
■ Täysin samaa mieltä	7 %	3 %	7 %	3 %	9 %	5 %	7 %
■ Jokseenkin samaa mieltä	31 %	25 %	33 %	21 %	37 %	31 %	26 %
■ Ei samaa eikä eri mieltä	30 %	35 %	27 %	27 %	28 %	29 %	33 %
■ Jokseenkin eri mieltä	25 %	29 %	26 %	31 %	21 %	26 %	25 %
■ Täysin eri mieltä	8 %	8 %	8 %	18 %	5 %	10 %	10 %

Kuva 38. Kaupunki tiedottaa ympäristöasioista työntekijöilleen riittävästi

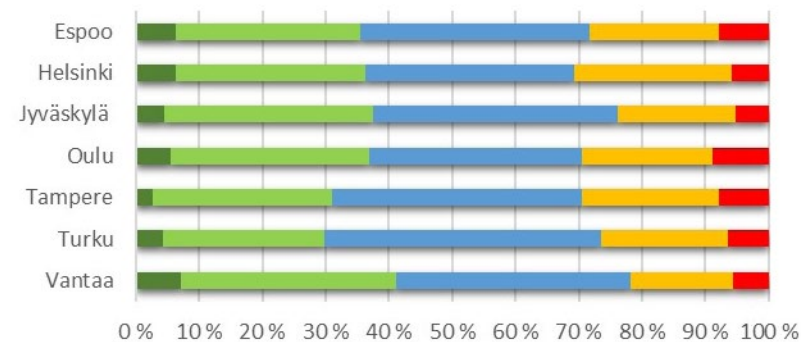
Täysin tai jokseenkin samaa mieltä kaupungin ilmastotyön vastuullisuudesta oli noin kolmannes, ja Helsingissä jopa 41 prosenttia, vastaajista. Noin puolet vastaajista oli puolestaan valinnut vaihtoehdon ”Ei samaa eikä eri mieltä”. Turussa heidän osuutensa oli suurin, 60 prosenttia, ja Helsingissä puolestaan pienin, 44 prosenttia. Mahdollisesti kaupunkien toteuttamat ilmastotavoitteet ja -toimet eivät ole kovin tunnettuja kaikkien työntekijöiden keskuudessa, eikä kysymykseen sen vuoksi otettu selkeää kantaa. Kuitenkin vain noin 5 prosenttia kaikista vastaajista oli väittämästä täysin eri mieltä.

	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Jyväskylä	Helsinki	Espoo
■ Täysin samaa mieltä	7%	5%	3%	5%	5%	8%	7%
■ Jokseenkin samaa mieltä	24%	23%	27%	24%	33%	33%	26%
■ Ei samaa eikä eri mieltä	56%	60%	53%	53%	47%	44%	54%
■ Jokseenkin eri mieltä	9%	9%	12%	13%	12%	13%	10%
■ Täysin eri mieltä	3%	3%	5%	6%	4%	3%	3%

Kuva 39. Kaupungin ilmastotyö on mielestäni vastuullista

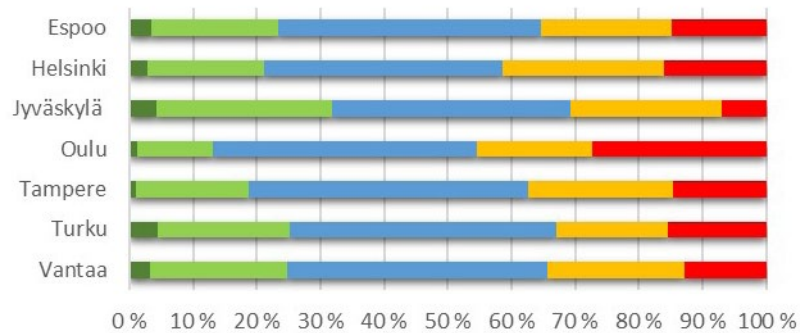
Noin kolmannes, ja Vantaalla jopa 41 prosenttia, vastaajista oli sitä mieltä, että energiansäästötoimet näkyvät käytännön toiminnassa. Yli kolmannes, ja Turussa jopa 44 prosenttia, vastaajista ei ollut puolestaan väittämästä samaa eikä eri mieltä. Mahdollisesti kaikille vastaajille ei ole ollut täysin selkeää, mitä kaikkea energiansäästötoimet pitävät sisällään. Väittämästä täysin eri mieltä oli alle kymmenesosa kaikista vastaajista.

	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Jyväskylä	Helsinki	Espoo
■ Täysin samaa mieltä	7%	4%	3%	6%	4%	6%	6%
■ Jokseenkin samaa mieltä	34%	25%	28%	31%	33%	30%	29%
■ Ei samaa eikä eri mieltä	37%	44%	40%	34%	39%	33%	36%
■ Jokseenkin eri mieltä	16%	20%	22%	21%	19%	25%	21%
■ Täysin eri mieltä	6%	6%	8%	9%	5%	6%	8%

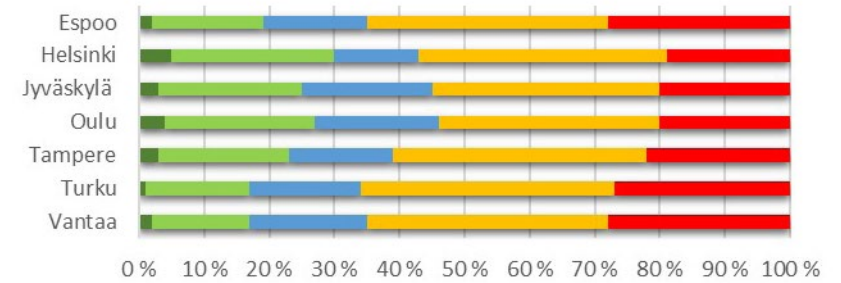
Kuva 40. Energiansäästötoimet näkyvät käytännön toiminnassa

Huomattava osa vastaajista ei ollut samaa eikä eri mieltä siitä, että kaupungin ympäristötyö tai ekotukitoiminta olisi vaikuttanut työtapoihin tai työyksikön toimintaan. Mahdollisesti kaikille vastaajille ei ole aina ollut täysin selvää mitä kaupungin ympäristötyö pitää sisällään. Kaikki vastaajat eivät myöskään välttämättä tunne ekotukitoimintaa. Jyväskylässä ympäristötyö oli muuttanut työtapoja enemmän kuin muun muassa Oulussa. Jyväskylässä väittämästä täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli 32 prosenttia vastaajista, kun Oulussa vastaava prosenttiluku oli 13 %. Vuoden 2011 kyselyyn verrattuna erityisesti Oulussa kaupungin ympäristötyön vaikutus työtapoihin oli laskenut verrattuna tähän kyselyyn, sillä täysin tai jokseenkin samaa mieltä olevien osuus oli laskenut jopa 29 prosenttiyksikköä, 42 prosentista edellä mainittuun 13 prosenttiin.

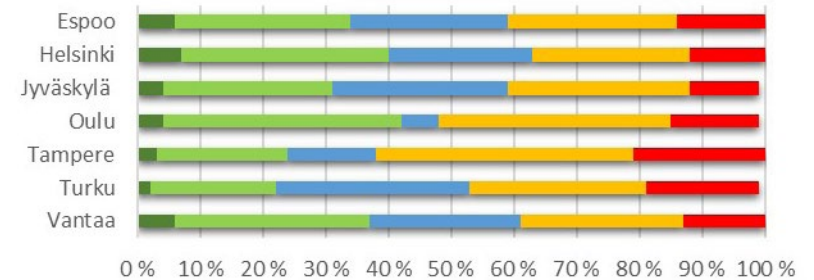
	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Jyväskylä	Helsinki	Espoo
■ Täysin samaa mieltä	3 %	4 %	1 %	1 %	4 %	3 %	4 %
■ Jokseenkin samaa mieltä	22 %	21 %	18 %	12 %	28 %	18 %	20 %
■ Ei samaa eikä eri mieltä	41 %	42 %	44 %	41 %	37 %	37 %	41 %
■ Jokseenkin eri mieltä	22 %	17 %	23 %	18 %	24 %	25 %	21 %
■ Täysin eri mieltä	13 %	16 %	15 %	27 %	7 %	16 %	15 %

Kuva 41. Kaupungin ympäristötyö on muuttanut työtapojani

	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Jyväskylä	Helsinki	Espoo
■ Täysin samaa mieltä	2 %	1 %	3 %	4 %	3 %	5 %	2 %
■ Jokseenkin samaa mieltä	15 %	16 %	20 %	23 %	22 %	25 %	17 %
■ En osaa sanoa	18 %	17 %	16 %	19 %	20 %	13 %	16 %
■ Jokseenkin eri mieltä	37 %	39 %	39 %	34 %	35 %	38 %	37 %
■ Täysin eri mieltä	28 %	27 %	22 %	20 %	20 %	19 %	28 %

Kuva 42. Kaupunkini ympäristötyö on muuttanut työtapojani (vuoden 2007 kysely)

	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Jyväskylä	Helsinki	Espoo
■ Täysin samaa mieltä	6 %	2 %	3 %	4 %	4 %	7 %	6 %
■ Jokseenkin samaa mieltä	31 %	20 %	21 %	38 %	27 %	33 %	28 %
■ En osaa sanoa	24 %	31 %	14 %	6 %	28 %	23 %	25 %
■ Jokseenkin eri mieltä	26 %	28 %	41 %	37 %	29 %	25 %	27 %
■ Täysin eri mieltä	13 %	18 %	21 %	14 %	11 %	12 %	14 %

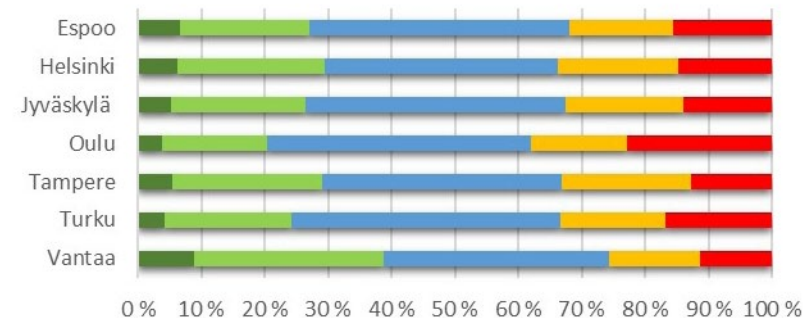
Kuva 43. Kaupunkini ympäristötyö on muuttanut työtapojani (vuoden 2011 kysely)

Vantaalla ekotukitoiminnalla koetaan olevan selkeästi eniten konkreettisia vaikutuksia, väittämästä täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli jopa 39 prosenttia vastaajista, mutta myös eniten ekotukihenkilöitä suhteessa henkilöstömäärään (Taulukko 2). Oulussa ekotukitoiminnalla oli ollut vähiten vaikutusta, sillä vastaajista täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämästä oli vain noin viidennes.

Taulukko 2. Ekotukihenkilöiden määrä ja määrä per 100 työntekijää

	Ekotukihenkilöiden määrä	Ekotukihenkilöiden määrä per 100 työntekijää
Espoo	549	3,9
Helsinki	1293	3,5
Jyväskylä	48*	0,7
Oulu	190	1,9
Tampere	303	1,9
Turku	519	4,7
Vantaa	624	5,9

*Jyväskylässä ei varsinaisia ekotukihenkilöitä ole, vaan vastaavissa tehtävissä Jyväskylässä toimivat ympäristöyhdys- ja vastuuhenkilöt.

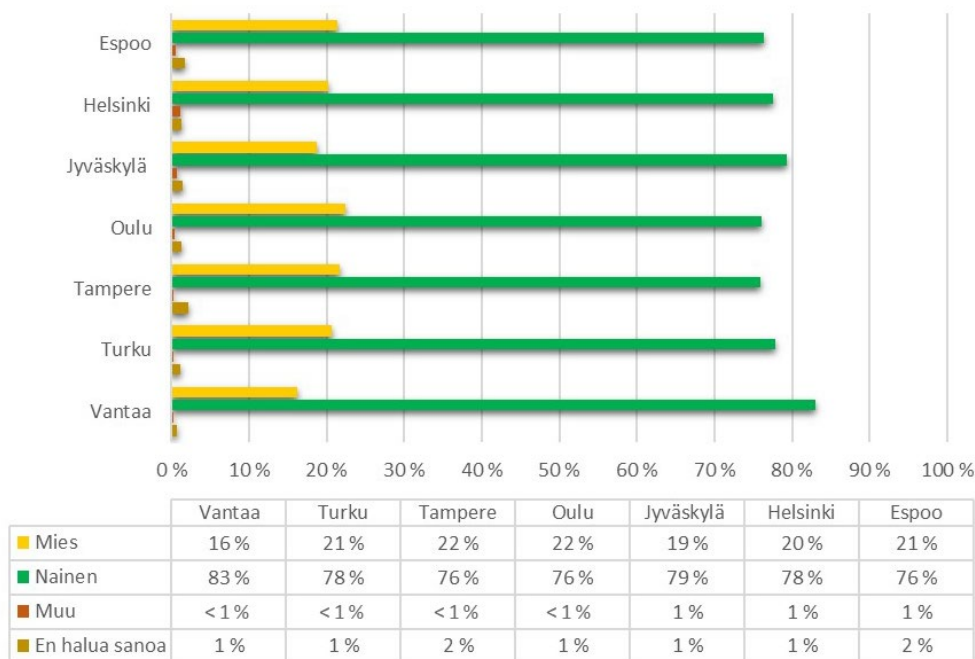

	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Jyväskylä	Helsinki	Espoo
■ Täysin samaa mieltä	9 %	4 %	6 %	4 %	5 %	6 %	7 %
■ Jokseenkin samaa mieltä	30 %	20 %	24 %	17 %	21 %	23 %	20 %
■ Ei samaa eikä eri mieltä	35 %	42 %	38 %	42 %	41 %	37 %	41 %
■ Jokseenkin eri mieltä	14 %	17 %	20 %	15 %	19 %	19 %	16 %
■ Täysin eri mieltä	11 %	17 %	13 %	23 %	14 %	15 %	16 %

Kuva 44. Koen, että ekotukitoiminnalla on ollut konkreettisia vaikutuksia työyksikköni toimintaan

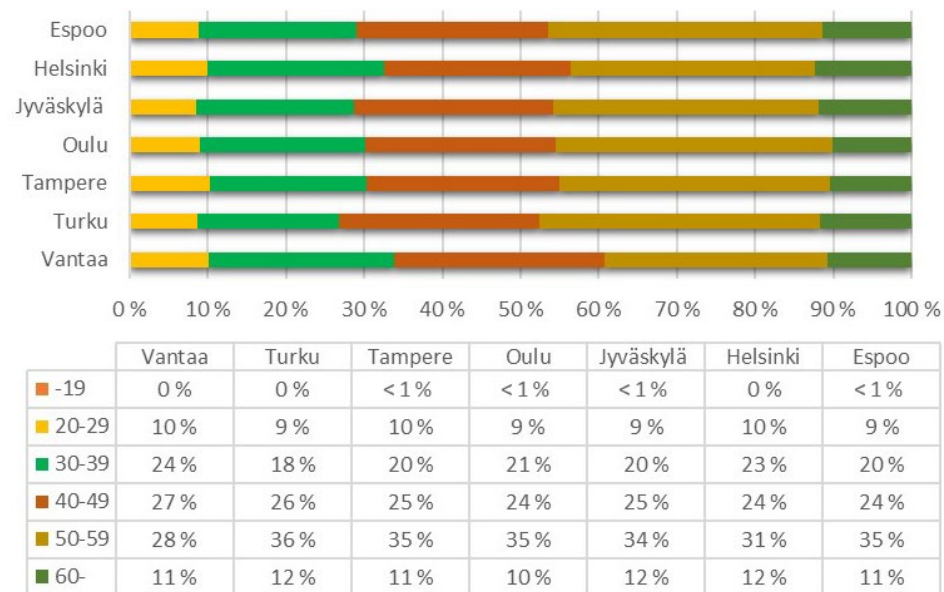
TAUSTATIEDOT

Taustatiedoissa vastaajilta kysyttiin sukupuolta, ikähaarukkaa, työvuosien määrää kaupungilla sekä koulutustaustaa. Lisäksi haluttiin tietää, onko vastaaja esimiesasemassa. Kaupunkikohtaisesti tuli kertoa myös oma työskentelytoimiala.

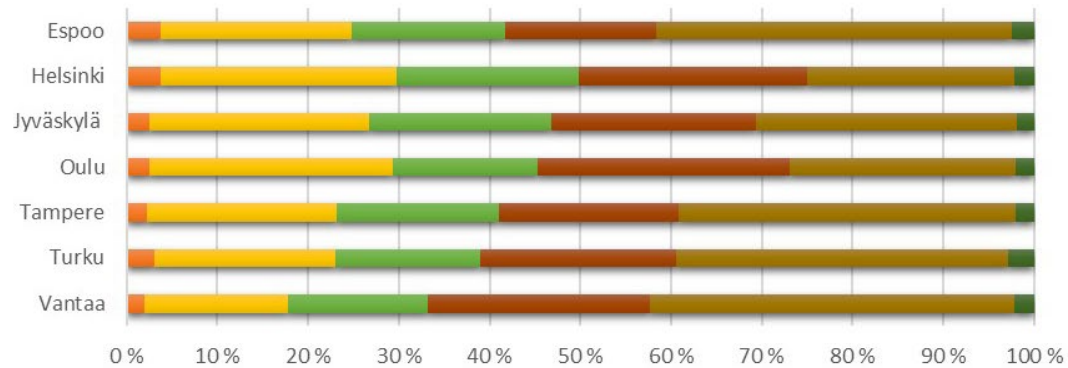

Kuva 45. Vastaajien sukupuoli

Tyypillinen vastaaja oli sukupuoleltaan nainen ja iältään 50-59- vuotias. Useimmiten vastaajalla oli ylempi korkeakoulututkinto suoritettuna. Iso osa vastaajista oli työskennellyt kaupungilla alle 5 vuotta, tosin Oulussa ja Turussa vielä yleisempi työsuhteen kesto oli 11–20 vuotta. Tyypillisesti määräaikaisten työntekijöiden keski-ikä on vakinaisten keski-ikää matalampi, eikä siihen saatu selvyttä, miksi vastaukset näyttävät jakautuvan toisin. Esimies-tehtävissä vastaajista työskenteli 10–17 prosenttia kaupungista riippuen.

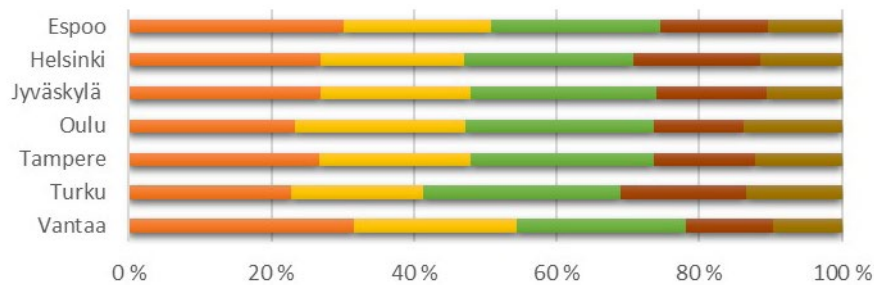

Kuva 46. Vastaajien ikä

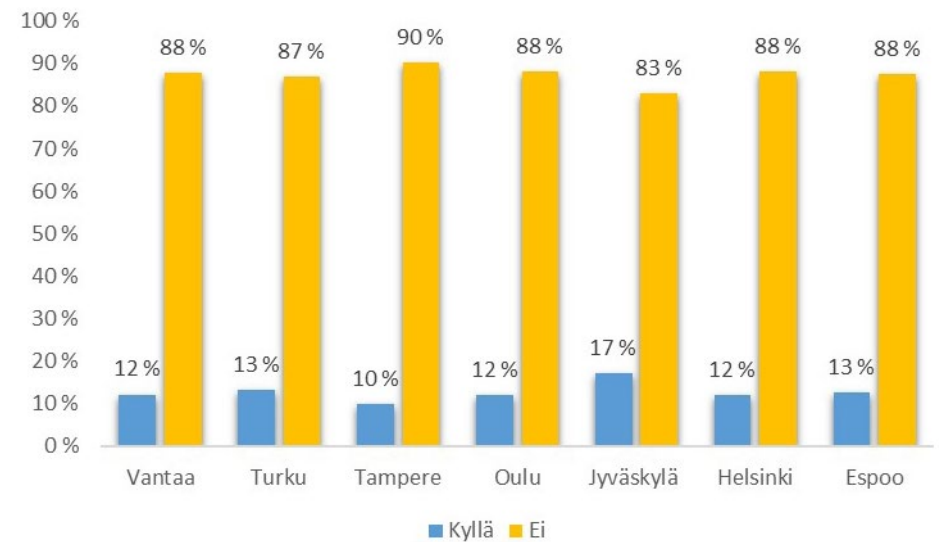
Kuva 47. Vastaajien koulutusaste

	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Jyväskylä	Helsinki	Espoo
Perusaste (peruskoulu, keskioulu, kansakoulu)	2 %	3 %	2 %	3 %	3 %	4 %	4 %
Keskiaste (lukio, ammattikoulu)	16 %	20 %	21 %	27 %	24 %	26 %	21 %
Alin korkea-aste (opisto)	15 %	16 %	18 %	16 %	20 %	20 %	17 %
Alempi korkeakouluaste (ammattikorkeakoulu)	24 %	22 %	20 %	28 %	23 %	25 %	17 %
Ylempi korkeakouluaste (yliopisto, ylempi amk)	40 %	37 %	37 %	25 %	29 %	23 %	39 %
Tutkijakoulutusaste (lisensiaatti, tohtori)	2 %	3 %	2 %	2 %	2 %	2 %	3 %

	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Jyväskylä	Helsinki	Espoo
alle 5 vuotta	32 %	23 %	27 %	23 %	27 %	27 %	30 %
5-10 vuotta	23 %	19 %	21 %	24 %	21 %	20 %	21 %
11-20 vuotta	24 %	28 %	26 %	27 %	26 %	24 %	24 %
21-30 vuotta	12 %	17 %	14 %	13 %	15 %	18 %	15 %
yli 30 vuotta	10 %	14 %	12 %	14 %	11 %	12 %	10 %

Kuva 48. Vastaajien työvuodet kaupunkiorganisaatiossa

Kuva 49. Onko sinulla alaisia?

JOHTOPÄÄTÖKSET

Kaupunkien henkilöstö vaikuttaisi pääsääntöisesti olevan laajasti huolissaan ympäristöasioista. Suurin osa vastanneista asetti ympäristönsuojelun talouskasvun edelle, mutta nämä kaksi eivät myöskään sulkeneet vastaajien mielestä toisiaan pois. Yli puolet vastaajista uskoi tekniikan kehittymisen mahdollisuuksiin ratkaista useimmat tämän päivän ympäristöongelmista.

Ympäristön vastaajat kokivat ottavansa huomioon arkielämässään hyvin. Selkeä enemmistö ilmoitti suosivansa kasvis- ja lähiruokaa, ostavansa ympäristömerkittyjä tuotteita sekä suosivansa kävelyä, pyöräilyä tai julkista liikennettä lyhyemmillä matkoilla vähintään silloin tällöin. Vain muutaman prosentin mielestä ympäristöystävällisemmät valinnat arjessa eivät olleet mahdollisia. Vastaajista jopa useampi kuin neljä viidestä ilmoitti muuttaneensa toimintatapojaan ympäristöystävällisemmiksi viime vuosina. Ympäristömyönteisyys ei kuitenkaan todennäköisesti aina selitä toimintaa kokonaan, vaan esimerkiksi ruokailuun liittyy myös taloudellisia kysymyksiä, kuten ruokahävikin kustannukset, ja julkisen liikenteen kohdalla sen hinnan ohella lisäksi merkittävästi sen toimivuus. Paitsi mahdollisuudet myös tietoisuus vaikuttaa käytännön valintoihin. Esimerkiksi valtaosa vastaajista, jotka ylipäättään olivat tietoisia kotona käyttämänsä sähkön alkuperästä, käyttivät uusiutuvaa sähköä.

Jätteiden lajittelu ja sähkönsäästö työpaikalla oli vastauksien perusteella omaksuttu kaupunkien työntekijöiden keskuudessa hyvin, mutta työmatkaliikkumisessa näyttäisi olevan yhä ympäristönäkökulmasta parannettavaa, sillä lähes puolet vastaajista Helsinkiä lukuun ottamatta ilmoitti kulkevansa työmatkansa yleensä henkilöautolla. Myös etätöön sekä sähköisten kokousjärjestelmien, kuten Skype tai Lync, hyödyntämistä olisi mahdollista kehittää edelleen. Se miten kaupungin koetaan huolehtivan ympäristöasioista ei kuitenkaan riipu pelkästään kaupungin toimista, vaan paljolti myös siitä miten hyvin ympäristöasioita on tuotu esille ja henkilöstö osallistettu niihin. Ekotuki- ja ympäristöyhdyshenkilötoiminta on tästä hyvä esimerkki.

KAUPUNKIKOHTAISET KYSYMYKSET

ESPOO

Espoon kaupunkikohtaisilla kysymyksillä selvitettiin, miten kestävyys näkyy käytännössä työpaikoilla ja mitkä ovat suurimmat esteet ympäristöasioiden kehittymiselle. Koska liikenteen päästöt ovat suuri haaste Espoon ilmasto- ja päästöjen vähentämisessä, kysyttiin myös, mitkä keinot saisivat henkilöstöä vähentämään autolla ajoa. Vertailutietoa edellisiltä vuosilta ei ole, koska näitä asioita kysyttiin nyt ensimmäisen kerran.

Kestävyyden näkyminen työpaikoilla

Espoon tavoitteena on olla Euroopan kestävin kaupunki nyt ja tulevaisuudessa. Tämä näkyy työssäni seuraavasti:		
	Työyhteisössä ekotukihenkilö	Ei ekotukihenkilöä
Työyksikössäni on tehty kestävä kehityksen yhteiskuntasitoumus.	26%	9%
Tiedän, mitä kestävä kehityksen yhteiskuntasitouksemme sisältää.	27%	11%
Meillä on ympäristötiimi, keke-tiimi, ekotiimi tai muu vastaava ryhmä.	38%	20%
Käsitlemme työyhteisön yhteisissä palavereissa ympäristöasioita säännöllisesti.	24%	9%
Juomme työyhteisössämme kahvitaulla Reilun kaupan kahvia.	8%	4%
Suosimme kokoustarjoiluissa Reilun kaupan tuotteita.	12%	6%

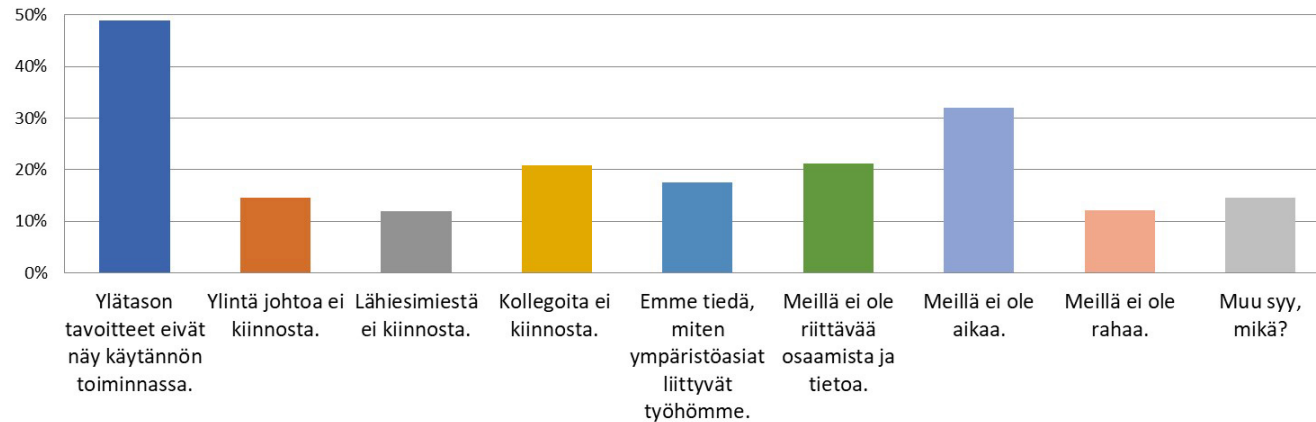
Espoon tavoitteena on olla Euroopan kestävin kaupunki nyt ja tulevaisuudessa. Tämä näkyy työssäni seuraavasti:

	Työyhteisössä ekotukihenkilö	Ei ekotukihenkilöä
Työyhteisössämme on sovittu arjen energiansäästäkäytännöistä.	44%	24%
Olemme puhuneet keinoista, joilla vähennämme liikkumisemme ympäristövaikutuksia.	15 %	8 %
Meillä kannustetaan työmatkaliikuntaan.	30 %	24 %
Otamme kokous-, tapahtuma- ja vastaavissa tarjoiluissa huomioon ympäristönäkökulman.	12 %	6 %
Pyrimme työpaikallamme vähentämään kulutusta ja jätteen syntyä.	57 %	48 %
Ei näy mitenkään.	5 %	31 %
Jotenkin muuten, miten?	5 %	7 %

Taulukko 3. Yleisin työssä näkyvistä kestävästä käytännöistä oli pyrkimys vähentää kulutusta ja jätteen syntyä. Kestävät käytännöt olivat yleisempiä niissä työyhteisöissä, joissa on nimetty ekotukihenkilö kuin niissä, joissa ekotukihenkilöä ei ole.

Suurimmat esteet ympäristöasioiden kehittymiselle

Mitkä ovat suurimmat esteet ympäristöasioiden kehittymiselle työyksikössäsi? Valitse korkeintaan kolme tärkeintä.

Kuva 50. Ympäristöasioiden kehittymisen esteeksi koettiin useimmin se, että ylätason tavoitteet eivät näy käytännön toiminnassa. Toiseksi suurin syy oli aikapula.

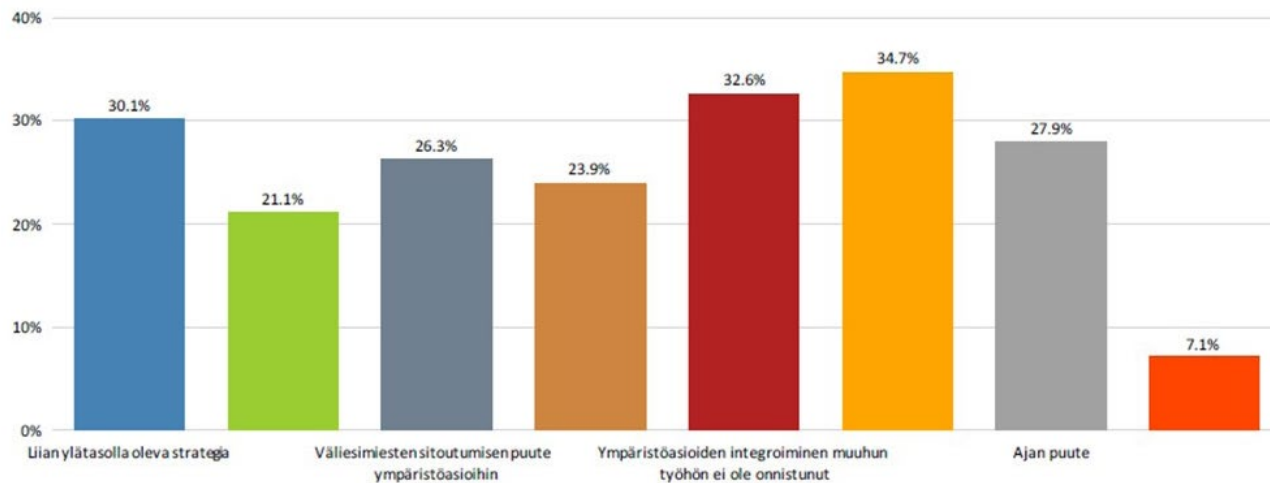
Autolla ajoa vähennettäisiin, jos...

Kolme suosituinta keinoa autoilun vähentämiseen olivat ”Joukkoliikenneyhteydet olisivat paremmat” (42 prosenttia vastaajista) ja ”Työpaikallani sallittaisiin etätöiden tekeminen nykyistä joustavammin” (28 prosenttia vastaajista) sekä ”Työsuhde-etua (10€/kk) voisi käyttää pyörän hankintaan tai huoltoon” (17 prosenttia vastaajista). Ilahduttavasti kolmasosa vastasi, ettei käytä autoa työmatkoihin tai -asiointiin, ja vain 9 prosenttia vastasi, ettei vähentäisi autolla ajoa missään tapauksessa.

HELSINKI

Helsingin kaupunkikohtaisissa kysymyksissä kysyttiin hiilineutraalisuustavoitteesta, ympäristöjohtamisesta, etätöistä ja esteistä ympäristöasioiden kehittymiselle.

Vastaajista 16 prosenttia tiesi, että Helsinki tavoittelee hiilineutraaliutta vuonna 2035. Kaupunkistrategia on vielä melko tuore, mikä voi osaltaan selittää melko alhaista osuutta. Oman toimialan/liikelaitoksen ympäristöjohtamisen tavoitteista, esimerkiksi ympäristöjärjestelmästä, ympäristöohjelmasta tai energiansäästösuunnitelmasta oli tietoisia vain 32 prosenttia vastaajista. Tämän takia viestintään ympäristöjohtamisesta on hyvä panostaa jatkossakin. Vastaajista 53 prosenttia oli sitä mieltä, että ympäristöasiat ovat tulleet enemmän esille työyksikössä viimeisten vuosien aikana, mikä oli positiivista.

Nimi	Prosentti
Liian ylätasolla oleva strategia	30,1%
Ylimmän johdon sitoutumisen puute ympäristöasioihin	21,1%
Väliesimiesten sitoutumisen puute ympäristöasioihin	26,3%
Kollegoiden suhtautuminen/sitoutumisen puute ympäristöasioihin	23,9%
Ympäristöasioiden integroiminen muuhun työhön ei ole onnistunut	32,6%
Osaamisen ja tiedon puute	34,7%
Ajan puute	27,9%
Muu, mikä?	7,1%

Etätöistä kysyttiin myös edellisessä asennekyselyssä vuonna 2011. Silloin etätöitä tehtiin kaupungissa vielä hyvin vähän. Vastaajista vain 3 prosenttia oli tehnyt etätöitä usein ja 13 prosenttia harvoin. Halukkuus lisätä etätöiden määrää oli kuitenkin merkittävä, sillä 79 prosenttia vastaajista halusi tehdä enemmän etätöitä. Nyt asennekyselyyn vastanneista etätöitä oli tehnyt kerran kuukaudessa tai useammin 18 prosenttia ja 15 prosenttia muutaman kerran vuodessa. Etätöitä ei ollut tehnyt lainkaan 68 prosenttia vastaajista. Edelleen halukkuus tehdä enemmän etätöitä oli merkittävä eli 64 prosenttia vastaajista.

Osaamisen ja tiedon puute nousi suurimmaksi esteeksi ympäristöasioiden kehittymiselle työyksiköissä. Myös liian ylätasolla oleva strategia, ympäristöasioiden muuhun työhön integroimisen epäonnistuminen sekä sitoutumisen puute koettiin merkittäviksi esteiksi. Sen sijaan ajan puute ei ollut vastaajien mukaan aivan niin suuri este. Avoimeen kohtaan oli lueteltu syyksi lisäksi muun muassa kustannukset, välinpitämättömyys ja se, että asia ei kiinnosta asiakkaita.

Kuva 51. Mitkä ovat suurimmat esteet ympäristöasioiden kehittymiselle työyksikössäsi?

JYVÄSKYLÄ

Jyväskylässä huippuvastaajamäärä osui 2007 vuoden kyselyyn (1028 vastaajaa). 2018 kyselyn vastaajat (434) jakautuivat toimialoittain ja liikelaitoksittain lähes samoilla prosenteilla, kuvastaen hyvin yksikön kokonaisuhenkilömäärää. Vastauksien voidaan katsoa kattavan kaupungin toiminnot.

Vuoden 2018 kaupunkikohtaiset kysymykset Jyväskylässä hakivat evästystä ja kannustustapoja kestävään liikkumiseen ja joukkoliikenteen käyttöön, tehostusta kierrätykseen ja lisätietoa ympäristökoulutukseen ja -viestintään. 2007 kyselyssä 36 prosenttia oli valmiita, 32 prosenttia jokseenkin valmiita vähentämään yksityisautolla tehtäviä työmatkoja. Samaan aikaan vastaajista lähes 42 prosenttia kulki työmatkansa pääosin joukkoliikennevälineillä, pyörällä tai kävellen. Vuonna 2009 Korpilahti, Jyväskylän maalaiskunta ja Jyväskylä yhdistyivät ja tämän jälkeen 2011 vastaajista puolet kulki työmatkansa autolla. Vuonna 2018 työmatka-autoilijoita on vastaajista 46 prosenttia.

2011 kyselyssä 30 prosentille vastaajista ei ollut mahdollista käyttää kaupungin antamaa lipputukea kestävään liikkumiseen (kuukausikorttiin), lisäksi 43 prosenttia ollut käyttänyt tukea koskaan. Tänä päivänä yli puolet vastaajista (54 %) käyttäisi Linkissä henkilökunta-alennusta, jos alennus olisi saatavissa kausilipun lisäksi Waltti -arvokortille. 2018 vastaajista 25 prosentilla oli työyksikössään virkapyörä. Virkapyörällisten yksiköiden osuus on noussut 3 prosenttia vuodesta 2011. Virkapyörät mahdollistavat työpäivän aikaisten lyhyempien palaverimatkojen liikkumista lihasvoimin. Yhä useampi työntekijä on tietoinen virkapyörämahdollisuudesta.

2007 kyselyssä ei vielä tiedetty videoneuvottelumahdollisuuksista. 2011 kaupunki tarjosi käyttöön videoneuvottelutilaa hallintokorttelissa. Käyttäjäprosentti jäi 3 prosenttiin vastaajista. 2018 käyttöön on hyväksytty ja muutaman vuoden yleistynyt Skype for Business -työkalu työntekijöiden omille koneille. 60 prosentille vastaajista sähköiset kokousjärjestelmät eivät edelleenkään ole mahdollisia. 9 prosentille vastaajista sähköisiin kokouksiin osallistuminen on tuttua. Lisäksi harvoin/silloin tällöin sähköisiin kokouksiin osallistuu jo 30 prosenttia vastaajista.

2007 koneet, laitteet ja järjestelmät eivät mahdollistaneet etättyötä kuten 10 vuotta myöhemmin. 2011 vastaajista 80 prosenttia koki, etteivät työtehtävät mahdollista etättyötä, 14 prosenttia vastaajista koki etättyön mahdollisena. Vuonna 2018 etättyömahdollisuutta hyödyntää 17 prosenttia vastaajista.

Henkilöstölle tarkoitetulla Intralla tavoitetaan pääsääntöisesti ne työntekijät, joilla on henkilökohtainen työasema tai - kone. Vuonna 2008 henkilökohtainen työasema oli noin puolella työntekijöistä. Ympäristöviestintään ja uutisointiin käytetään Intraa. Vuonna 2011 vastaajista 49 prosenttia tiesi, että heidän yksikkönsä on nimetty ympäristövastaava; nykyään luku on 52 prosenttia. Yksikkönsä ympäristökoulutukseen osallistui edellisen kyselyn vastaajista 89 prosenttia. Nyt 21 prosenttia löysi ympäristönäkökulman yksikkönsä koulutuksista. Kaupungin järjestämistä ympäristötemaviikoista oli saanut tiedon 3 prosenttia vähemmän vastaajista, verraten vuoteen 2011.

Jätteiden lajittelu ja kierrätys on ollut henkilöstön vahvuutena Jyväskylässä. Hyötykäyttöön ohjattavan jättejakeen määriä halutaan lisätä. 78 prosenttia vastaajista näkisi työyksikkönsä hyötyvän muovinkeräysastiasta. Vaikka puolet vastaajista tietää mistä kaupungin kierrätyskalusteita saa käyttöön, 45 prosenttia vastaajista toivoisi edelleen kalusteiden tehokkaampaa kierrätystä. Lähes yhtä moni näkee puutteita kännyköiden ja tietokoneiden sekä tekstiilien kierrätyksen tehokkuudessa.

OULU

Oulussa kysyttiin vastaajien mielipidettä siitä, mihin kaupungin tulisi keskittyä ympäristötyössä lähivuosina. Annetuista vaihtoehdoista kärkeen nousivat liikenteen ympäristöhaittojen vähentäminen ja vesiensuojelu sekä jätevesien käsittely. Seuraavaksi eniten kaupungin toivottiin keskittyvän jätehuoltoon ja roskaantumisen ehkäisyyn sekä ympäristökoulutukseen, -kasvatukseen ja -neuvontaan. Kysymyksillä selvitettiin myös sitä, mitkä ovat suurimmat esteet ympäristöasioiden huomioon ottamiselle työyhteisössä ja mihin ympäristöasioihin työntekijät toivoisivat tukea. Suurimmiksi esteiksi nostettiin ajan puute ja liian ylätasolla oleva strategia. Selvästi eniten tukea toivottiin jätteiden määrän vähentämiseen, lajitteluun ja kierrätykseen. Yli neljännes vastasi, että ei tarvitse tukea. Ekotukitoimintaan liittyen kysyttiin, tietävätkö vastaajat onko heidän yksikössään ekotukihenkilö. Yli 40 prosenttia vastasi tietävänsä, mutta toisaalta noin joka kolmas vastaaja totesi, että ei ole kuulutkaan ekotukitoiminnasta.

Palautteiden kärkiteemoina jätteet, liikenne ja koulutus

Vapaa palaute -osioon oli kirjattu lähes 200 kommenttia. Myös muita kysymyksiä, joissa oli mahdollisuus tekstivastauksiin, oli kommentoitu ahkerasti.

Eniten kommentteja tuli jätteiden lajittelusta, etenkin lajittelumahdollisuuksien puuttumisesta ja ruokahävikistä. Huomattavan moni vastaaja totesi, että työpaikalta puuttuvat lajittelumahdollisuudet käytännössä kokonaan. Ruokahävikki huolestutti ja ylijäämäruoan lahjoittamista tai myymistä esitettiin useammassakin vastauksessa.

Liikenteeseen ja liikkumiseen liittyvissä kommentteissa haluttiin kaupungilta lisää tukea työmatkapyöräilyn edistämiseen. Myös etätyöstä tuli runsaasti kommentteja, joissa toivottiin mm. käytäntöjen selkiyttämistä ja byrokratian vähentämistä. Joukkoliikenteen osalta parannettavaa olisi vastaajien mielestä sekä reiteissä että aikatauluissa. Hinnoittelu nostettiin esille selvästi harvemmin.

Oulun ajankohtaisista asioista sisäilmaongelmat nousivat esille muutamissa kommentteissa, samoin kaupungin strategia. Sanahelinän sijasta toivottiin konkreettisia toimenpiteitä ja vuoropuhelua eri alojen asiantuntijoiden kanssa.

Myös itse kyselystä annettiin monenlaista palautetta. Kyselyä pidettiin pääosin hyvänä ja sen todettiin muistuttavan ympäristöasioiden tärkeydestä. Toisaalta kyselyä pidettiin pitkänä ja osaa kysymyksistä vaikeina.

Saadun palautteen perusteella kaupungin työntekijöillä on edelleen selkeä tiedon tarve ympäristöasioista. Palautteissa toivottiin selkeää ja konkreettista ohjeistusta ja koulutusta. Erityisesti nostettiin esille positiivisen lähestymistavan ja kannustuksen merkitys. Työpaikoille toivottiin enemmän tempauksia ja tapahtumia. Ekotukihenkilöille ja Vihreä Lippu -toimintaan toivottiin lisää resursseja.

TAMPERE

Tampereen kysely sisälsi 11 kaupungin omaa ympäristötyötä käsittelevää kysymystä. Näillä kysymyksillä haluttiin tarkentaa ympäristöasioiden esilläoloa ja ympäristötoimintaa kaupungin omissa yksiköissä sekä työntekijöiden käsitystä ja toiveita kaupungin roolista ja panostuksesta ympäristöasioiden hoidossa.

Ympäristötoiminnan painopisteissä korostuvat lähivihreä ja jäteemat

Valittaessa kaupungin ympäristötyön lähivuosien painopisteitä (1-3 tärkeintä kymmenestä annetusta vaihtoehdosta) nousi tärkeimmäksi lähiviheralueiden säilyttäminen ja lisääminen, joka sai 49 prosenttia kaikista vastauksista. Myös jätehuollon ja materiaalitehokkuuden teemat nousivat vastauksissa korkealle. Jätehuolto ja roskaantumisen ehkäisy nähtiin toiseksi tärkeimpänä 44 prosentin vastausmäärällä ja materiaalitehokkuuteen ja kierrätykseen toivoi lisäpanotta 28 prosenttia vastaajista. Kaupungin omissa työyhteisöissä jätteiden määrän vähentämiseen, jätteiden lajitteluun ja kierrätykseen toivoi tukea yli puolet vastaajista (56 %). Muovin keräys puhutti laajasti ja vastaajista 74 prosenttia haluaisi lajitella muovijätteet niiden kierrätystä varten sekä kotona että työpaikalla. Vain 4 prosenttia vastaajista ei ollut kiinnostunut muovijätteiden lajittelusta.

Myös ilmastonmuutos huoletti vastaajia ja kolmanneksi eniten (34 %) lisäresursseja kaupungilta toivottiinkin ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen. Tampere tavoittelee hiilineutraaliutta vuonna 2030.

Tampere viettää vuonna 2018 Reilun kaupan kaupungin 10-vuotisjuhluvuottaan ja vastuullinen kuluttaminen on ollut esillä enenevässä määrin. Kaupungin omien hankintojen kehittämistä eettisemmiksi sekä kaupungin asukkaiden, henkilöstön, yhteisöjen ja yritysten kannustamista reiluihin valintoihin piti tärkeänä 92 prosenttia vastaajista. Kysyttäessä kaupungin hankintojen

ympäristönäkökohtien näkyvyyttä, kolmannes vastaajista oli joko täysin tai lähes samaa mieltä, että hankintojen ympäristönäkökulmat ovat olleet entistä enemmän näkyvillä. Puolet vastaajista ei ollut samaa eikä eri mieltä hankintojen ympäristönäkökohtien näkyvyyden lisääntymisestä. Hankintojen eettisyys on kuitenkin olennainen kaupungin osa ympäristötyötä ja kysyttäessä, mihin toivoisi tukea työyhteisössään, sai hankintojen ympäristönäkökohtien huomioiminen kolmanneksi eniten (28 %) vastauksia.

Kuva 52. Tamperelaiset vastaajat toivovat kaupungin panostavan ympäristötyössään lähivuosina erityisesti lähiviheralueiden säilyttämiseen ja lisäämiseen, jätehuoltoon ja roskaantumisen ehkäisyyn sekä ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen.

Sitoutumisen puute esteenä ympäristötyön kehittymiselle

Kysyttäessä ympäristöasioiden esilläolosta 50 prosenttia vastaajista oli sitä mieltä, että ympäristöasiat ovat viime vuosina tulleet enemmän esille ja 29 prosentin mukaan ne eivät ole olleet esillä sen enempää kuin aikaisempina vuosina. Suurimpana esteenä ympäristöasioiden kehittymiselle työyksiköissä pidettiin sitoutumisen puutetta ympäristöasioihin. Työntekijöiden (38 %), lähiesimiesten (19 %) ja ylimmän johdon (19 %) sitoutumisen puute nähtiin hidastavan ympäristöasioiden kehittymistä. Ympäristötyön tavoitteita ja strategiaa ei ole vastaajien mukaan viety konkreetian tasolle eikä ympäristönäkökulmaa ole onnistuttu yhdistämään muuhun työhön (51 %). Reilu viidennes vastaajista kaipasi työkavereiden ja esimiesten tukea työyhteisön ympäristöasioiden nykytilan selvittämiseksi. Usealla työpaikalla toimii ekotukihenkilö, jolla on tietämystä ja taitoa arjen ympäristöasioista. Vastaajista 67 prosenttia tiesi yksikkönsä tai toimialansa ekotukihenkilön, kun taas 15 prosenttia ei ollut edes kuullut ekotukitoiminnasta.

TURKU

Kestävän liikkumisen ratkaisulla vahva henkilöstön tuki

Henkilöstöltä kysyttiin mitä asioita Turun kaupungin tulisi edistää nykyistä enemmän. Yli kaksi kolmesta vastaajasta eli lähes 1 600 vastaajaa valitsi joko ilmanlaadun parantamisen tai liikenteen ympäristöhaittojen vähentämisen tai molemmat. Yli puolet vastaajista valitsi jätehuollon ja roskaamisen ehkäisyn. Myös avoimissa vastauksissa korostuivat kestävämpään liikkumiseen ja jätehuollon edistämiseen liittyvät toimet.

Työpaikoilla parannettavaa erityisesti jätehuollossa

Yksikössä tulisi edistää jätteiden lajittelua ja kierrätystä sekä jätteiden määrän vähentämistä. Tätä mieltä oli 65 prosenttia vastaajista, kun kysyttiin, mihin erityisesti tulisi keskittyä omassa työyhteisössä. Avoimissa vastauksissa esiin tuodut kehittämisehdotukset liittyivät useimmin liikkumiseen ja etätömahdollisuuksien parantamiseen.

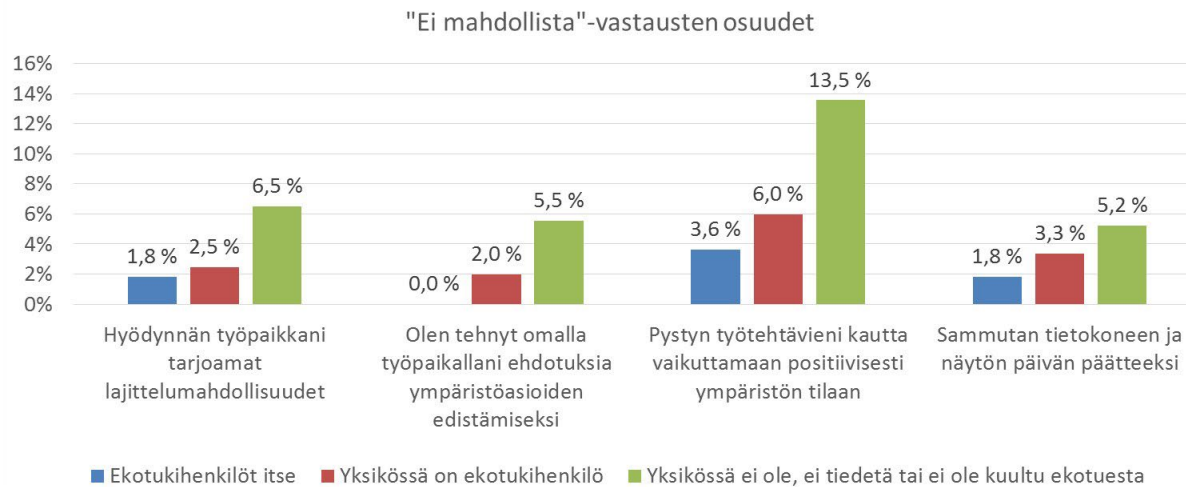
Kuva 53. Mitä asioita Turun kaupungin tulisi edistää nykyistä enemmän (valitse 1-5)

Kuva 54. Mihin erityisesti tulisi keskittyä työyhteisössäsi (valitse 1-3 vaihtoehtoa)

Ekotukiverkosto kestävämpien toimintatapojen mahdollistajana

Kyselyllä saatiin tietoja myös ekotukitoiminnan vaikuttavuudesta. Hieman yli 40 prosentilla vastaajista yksikössä oli ekotukihenkilö ja 5 prosenttia toimi itse ekotukihenkilönä. Ekotukihenkilöiden vaikutus yksiköidensä koko muun henkilöstön asenteisiin ja toimintatapoihin oli selvästi nähtävissä lähes kaikkien kysymysten vastausjakaumissa.

Kuva 55. Ekotukihenkilöiden vaikutus yksiköidensä koko muun henkilöstön asenteisiin ja toimintatapoihin.

VANTAA

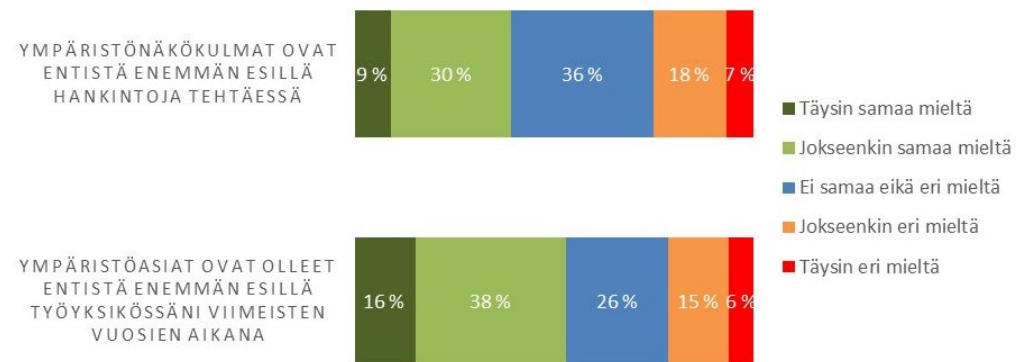
Vantaan kaupunkikohtaisissa kysymyksissä vastaajilta tiedusteltiin, minä vuonna Vantaa tavoittelee hiilineutraalisuutta. Lisäksi haluttiin tietää ympäristöasioiden huomioimisesta omassa työyksikössä ja hankinnoissa sekä omissa työtyötehtävissä.

Vastanneista 29 prosenttia tiesi, että Vantaalla tavoitellaan hiilineutraalisuutta vuonna 2030. Tavoite hyväksyttiin vuoden 2017 lopussa, joten se on vielä melko uusi.

Enemmistö vastaajista, jopa 54 prosenttia, oli joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että ympäristöasiat ovat olleet entistä enemmän esillä omassa työyksikössä viimeisten vuosien aikana. Ympäristönäkökulman huomioimisesta hankintoja tehtäessä yli kolmannes vastaajista ei puolestaan ollut samaa eikä eri mieltä.

Väittämistä ovatko ympäristötavoitteet liian ylätasolla ja kuinka sitoutuneita niin ylin johto, lähiesimies kuin kollegat ovat ympäristöasioihin, huomattava osa vastaajista ei ollut samaa eikä eri mieltä. Rungas puolet vastaajista oli epävarmoja johdon sitoutumisesta ympäristöasioihin, kun taas täysin tai jokseenkin johdon sitoutumiseen uskoi yhteensä 23 prosenttia vastaajista. Vastaajat luottivat enemmän kollegojen kuin ylimmän johdon ympäristömyönteisyyteen, sillä heistä yhteensä 34 prosenttia oli jokseenkin tai täysin eri mieltä väittämästä "Kollegat eivät sitoudu ympäristötyöhön tarpeeksi". Kollegojen sitoutumiseen ympäristöasioihin suhtautui epäröivästi puolestaan 37 prosenttia vastaajista. Vastaajista noin puolet oli kuitenkin jokseenkin tai täysin eri mieltä siitä, että joko oma osaaminen tai kiire rajoittaisivat ympäristöasioiden huomioimista.

Vastaajat olivat yleensä halukkaita käyttämään sähköautoa ja sähköpyörää työasialiikenteessä, mikäli kulkuvälineet olivat työpaikassa saatavilla. Etäkokouksilla oltiin halukkaita korvaamaan tavanomaisia kokouksia silloin tällöin, mikäli se oli mahdollista. Myös ympäristökoulutuksiin osallistumiseen vastaajista löytyi halukkuutta pääsääntöisesti silloin tällöin.

Kuva 52. Kuinka hyvin seuraavat väittämät kuvaavat mielestäsi nykytilannetta?

LIITTEET

LIITE 1. Kyselylomake

Missä mennään ympäristöasioissa?

1. Yhteiskunta, ympäristönsuojelu ja taloudellinen kasvu

Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
Ympäristönsuojelu ja taloudellinen kasvu ovat mahdollisia samanaikaisesti	☐	☐	☐	☐	☐
Ympäristö tulisi asettaa etusijalle, vaikka talouskasvu jonkin verran kärsisi	☐	☐	☐	☐	☐
Tekniikan kehittyminen ratkaiseetulevaisuudessa useimmat tämän päivän ympäristöongelmat	☐	☐	☐	☐	☐
Arkielämässäni toimin nyt niin ympäristöystävällisesti kuin pystyn	☐	☐	☐	☐	☐

2. Ympäristöasenteet ja toiminta

Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
Olen huolissani ilmastonmuutoksen seurauksista	☐	☐	☐	☐	☐
Olen huolissani muutoksista lähiluonnossa	☐	☐	☐	☐	☐
Olen huolissani ilman laadusta	☐	☐	☐	☐	☐
Olen huolissani vesistöjen laadusta	☐	☐	☐	☐	☐
Olen huolissani melusta	☐	☐	☐	☐	☐
Seuraan ympäristön tilaa koskevaa julkista keskustelua ja kirjoittelua	☐	☐	☐	☐	☐

Toimitko arjessa seuraavien väittämien mukaisesti?

Yleensä Silloin tällöin Harvoin Ei koskaan Ei mahdollista

Ostan ympäristömerkittyjä ja/tai pienellä hiilijalanjäljellä merkittyjä tuotteita, kun vaihtoehto on tuoteryhmässä valittavissa.

Ostan luomutuotteita ja/tai Reilun kaupan tuotteita, kun vaihtoehto on tuoteryhmässä valittavissa

Suosin kasvisruokaa lihan sijaan

Suunnittelen ruokaostoksen niin, ettei tule hävikkiä

Ostan tietoisesti lähiruokaa (lähiseudulla tuotettua)

Suosin kävelyä, pyöräilyä ja julkista liikennettä alle kolmen kilometrin pituisilla harrastus- ja/tai asiointimatkoilla

Onko kotona käyttämäsi sähkö uusiutuvaa sähköä?

- Kyllä
 Ei
 En osaa sanoa

Olen muuttanut toimintatapojani ympäristöystävällisemmiksi viime vuosina

- Kyllä
 Ei

3. Ympäristöasiat osana työtäsi

Toimitko työpaikallasi seuraavien

Yleensä Silloin tällöin Harvoin Ei koskaan Ei mahdollista

Hyödynnän työpaikkani tarjoamat lajittelu-
mahdollisuudet

Sammutan tietokoneen ja näytön päivän
päätteeksi

Kuljen työmatkani henkilöautolla

Olen vähentänyt työasiointimatkojani
sähköisten kokousjärjestelmien (esim.
Skype, Lync) avulla

Olen tehnyt omalla työpaikallani ehdotuksia
ympäristöasioiden edistämiseksi

Pystyn työtehtävieni kautta vaikuttamaan
positiivisesti ympäristön tilaan

Hyödynnän mahdollisuutta tehdä etätöitä.
Jos vastasit yleensä, silloin tällöin tai harvoin,
niin montako päivää etätöitä teet keskimäärin
kuukaudessa?

Olen valmis toimimaan kaupungin erilaisissa ympäristötyöryhmissä

- Kyllä
- Ei

Valitse kolme oman työskentelysi ympäristöystävällisyyden kannalta tärkeintä tekijää, joihin voit itse vaikuttaa

- Sähkönkulutus
- Vedenkulutus
- Lämmönkulutus
- Paperinkulutus
- Kiertotalouden edistäminen*
- Jätteiden lajittelu
- Liikkumisen ympäristövaikutukset
- Polttoaineen kulutus
- Ruokahävikki
- Hankintojen ympäristövaikutukset
- Ympäristöasenteisiin vaikuttaminen
- Muu, mikä? _____

* Kiertotaloudessa kulutus perustuu omistamisen sijasta palveluiden käyttämiseen. Materiaaleja ei lopuksi hukata, vaan niistä syntyy yhä uudelleen uusia tuotteita.

4. Kaupunkisi ympäristönsuojelun ja kestävän kehityksen työ

Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
Kaupungin ympäristötyö näkyy asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa	☐	☐	☐	☐	☐
Kaupungin johto on sitoutunut edellä olevien linjausten toteuttamiseen	☐	☐	☐	☐	☐
Omalla työyksikölläni on ympäristötavoitteita	☐	☐	☐	☐	☐
Olen keskustellut kehityskeskustelussa esimieheni kanssa ympäristöasioista	☐	☐	☐	☐	☐
Henkilöstö saa riittävästi mahdollisuuksia osallistua ympäristöohjelmien valmisteluun	☐	☐	☐	☐	☐
Kaupunki tiedottaa ympäristöasioista työntekijöilleen riittävästi	☐	☐	☐	☐	☐
Kaupungin ilmastotyö on mielestäni vastuullista	☐	☐	☐	☐	☐
Energiansäästötoimet näkyvät käytännön toiminnassa	☐	☐	☐	☐	☐
Kaupungin ympäristötyö on muuttanut työtapojani	☐	☐	☐	☐	☐
Koen, että ekotukitoiminnalla on ollut konkreettisia vaikutuksia työyksikköni toimintaan	☐	☐	☐	☐	☐

Taustakysymykset

Sukupuoli

- Mies
- Nainen
- Muu
- En halua sanoa

Ikä

- 19
- 20-29
- 30-39
- 40-49
- 50-59
- 60-

Kauanko olet työskennellyt Vantaan kaupungilla?

- alle 5 vuotta
- 5-10 vuotta
- 11-20 vuotta
- 21-30 vuotta
- yli 30 vuotta

Onko sinulla alaisia?

- Kyllä
- Ei

Mikä on korkein suorittamasi koulutusaste?

- Perusaste (peruskoulu, keskikoulu, kansakoulu)
- Keskiaste (lukio, ammattikoulu)
- Alin korkea-aste (opisto)
- Alempi korkeakouluaste (ammattikorkeakoulu)
- Ylempi korkeakouluaste (yliopisto, ylempi amk)
- Tutkijakoulutusaste (lisensiaatti, tohtori)

Millä toimialalla työskentelet? (Toimialat ovat kaupunkikohtaisia)

LIITE 2. Valitse kolme oman työskentelysi ympäristöstävällisyyden kannalta tärkeintä tekijää, joihin voit itse vaikuttaa

	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Jyväskylä	Helsinki	Espoo
Vedenkulutus	28 %	35 %	30 %	38 %	38 %	30 %	32 %
Lämmönkulutus	4 %	6 %	6 %	6 %	5 %	6 %	6 %
Paperinkulutus	63 %	60 %	52 %	57 %	53 %	62 %	54 %
Kiertotalouden edistäminen	8 %	9 %	11 %	11 %	11 %	13 %	10 %
Jätteiden lajittelu	58 %	53 %	62 %	57 %	66 %	64 %	57 %
Liikkumisen ympäristövaikutukset	22 %	25 %	26 %	26 %	25 %	32 %	22 %
Polttoaineen kulutus	8 %	8 %	11 %	11 %	7 %	9 %	10 %
Ruokahävikki	20 %	20 %	25 %	21 %	27 %	26 %	22 %
Hankintojen ympäristövaikutukset	11 %	8 %	12 %	10 %	10 %	14 %	13 %
Ympäristöasenteisiin vaikuttaminen	25 %	22 %	26 %	18 %	21 %	23 %	25 %
Muu	1 %	1 %	2 %	2 %	1 %	1 %	2 %

ESPOO

JYVÄSKYLÄ

OULU

TAMPERE

TURKU

7 §

Vaasan hallinto-oikeuden päätös ympäristölupa-asiassa, Vantaan Energia Oy:n Martinlaakson voimalaitos

VD/1342/11.01.01.09/2017

KR/MRA

Vaasan hallinto-oikeus on antanut 17.9.2018 päätöksen nro 18/0212/2, joka koskee Maan ystävät ry:n ja Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry:n yhteistä valitusta Vantaan Energia Oy:n Martinlaakson voimalaitoksen ympäristölupa-asiassa.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on 23.8.2017 myöntänyt ympäristöluvan Nro 163/2017/1 Vantaan Energia Oy:n Martinlaakson voimalaitoksen kattilan Mar1 toiminnan muutokselle. Ympäristöluvanvarainen toiminta käsittää polttoaineteholtaan enintään 120 MW:n kiinteän polttoaineen kattilan sekä kiinteän polttoaineen varastoinnin ja käsittelyn voimalaitoksella ja kivihiilen varastoalueella.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

Maan ystävät ry:n ja Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry ovat valituksessaan vaatineet ensisijaisesti päätöksen kumoamista. Toissijaisesti on vaadittu muutosta melua koskevaan lupamääräykseen 6 ja puupolttoaineen varastointiajan rajoittamista (lupamääräys 8). Lisäksi on vaadittu, että lupamääräykseen lisätään määräys turvepölyn pienhiukkasten raja-arvosta ja sen seurannasta turvekuljetuksissa Kehä III:lla ja siirrossa voimalaitokselle. Yhdistykset ovat vaatineet myös aluehallintoviraston päätöksen täytäntöönpanon kieltämistä.

Ratkaisu

Hallinto-oikeus hylkää valituksen sekä päätöksen täytäntöönpanon kieltämistä koskevan vaatimuksen.

Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen viimeistään 17.10.2018.

Ympäristölautakunta 3.10.2018 § 7

Ympäristöjohtajan esitys:

Päätetään merkitä tiedoksi Vaasan hallinto-oikeuden päätös Nro 18/0212/2 valitukseen ympäristölupa-asiassa.

Päätös:

Merkittiin tiedoksi.

Liitteet:

-

Vaasan hallinto-oikeuden päätös

Täytäntöönpano:

Muutoksenhakuohje: 10. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Maarit Rantataro, puh. 040 045 8017, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Vaasan hallinto-oikeus**Päätös**

Antopäivä
17.09.2018

Päätösnumero
18/0212/2

Diaarinumero
01246/17/5103

Asia	Valitus ympäristölupa-asiassa
Muutoksenhakija	Maan ystävät ry ja Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry, Helsinki, yhdessä
Luvan hakija	Vantaan Energia Oy, Vantaa

Päätös, johon on haettu muutosta

Etelä-Suomen aluehallintovirasto 23.8.2017 Nro 163/2017/1

Aluehallintovirasto on myöntänyt ympäristöluvan Vantaan Energia Oy:n Martinlaakson voimalaitoksen kattilan Mar1 toiminnan muutokselle. Ympäristöluvanvarainen toiminta käsittää polttoaineteholtaan enintään 120 MW:n kiinteän polttoaineen kattilan sekä kiinteän polttoaineen varastoinnin ja käsittelyn voimalaitoksella ja kivihiilen varastoalueella.

Toimintaa on harjoitettava hakemuksen mukaisesti muutettuna ja täydennettynä seuraavilla lupamääräyksillä sekä noudattaen Vantaan Energia Oy:n Martinlaakson voimalaitoksen ympäristölupaa (Länsi-Suomen ympäristölupavirasto, nro 89/2008/2, 19.12.2008) siltä osin kuin yhteisten toimintojen lupamääräyksiä pilaantumisen ehkäisemiseksi ja tarkkailumääräyksiä ei ole määrätty päätöksessä.

Päätös sisältää lupamääräykset 1–32, joista lupamääräykset 3–8 kuuluvat kokonaisuudessaan seuraavasti:

3. Kattilassa Mar1 kiinteinä polttoaineina saa käyttää hakemuksessa esitetyn mukaisesti biopolttoaineita pitäen sisällään käytöstä poistetun puun ja turvetta. Tarvittaessa biopolttoaineen sekaan saa syöttää rikkiä.

Vuodessa saa käyttää polttoaineena käytöstä poistettua puuta enintään noin 84 000 t/a.

Osoite
Korsholmanpuistikko 43
PL 204
65101 VAASA

Puhelin
02956 42611

Telekopio
02956 42760

Sähköposti
vaasa.hao@oikeus.fi

Käytöstä poistettu puu ei saa sisältää puunsuojakäsittelyn tai pinnoituksen seurauksena halogenoituja orgaanisia yhdisteitä tai raskasmetalleja. Puun on täytettävä vähintään luokan B vaatimukset siten, kuin ne on esitetty julkaisussa ”Käytöstä poistetun puun luokittelun soveltaminen käytäntöön – VTT-M-01931-14”, 10.10.2014.

Jos laitokselle toimitetaan jätteitä, joiden polttamista ei ole sallittu, on jätteet viivytyksettä palautettava jätteen haltijalle tai toimitettava paikkaan, jonka ympäristöluvassa tai sitä vastaavassa päätöksessä on hyväksytty kyseisen jätteen vastaanotto.

4. Savukaasut on johdettava ulkoilmaan vähintään 85 metriä korkean piipun kautta.

5. Kattilan Mar1 savukaasun hiukkas-, typenoksidi- ja rikkidioksidipitoisuus poltettaessa biopolttoaineita ja/tai turvetta ei saa ylittää seuraavassa taulukossa esitettyjä pitoisuuksia:

	Päästöraja-arvo (mg/m ³ n)
Hiukkaset	20
Typenoksidit (NO ₂ :na)	200
Rikkidioksidi	215

Päästörajat on asetettu kuivassa savukaasussa muunnettuna 6 %:n happipitoisuuteen. Päästörajat eivät koske kattilan käynnistys- ja pysäytysjaksoja eivätkä savukaasun puhdistinlaitteiden häiriötilanteita.

Edellä asetettuja päästöraja-arvoja katsotaan jatkuvissa mittauksissa noudatettun, jos:

- yksikään raja-arvoon verrattava päästöjen kuukausittainen keskiarvo ei ylitä päästöraja-arvoja,
- yksikään raja-arvoon verrattava päästöjen vuorokausikeskiarvo ei ylitä 110 prosenttia päästöraja-arvoista ja
- 95 prosenttia vuoden aikana raja-arvoon verrattavista päästöjen tuntikeskiarvoista ei ylitä 200 prosenttia päästöraja-arvoista.

Päästörajojen ylittymisestä on viipymättä ilmoitettava valvontaviranomaisille.

6. Kattilan Mar1 toiminnasta ei muut melulähteet huomion ottaen saa aiheuttaa asumiseen käytettävillä alueilla melutasoa, joka päiväaikaan (klo 7–22) on yli 55 dB ja yöaikaan (klo 22–7) yli 50 dB melun A-painotettuna ekvivalenttitasona (L_{Aeq}) ilmaistuna kuitenkin niin, että Martinlaakson voimalaitoksen ympäristöluvassa asetetut melun rajoittamista koskevan lupamääräyksen melutasot alittuvat.

7. Polttoaineet, kemikaalit ja raaka-aineet on varastoitava ja niitä on käsiteltävä voimalaitosalueella ja kivihiilen varastoalueella niin, ettei niistä aiheudu epäsiisteyttä, roskaantumista, pölyämistä, hajuhaittaa, maaperän tai vesien pilaantumisvaaraa eikä muutakaan haittaa ympäristölle. Polttoaineiden ja kemi-

kaalien varastointiin, käsittelyyn ja vuotojen tarkkailuun käytettävien rakenteiden ja laitteiden kuntoa on tarkkailtava säännöllisesti ja tarvittaessa on ryhdyttävä viipymättä korjaustoimenpiteisiin.

8. Kiinteät polttoaineet on varastoitava hakemuksessa esitetyllä tavalla siiloissa tai ympäristönsuojelullisesti vastaavan tasoisesti. Puupolttoaineita, jotka eivät ole helposti pölyäviä, saa varastoida väliaikaisesti hiilikentällä.

Aluehallintovirasto on perustellut päätöstään muun ohella seuraavasti:

Luvan myöntämisen edellytykset ja lupamääräysten yleiset perustelut

Kattilan Mar1 toiminnasta asetetut lupamääräykset huomioon ottaen ei aiheudu yksinään tai yhdessä alueen muiden toimintojen kanssa terveystahetta, merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, maaperän tai pohjaveden pilaantumista tai erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista, vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella eikä eräistä naapuruussuhteista annettussa laissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta naapureille. Toiminta täyttää ympäristönsuojelulain 49 §:n mukaiset luvan myöntämisedellytykset. Luvan saajalla on riittävä asiantuntemus lupahakemuksen mukaiseen toimintaan.

Toiminnasta ei aiheudu pohjaveden tai maaperän pilaantumista ja pilaantumisen vaara on huomioitu hakemuksen mukaisessa nykyisessä toiminnassa sekä myös lupapäätöksessä muun muassa polttoaineiden, kemikaalien ja jätteiden varastointia ja käsittelyä, onnettomuus- ja häiriötilanteita sekä ilmoitusvelvollisuutta koskevissa lupamääräyksissä. Laitos ei sijaitse tärkeällä tai muulla vedenhankintaan soveltuvalla pohjavesialueella tai sellaisen välittömässä läheisyydessä.

Toiminnasta ei aiheudu erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista eikä vedenhankinnan tai muun käyttömahdollisuuden vaarantumista ottaen huomioon laitoksen toiminnan aloitusajankohta, laitoksen sijaintipaikka ja vaikutusalueen muut nykyiset toiminnot.

Voimalaitosalue sekä kivihiilen ja muiden kiinteiden polttoaineiden varastoalue on asemakaavoitettu ja toiminta on kummallakin alueella kaavan mukaista.

Kattilan Mar1 toiminta kuuluu suurten polttolaitosten BREF-asiakirjan ("Reference Document on Best Available Techniques for Large Combustion Plants", July 2006, LCP-BREF) soveltamisalaan. LCP-BREF-asiakirja on otettu huomioon tässä päätöksessä lupamääräyksistä ja niiden perusteluissa ilmenevällä tavalla ottaen huomioon ympäristönsuojelulain 76 §:n 2 momentti. Kiinteitä polttoaineita käyttävän energiantuotantoyksikön ilmaan johdettavien päästöjen vähentämistekniikat ja polttoaineiden varastointitavat edustavat parasta käyttökelpoista tekniikkaa. Hakemuksessa esitettyjen tietojen perusteella on arvioitava, että toiminta on järjestetty energiatehokkaasti. Laitoksella muodostuvien jäte-, jäähdytys- ja hulevesien käsittely ja johtaminen on parhaan käyttökelpoisen tekniikan mukaista toimittaessa lupahakemuksen ja annettujen lupamääräysten mukaisesti.

Ympäristönsuojelulain 97–106 §:ää ja suurten polttolaitosten päästöjen rajoittamisesta annettua valtioneuvoston asetusta (936/2014, SUPO-asetus) sovelletaan kiinteää, nestemäistä tai kaasumaista polttoainetta käyttävään polttolaitokseen, jonka polttoaineteho on vähintään 50 MW. Kattilan Mar1 toimintaan sovelletaan edellä mainittuja säännöksiä. Kattila Mar1 muodostaa yksinään polttolaitoksen eikä ympäristönsuojelulain 98 §:n 2 momentin mukaista yhteenlaskusääntöä ole tarpeen soveltaa.

Lupamääräysten yksityiskohtaiset perustelut

Ympäristönsuojelulain 52 §:n mukaan ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset päästöistä, päästöraja-arvoista, päästöjen ehkäisemisestä ja rajoittamisesta sekä päästöpaikan sijainnista, maaperän ja pohjavesien pilaantumisen ehkäisemisestä, jätteistä sekä niiden määrän ja haitallisuuden vähentämisestä, toimista häiriötilanteissa ja muissa poikkeuksellisissa tilanteissa, toiminnan lopettamisen jälkeisestä alueen kunnostamisesta ja päästöjen ehkäisemisestä sekä muista toiminnan lopettamisen jälkeisistä toimista sekä muista toimista, joilla ehkäistään tai vähennetään ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa.

Lupamääräys 3. Kattilassa Mar1 on hyväksyttyä käyttää polttoaineita hakemuksessa esitetyn mukaisesti erilaisia biopolttoaineita ja turvetta. Lainsäädännössä tai parasta käyttökelpoista tekniikkaa koskevissa BREF-asiakirjoissa tai muissa julkaisuissa ei ole kielletty tai rajoitettu turpeen käyttöä polttoaineena. Täten ei ole olemassa perusteita kieltää turpeen käyttö polttoaineena.

Hakemuksen mukaan osa kattilassa Mar1 poltettavista biopolttoaineista on luokiteltu jätteiksi tai sivutuotteiksi, vaikka niiden polttoon ei sovelletakaan jätteen polttamisesta annettua valtioneuvoston asetusta (151/2013). Kattilassa Mar1 poltettava käytöstä poistettu puu (kierrätyspuu) ei saa sisältää haitallisia aineita ja puun on oltava tällä perusteella luokiteltua. Luokittelussa voidaan käyttää VTT:n 10.10.2014 julkaisemaa raporttia ”Käytöstä poistetun puun luokittelun soveltaminen käytäntöön”, VTT-M-01931-14. Raportissa kuvataan ne kriteerit, joilla voidaan osoittaa ja erottaa puhdas puu (luokat A ja B) sellaisesta jättepuusta, joka sisältää todennäköisesti haitallisessa määrin epäpuhtauksia ja jonka polttoon on sen vuoksi sovellettava jätteenpoltoasta annettua valtioneuvoston asetusta.

Muidenkin kuin hakemuksessa mainittujen haitta-ainepitoisuuksiltaan vähäisten ja energiapitoisuudeltaan korkeiden biomassojen poltto on laitoksella mahdollista, jos ne soveltuvat kattilassa poltettaviksi eivätkä lisää haitallisia päästöjä.

Lupamääräys 4. Määrätty kattilan Mar1 piipun korkeus täyttää SUPO-asetuksen 3 §:n mukaiset vaatimukset. Hakemuksessa esitettyjen selvitysten perusteella johdettaessa savukaasut 85 metriä korkean piipun kautta ulkoilmaan, ei toiminnasta aiheudu terveyshaittaa tai muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa.

Lupamääräys 5. Hakemuksen mukaan kattilan Mar1 savukaasuja puhdistetaan kattilan normaalitoiminnassa siten, että hiukkaspäästöjä ja hiukkasiin sitoutuneita epäpuhtauksia vähennetään letkusuodattimella, typenoksidipäästöjä

SNCR-menetelmällä ruiskuttamalla ammoniakkivesiliuosta tai ureaa tulipesään sekä rikkidioksidia kalkinsyötöllä letkusuodattimelle. Lisäksi kattilaan liitetään savukaasunpesuri.

Hakemuksen mukaan kattilassa Mar1 tullaan polttamaan pääpolttoaineena puhtaita puuperäisiä biopolttoaineita ja teollisuuden puhtaita puutähteitä noin 70–100 % osuudella. Enimmillään 40 %:n osuus biopolttoaineista korvataan A- ja B-luokan kieirätyspuulla. Lisäksi varaudutaan käyttämään turvetta enintään 30 % osuudella. Asetetut raja-arvot on asetettu SUPO-asetuksen 18 §:n mukaisesti laskemalla asetuksen liitteen 4 mukaisella kaavalla. Laskennassa on käytetty seuraavia lähtötietoja:

	Osuus (%)	Hiukkaset (mg/m ³ n)	NO _x (mg/m ³ n)	SO ₂ (mg/m ³ n)
Biopolttoaineet	70	20	200	200
Turve	30	20	200	250

Laskennassa käytetyt polttoainekohtaiset päästötiedot ovat SUPO-asetuksen liitteen 1 uusille energiantuotantoyksiköille annettujen päästöraja-arvojen mukaisia ja täyttävät voimassa olevan suurten polttolaitosten BREF-asiakirjan ("Reference Document on Best Available Techniques for Large Combustion Plants", July 2006) mukaiset polttoainekohtaiset ilmaan johdettaville päästöille asetetut BAT-tasot. Koska SUPO-asetuksen mukaiset päästöraja-arvot täyttävät voimassa olevat ilmaan johdettaville päästöille asetetut BAT:n mukaiset päästötasot, ei aluehallintovirasto ole katsonut tarpeelliseksi asettaa SUPO-asetusta tiukempia päästörajoja.

Asetettuihin päästörajoihin on mahdollista päästä laitoksen huolellisella käytöllä. Päästöraja-arvojen noudattamisesta on määrätty SUPO-asetuksen 14 §:n mukaisesti.

Lupamääräys 6. Kattilan Mar1 ja sen oheistoimintojen toiminnasta syntyvälle melulle on asetettu raja-arvot. Raja-arvot on asetettu yhteneväisesti Martinlaakson voimalaitoksen voimassa olevien lupamääräysten kanssa. Harkinnassa on otettu huomioon Martinlaakson voimalaitoksen sijainti lentomelualueella ja kehä III:n läheisyydessä. Tästä syystä raja-arvoja asetettaessa ei ole vaadittu ottamaan huomioon raja-arvojen tarkastelussa melun kapeakaistaisuutta tai impulssimaisuutta. Hakemuksessa esitettyjen tietojen mukaan toiminnan muutos ei merkittävästi lisää melupäästöä.

Lupamääräykset 7–9. Määräykset ovat tarpeen polttoaineiden ja kemikaalien varastoinnin, käsittelyn ja kuljettamisen aiheuttaman mahdollisen ympäristön pilaantumisen, roskaantumisen tai naapurustolle aiheutuvan kohtuuttoman haitan estämiseksi. Polttoaineiden ja kemikaalien varastoinnissa on kiinnitettävä huomiota tiiviisiin suojarakenteisiin sekä viemärointien järjestämiseen siten, että mahdollisten häiriötilanteiden aikana suoja-altaisiin tai lattialle päässeet vaaralliset aineet voidaan kerätä talteen. Määräyksiä annettaessa on huomioitu ympäristönsuojelulain 16, 17, 19 ja 66 §.

Luvan voimassaolo

Päätös on voimassa toistaiseksi. Toiminnan olennaiseen laajentamiseen tai

muuttamiseen on oltava lainvoimainen ympäristölupa.

Luvan tarkistaminen

Kun komissio on julkaissut päätöksen laitoksen pääasiallista toimintaa (LCP) koskevista päätelmistä, toiminnanharjoittajan on toimitettava kuuden kuukauden kuluessa Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle selvitys luvan tarkistamisen tarpeesta perusteluineen.

Päätöksen noudattaminen muutoksenhausta huolimatta

Luvan saaja voi aloittaa kattilan Mar1 ja siihen liittyvien oheistoimintojen toiminnan tämän lupapäätöksen mukaisesti lupamääräyksiä noudattaen mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta.

Luvansaajan on ennen toiminnan aloittamista asetettava 25 000 euron suuruinen hyväksyttävä vakuus Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle ympäristön saattamiseksi ennalleen lupapäätöksen kumoamisen tai lupamääräysten muuttamisen varalle. Vakuus voidaan asettaa pankkitalletuksena, pankkitakauksena tai takausvakuutuksena.

Muutoksenhakutuomioistuin voi kieltää päätöksen täytäntöönpanon.

Perustelut

Vantaan Energia Oy on hakenut lupaa aloittaa toiminta mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta. Lupapäätöksen mukaisesti toimien laitoksessa noudatetaan kattilan Mar1 osalta suurten polttolaitosten päästöjen rajoittamisesta annettua valtioneuvoston asetusta (936/2014). Kattila edustaa tunnettua ja käytännössä testattua teknologiaa. Laitoksen toiminta on asemakaavan mukaista. Toiminta sijoittuu alueelle, jolla on ollut vastaavanlaista toimintaa jo pidemmän aikaa. Toiminnan ympäristövaikutukset ovat luonteeltaan sellaisia, joita voidaan tehokkaasti ehkäistä lupamääräyksillä. Uuden kattilan käyttöönoton ei merkittävästi arvioida muuttavan Martinlaakson voimalaitoksen toiminnan vaikutuksia ympäristöön ottaen huomioon, että uudella kattilalla korvataan osittain olemassa olevaa tuotantoa.

Aluehallintovirasto on katsonut, että perusteet ympäristönsuojelulain 199 §:n mukaiselle päätökselle täyttyvät eikä aloittamisluvan myöntäminen tee muutoksenhakua hyödyttömäksi. Alueelle rakennetut rakenteet voidaan tarvittaessa purkaa, ja alue ottaa muuhun käyttöön. Aluehallintovirasto on arvioinut, että 25 000 euron vakuus toiminnan aloittamiseksi muutoksenhausta huolimatta on kohtuullinen ja riittävä. Hakijan ehdottamaa 10 000 euron suuruista vakuutta ei voida pitää riittävänä eikä sillä kateta mahdollisia ennallistamistoimia.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

Maan ystävät ry ja Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry (jäljempänä myös ”yhdistykset”) ovat valituksessaan vaatineet, että ensisijaisesti aluehallintoviraston lupapäätös on kumottava. Toissijaisesti on vaadittu, että pää-

töksen melua koskevaan lupamääräykseen 6 lisätään asuinalueita vastaava melutason ohjearvo virkistysalueilla taajamissa, lupamääräykseen 8 puupolttoaineen varastoinnista lisätään vaatimus korkeintaan kolmen vuorokauden pituisesta ulkona varastointiajasta ja että lupamääräykseen lisätään määräys turvepölyn pienhiukkasten raja-arvosta ja sen seurannasta turvekuljetuksissa Kehä III:lla ja siirrossa voimalaitokselle. Lisäksi yhdistykset ovat vaatineet aluehallintoviraston päätöksen täytäntöönpanon kieltämistä.

Yhdistykset ovat perustelleet vaatimuksiaan muun ohella seuraavasti:

Uusia LCP BAT -päätelmiä on sovellettava

Suurten polttolaitosten LCP BAT -päätelmät julkaistiin 17.8.2017. Uusien päätelmien mukaiset raja-arvot sisältävät vuotuiset keskiarvot, joita lupamääräykseen ei sisälly. Lisäksi uusien päätelmien mukaisesti lupaan pitää lisätä HCl- ja HF -päästörajat.

Lupahakemuksessa tai uusissa päätelmissä ei ole sisältöä, joiden perusteella uusien päätelmien soveltaminen Vantaan Energia Oy:n ympäristölupaan olisi ollut kohtuutonta. Vantaan Energia Oy on iso ja vakiintunut toimija, jonka vuotuinen liikevaihto on yli 300 miljoonaa euroa ja liikevoitto yli 30 miljoonaa euroa vuodessa. Lisäksi LCP BAT -päätelmien valmistelu on ollut vuosia kaikkien alalla toimivien tiedossa.

Asutusta on vain sadan metrin päässä voimalaitoksesta ja päiväkotia 400 metrin päässä. Asutus on suurelta osin laitoksen itä- ja koillispuolella, jonne vallitsevat tuulet tuovat pölyn ja muun muassa savukaasut, jotka ajoittain laskeutuvat hyvin lähellä. Lähin metsäinen luonnonsuojelualue on 800 metrin päässä sekä Natura-alueet Vantaanjoki sekä Vestran metsät ja suot parin-kolmen kilometrin päässä. Bioindikaattoriseurannan tulokset ovat osoittaneet ilmanpuhtauden heikenneen, joten päästöjen vähentäminen on tärkeää myös luonnon monimuotoisuuden kannalta.

Melumääräykset ovat puutteelliset

Lupamääräyksessä 6 määritellään melutaso vain asumiseen käytettävillä alueilla. Lupapäätökseen on melutason ohjearvoista annetun valtioneuvoston päätöksen 2 §:n 1 momentin mukaisesti sisällytettävä määräykset, että melutason ohjearvoja ei saa ylittää asumiseen käytettävien alueiden lisäksi myöskään virkistysalueilla taajamissa. Laitoksen välittömässä läheisyydessä, Martinkyläntien ja Raappavuorentien toisella puolella, on yleiskaavassa lähivirkistysalueeksi merkitty alue. Lisäksi melumääräyksissä tulisi ottaa huomioon myös asuimisterveysasetuksen 12 §:ssä säädetyt melun toimenpiderajat.

Puupolttoainetta ei pidä varastoida ulkona yli kolmea vuorokautta

Lupamääräyksessä 8 todetaan, että puupolttoainetta saa varastoida väliaikaisesti hiilikentällä eli ulkona. Hakkeessa tapahtuu homehtumista, mikäli sitä säilytetään ulkona kasasäilytyksessä, ja homehtuminen alkaa alle kolmen vuorokauden kasasäilytyksen jälkeen. Haketta käyttävistä voimalaitoksista on löytynyt muun muassa *Aspergillus fumigatus* -homesientä, joka on toksiinintuotokykyinen home ja aiheuttaa hengitysteiden infektoita.

Turpeen kuljetus ja käsittely

Hieno turvepöly on vaara muulle liikenteelle, koska se voi tehdä muun muassa tien liukkaaksi. Se on vaara myös työntekijöille ja naapureille, joten turvepölyn pienhiukkaspitoisuuksissa luparajan on oltava tiukka. Turvepölyn ja sen raja-arvojen noudattaminen tulee lisätä myös seurannan lupaehtoon.

Luvassa on myönnetty lupa aloittaa kattilan Marl ja siihen liittyvien oheistointojen toiminta muutoksenhausta huolimatta. Jos luvan mukaisen toiminnan voisi aloittaa ennen päätöksen lainvoimaisuutta, se tekisi valituksen tyhjäksi. Ympäristölle koituisi haittoja, joita ei voi rahalla korvata.

Asian käsittely hallinto-oikeudessa

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on antanut valituksen johdosta lausunnon, jossa se on muun ohella todennut, että päätös on ympäristönsuojelulain mukainen eikä sitä ole tarpeen kumota eikä palauttaa uudelleen käsiteltäväksi. Suurten polttolaitosten päätelmien soveltaminen annetussa päätöksessä ei olisi ollut kohtuullista hakijalle, kun otetaan huomioon päätelmien julkaisuaikakohta ja päätöksen antoajankohta. Nyt myönnetyn ympäristöluvan päätelmien mukaisuus arvioidaan ympäristönsuojelulain 80 §:n mukaisessa menettelyssä ja asia tulee tarvittaessa vireille aluehallintovirastossa myöhemmin.

Melun rajoittamisesta annetut määräykset ovat riittäviä, kun otetaan huomioon laitoksen sijainti lentomelualueella ja kehä III:n läheisyydessä. Annetut melumääräykset ovat yhteneväisiä Martinlaakson voimalaitoksen muuta toimintaa koskevan ympäristöluvan ja Variston lämpökeskuksen ympäristöluvan kanssa.

Valituksessa esitetty huoli puupolttoaineen homehtumisesta ulkovarastoinnista on mahdollisesti työhygieeninen haitta. Mahdollisesta puupolttoaineen varastoinnista ei aiheudu haittaa laitosalueen ulkopuolelle, vaikka puupolttoaine homehtuisikin.

Hakemuksessa esitettyjen tietojen mukaan turve vastaanotetaan ja käsitellään suljetussa järjestelmässä siten, että pölyä ei pääse merkittävässä määrin vastaanottorakennuksen ulkopuolelle. Hakemuksessa esitetyn arvion mukaan turvetta käytetään vuodessa noin 56 000 t/a. Käytettävät polttoaineet varastoidaan kahdessa tilavuudeltaan noin 8 000 m³:n siilossa. Lisäksi on optio kolmannen vastaavankokoisen siilon rakentamisesta myöhemmin. Ottaen huomioon laitoksella käytettävän ja varastoitavan turpeen määrä sekä varastoinnissa ja siirroissa käytettävät tekniset ratkaisut aluehallintovirasto on katsonut, että turpeen vastaanotosta, varastoinnista ja siirroista laitosalueella on annettu riittävät määräykset.

Muilta osin aluehallintovirasto on viitannut päätöksen ratkaisuun ja lupamääräyksiin sekä niiden perusteluihin ja esittänyt, että päätöstä ei ole tarpeen muuttaa tehdyn valituksen johdosta.

Vantaan kaupungin ympäristöpäällikkö (ympäristönsuojeluviranomaisena) on antanut valituksen johdosta vastineen, jossa on todettu muun ohella, että vaatimus soveltaa uusia BAT-päätelmiä ympäristölupapäätöksessä on hakijan kannalta kohtuutonta ottaen huomioon päätelmien voimaantulon ajankohta. Myös

viranomaisella tulee olla kohtuullinen aika asian käsittelyyn, koska uusien BAT-päätelmien huomioonottaminen olisi viivästyttänyt hakemuksen käsitte-lyä huomattavasti. Päätöksessä on esitetty edelleen luvan tarkistamista sen jäl-keen, kun komissio on julkaissut uudet suurten polttolaitosten BAT-päätelmät.

Martinlaakson voimalaitos sijaitsee erittäin vilkkaasti liikennöityjen teiden (Kehä III, Raappavuorentie, Martinkyläntie) läheisyydessä. Voimalan vieressä Vantaan yleiskaavaan merkityllä lähivirkistysalueella yksistään autoliikenne aiheuttaa teiden läheisyydessä melutason, joka on päivällä 55–60 dB ja yöllä 50–55 dB. Lisäksi alue sijaitsee lentomeluvyöhykkeellä, jonka melutaso L_{DEN} on 55 dB. Lähimmät asumiseen käytettävät alueet sijaitsevat lähempänä voi-malaitosta kuin virkistysalue, minkä vuoksi ei ole tarpeen erikseen mainita vir-kistysalueita lupamääräyksessä 6. Ympäristölupapäätöksessä sovelletaan ympäristönsuojelulakia ja sen nojalla annettuja asetuksia eikä siten esimerkiksi asumisterveysasetusta, joka kuuluu terveydensuojelulain soveltamisalaan.

Hakijan mukaan polttoaineita varastoidaan tilapäisesti häiriötilanteissa hiili-kentän avoimella alueella ja niitä säilytetään väliaikaisesti muissa kuin sulje-tuissa tiloissa, vain harvoissa poikkeustilanteissa. Vaatimus rajoitetusta varas-tointiajasta ei ole tarpeen.

Turvetta kuljetetaan laitokselle kuorma-autoilla. Ympäristöluvassa ei voida antaa määräyksiä yleisillä teillä tapahtuviin kuljetuksiin. Turpeen vastaanotto ja varastointi tapahtuu suljetussa tilassa pölyhaittojen ehkäisemiseksi. Turpeen käsittelystä ei aiheudu sellaista ympäristöhaittaa, että turvepölyn hiukkaspitoi-suudelle olisi tarpeen asettaa raja-arvoja.

Aloittamisluvan myöntäminen muutoksenhausta huolimatta on perusteltua. Kattilamuutokset eivät ole peruuttamattomia ja vakuuden asettaminen toimin-nan aloittamiselle turvaa ympäristön saattamisen ennalleen lupapäätöksen ku-moamisen tai lupamääräyksen muuttamisen varalle.

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä on antanut valituksen joh-dosta vastineen.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on ilmoittanut, ettei sillä ole lausut-tavaa valituksesta.

Vantaan kaupunki on ilmoittanut, ettei se anna vastinetta asiassa.

Vantaan kaupungin terveydensuojeluviranomaiselle on varattu tilaisuus vasti-neen antamiselle. Vastinetta ei ole annettu.

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnon-varat -vastuualueelle on varattu tilaisuus vastineen antamiselle. Vastinetta ei ole annettu.

Vantaan Energia Oy (jäljempänä myös ”yhtiö”) on antanut vastineen, jossa se on pyytänyt hallinto-oikeutta hylkäämään valituksen. Valittajat eivät ole vali-tuksessaan tarkemmin yksilöineet, minkä ympäristönsuojelulain säännöksen vastaisena lupa tulisi kumota. Myönnetty ympäristölupa on ympäristönsuojelu-

lain mukainen ottaen huomioon ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi asetetut lupamääräykset. Myös lupa toiminnan aloittamiseen muutoksenhausta huolimatta vakuutta vastaan on tullut myöntää.

Yhtiö on lisäksi todennut valituksen ja annettujen vastineiden ja lausunnon johdosta seuraavaa:

Uusien LCP BAT-päätelmien soveltuvuus

Nyt kyseessä olevassa ympäristölupa-asiassa ei ole ollut laillisia perusteita vaatia LCP BAT-päätelmien soveltamista, sillä BAT-päätelmien soveltaminen olisi ollut yhtiön kannalta kohtuutonta ja viivästyttänyt lupa-asian käsittelyä. Valituksessa esiin tuodut ja vedotut seikat eivät ole merkityksellisiä kohtuullisuutta arvioitaessa. Julkaistujen LCP BAT-päätelmien osalta yhtiö toimii ympäristönsuojelulain 80 §:ssä säädetyn menettelyn mukaisesti ja toimittaa selvityksen ympäristöluvan tarkistamistarpeesta valvontaviranomaiselle kuuden kuukauden kuluessa päätelmien julkaisemisesta.

Martinlaakson voimalaitos sijaitsee vilkkaasti liikennöityjen teiden läheisyydessä, mistä johtuen liikenteen merkitys ilmanlaatuun on suuri. Mallilaskelmien perusteella energiantuotantolaitosten päästöjen vaikutus pääkaupunkiseudun ilmanlaatuun on pääsääntöisesti pieni, sillä voimalaitosten päästöt vapautuvat korkeista piipuista, jolloin ne leviävät ja laimenevat tehokkaasti eivätkä heikennä ilmanlaatua hengityskorkeudella.

Melumääräysten puutteellisuus

Yhtiö on katsonut, että meluntorjuntaa koskevat ympäristöluvan lupamääräykset 6 ja 25 ovat riittävät ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi, eikä laillista perustetta lupamääräysten muuttamiselle ole. Yhtiö on lisäksi viitannut Vantaan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen vastineeseen.

Puupolttoaineen varastointi ulkona

Yhtiö on esittänyt, että lupamääräys 8 on riittävä ja viitannut aluehallintoviraston lausuntoon ja Vantaan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen vastineeseen.

Turpeen kuljetus ja käsittely

Turve tuodaan laitokselle kuorma-autoilla ja sen vastaanotto- ja käsittelyjärjestelmät ovat suljettuja pölyhaittojen ehkäisemiseksi. Ympäristölupahakemuksessa esitetysti laitos suunnitellaan ja toteutetaan siten, ettei polttoaineen pölyä pääse merkittävästi vastaanottorakennuksen ulkopuolelle. Polttoaine puretaan rekoista suljetussa, alipaineistetulla pölynpoistojärjestelmällä varustetussa vastaanottohallissa. Vastaanottorakennuksesta ja varastorakennuksesta poistoilma johdetaan suodattimien lävitse. Polttoainekuljettimet ovat rakenteeltaan suljettuja. Turpeen käsittelyssä voi aiheutua jonkin verran pölyämistä, mutta pölyämisen ei edellä mainituista järjestelyistä johtuen arvioida leviävän polttoainetaraston ulkopuolelle. Lupamääräys 7 on riittävä ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi. Laillista perustetta lupamääräyksen muuttamiselle ei ole. Tie-

liikenteen ja kuljetusten toteuttamisesta, liikkumisesta yleisillä teillä tai kuljetuskaluston teknisistä järjestelmistä ei voida määrätä ympäristöluvassa.

Täytäntöönpanokielto

Martinlaakson voimalaitos on olemassa oleva, vuonna 1975 käyttöön otettu laitos. Ottaen huomioon voimalaitoksen nykyinen toiminta ja siitä aiheutuvat päästöt, myönnetyn ympäristöluvan mukaisista toiminnan muutoksista ei aiheudu sellaisia merkittäviä tai pysyviä ympäristövaikutuksia, etteikö ympäristöä saataisi ennallistettua siinä tapauksessa, että lupapäätös kumottaisiin tai lupamääräyksiä muutettaisiin.

Maan ystävät ry ja *Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry* ovat antaneet lausunnon ja vastineiden johdosta vastaselityksen, jossa on esitetty muun ohella, että turvepölyn estämiseksi pitäisi käyttää myös katettuja kuorma-autoja. Mikäli niitä ei voi luvittaa tiellä, velvoitteen voi asettaa voimalaitoksen alueelle.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

1. Hallinto-oikeus hylkää valituksen.
2. Hallinto-oikeus hylkää päätöksen täytäntöönpanon kieltämistä koskevan vaatimuksen.

Perustelut

1. Pääasia

Sovelletut oikeusohjeet

Ympäristönsuojelulain 29 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvan saaneen toiminnan päästöjä tai niiden vaikutuksia lisäävään tai muuhun toiminnan olennaiseen muuttamiseen on oltava lupa. Lupaa ei kuitenkaan tarvita, jos muutos ei lisää ympäristöön kohdistuvia vaikutuksia tai riskejä eikä lupaa toiminnan muutoksen vuoksi ole tarpeen tarkistaa. Toiminnan muutos on aina olennainen, jos toiminta sen seurauksena muuttuu direktiivilaitoksen toiminnaksi.

Ympäristönsuojelulain 48 §:n 4 momentin mukaan toiminnan olennaista muuttamista koskeva lupahakemus on ratkaistava siten, että harkinta kattaa ne toiminnan osat, joihin olennainen muutos voi vaikuttaa ja ne ympäristöön kohdistuvat vaikutukset ja riskit, joita muutos voi aiheuttaa.

Ympäristönsuojelulain 49 §:n mukaan ympäristöluvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa: 1) terveyshaittaa; 2) merkittävää muuta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa; 3) 16–18 §:ssä kiellettyä seurausta; 4) erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella; 5) eräistä naapurussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta.

Ympäristönsuojelulain 52 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset: 1) päästöistä, päästöraja-arvoista, päästöjen ehkäisemisestä ja rajoittamisesta sekä päästöpaikan sijainnista; 2) maaperän ja pohjavesien pilaantumisen ehkäisemisestä; 3) jätteistä sekä niiden määrän ja haitallisuuden vähentämisestä; 4) toimista häiriö- ja muissa poikkeuksellisissa tilanteissa; 5) toiminnan lopettamisen jälkeisestä alueen kunnostamisesta ja päästöjen ehkäisemisestä sekä muista toiminnan lopettamisen jälkeisistä toimista; 6) muista toimista, joilla ehkäistään tai vähennetään ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa.

Saman pykälän 3 momentin mukaan lupamääräyksiä annettaessa on otettava huomioon toiminnan luonne, sen alueen ominaisuudet, jolla toiminnan vaikutus ilmenee, toiminnan vaikutus ympäristöön kokonaisuutena, ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi tarkoitettujen toimien merkitys ympäristön kokonaisuuden kannalta sekä tekniset ja taloudelliset mahdollisuudet toteuttaa nämä toimet. Päästöraja-arvoa sekä päästöjen ehkäisemistä ja rajoittamista koskevien lupamääräysten tulee perustua parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan. Lupamääräyksissä ei kuitenkaan saa velvoittaa käyttämään vain tiettyä tekniikkaa. Lisäksi on tarpeen mukaan otettava huomioon energian ja materiaalien käytön tehokkuus sekä varautuminen onnettomuuksien ehkäisemiseen ja niiden seurausten rajoittamiseen.

Ympäristönsuojelulain 62 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset päästöjen ja toiminnan tarkkailusta sekä toiminnan vaikutusten ja toiminnan lopettamisen jälkeisen ympäristön tilan tarkkailusta. Luvassa on lisäksi annettava tarpeelliset määräykset jätelain 120 §:ssä säädetystä jätehuollon seurannasta ja tarkkailusta sekä jätteen käsittelyn seuranta- ja tarkkailusuunnitelmasta ja sen noudattamisesta.

Ympäristönsuojelulain 76 §:n 1 momentin mukaan ympäristölupa-asian vireilletulon jälkeen voimaan tulleita päätelmiä sovelletaan vain, jos se on hakijan kannalta kohtuullista ottaen huomioon lupahakemuksen ja päätelmien sisältö ja päätelmien voimaantulon ajankohta.

Saman pykälän 2 momentin mukaan, jos komissio ei ole hyväksynyt lupahakemuksessa tarkoitettua toimintaa koskevia päätelmiä, sovelletaan lupaharkinnassa teollisuuspäästädirektiivin 13 artiklan 7 kohdassa tarkoitettuja, komission ennen 7 päivä tammikuuta 2011 hyväksymien vertailuasiakirjojen vastaavia osia. Niitä sovelletaan kuten päätelmiä, lukuun ottamatta päästötasojen noudattamista.

Kyseessä oleva asia

Asiassa on aluehallintovirastossa ollut kysymys Martinlaakson voimalaitoksen toiminnan olennaisesta muuttamisesta siten, että olemassa oleva, vuonna 2015 käytöstä poistettu kattila Mar1 otetaan uudelleen käyttöön. Martinlaakson voimalaitos on otettu käyttöön vuonna 1975 ja se muodostuu kolmesta yksiköstä, Mar1, Mar2 ja Mar4. Muutoksen yhteydessä kattila Mar1 muutetaan leijukeroskattilaksi, jonka polttoaineteho tulee olemaan 120 MW ja vuotuinen käyntiaika 5 000 tuntia. Kattilassa tullaan käyttämään polttoaineina puuperäisiä biopolttoaineita, turvetta ja kierrätyspuuta (A- ja B-luokka). Normaalitylanteessa noin 70–100 % kattilan tehosta tuotetaan puupohjaisella biopolttoaineella ja 0–

30 % turpeella. Kierrätyspuuta käytetään enintään 40 %:n osuudella. Polttoainneiden osuudet voivat vaihdella käyttötilanteiden mukaan. Kattilamuutoksen jälkeen Mar1-kattilan polttoainneiden käytön on arvioitu olevan noin 56 000 tonnia turvetta ja noin 150 000 tonnia puuperäisiä polttoaineita.

Oikeudellinen arviointi

LCP BAT-päätelmien soveltaminen

Muutoksenhakijat ovat vaatineet päätöksen kumoamista ja esittäneet, että asiassa olisi tullut soveltaa suuria polttolaitoksia koskevia uusia LCP BAT-päätelmiä.

Komission täytäntöönpanopäätös Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/75/EU mukaisten parhaita käytettävissä olevia tekniikoita (BAT) koskevien päätelmien vahvistamisesta suurilla polttolaitoksia varten (2017/1442, LCP BAT-päätelmät) on annettu 31.7.2017 (oikaisu 18.1.2018).

Aluehallintoviraston diaaritietojen mukaan Vantaan Energia Oy:n hakemus on tullut vireille aluehallintovirastossa 14.12.2016. Hakemuksen vireillöolosta on tiedotettu kuuluttamalla 8.2.–10.3.2017. Valituksenalainen päätös on annettu 23.8.2017 eli edellä mainittujen päätelmien voimaantulon jälkeen.

Ympäristönsuojelulain 76 §:n 1 momentin mukaan hakemuksen vireille tulon jälkeen voimaan tulleita päätelmiä voidaan soveltaa vain, jos se on hakijan kannalta kohtuullista ottaen huomioon lainkohdassa mainitut perusteet, lupahakemuksen ja päätelmien sisältö ja päätelmien voimaantulon ajankohta. Lain esitöiden mukaan (HE 214/2013 vp s. 121) vireille tulon jälkeen voimaan tulleiden päätelmien soveltaminen voisi olla kohtuutonta esimerkiksi silloin, jos lupahakemusta olisi sen vuoksi täydennettävä, hakemus olisi kuulutettava uudelleen ja asian käsittely pitkittyisi huomattavasti. Esitöiden mukaan toisaalta, päätelmät voitaisiin ottaa harkinnassa huomioon, jos se ei johtaisi menettelyn pitkittymiseen ja soveltaminen olisi hakijalle muutoinkin kohtuullista. Usein tilanne on sellainen, että BAT-päätelmien sisältö on tiedossa jo hyvän aikaa ennen kuin komissio hyväksyy ne virallisesti ja tällöin niiden huomioon ottaminen lupahakemuksessa ja -harkinnassa voi olla käytännöllistä myös toiminnanharjoittajan kannalta.

Edellä lainvalmisteluaineistossa todetun perusteella 76 §:n 1 momentissa tarkoitettu kohtuullisuus hakijan kannalta uusien hakemuksen jälkeen voimaan tulleiden päätelmien soveltamiseksi tarkoittaa ensisijassa hakemusasian käsittelyä koskevia menettelyllisiä ja ajan kulumiseen liittyviä seikkoja. Lainkohdassa tarkoitettuun kohtuullisuuden arviointiin ei siten sellaisenaan sisälly päätelmien sisältöön ja ympäristövaikutuksiin liittyvä kohtuullisuusarviointi siten kuin valituksessa on esitetty. Hallinto-oikeus katsoo hakemuksen liitteenä olevan BAT-arvioinnin sisältö sekä hakemuksen vireilletulon ja kuuluttamisen ajankohdat huomioon ottaen olevan ilmeistä, että hakemusta olisi jouduttu LCP BAT-päätelmien voimaantulon jälkeen täydentämään erillisellä selvityksellä ja hakemus olisi jouduttu kuuluttamaan uudelleen, mikäli asiassa olisi aluehallintovirastossa sovellettu mainittuja BAT-päätelmiä. Lisäksi on huomattava, että asiassa on aluehallintovirastossa ollut kysymys voimalaitoksen toi-

minnan olennaisesta muuttamisesta kattilan Mar1 osalta, kun LCP BAT-päätelmät tulevat sovellettavaksi voimalaitoksen koko toiminnassa. Näin ollen asiassa ei ole ollut perusteita uusien BAT-päätelmien soveltamiselle ympäristönsuojelulain 76 §:n nojalla. Aluehallintoviraston päätöksessä on ympäristönsuojelulain 80 §:n mukaisesti määrätty luvan tarkistamista koskevan selvityksen toimittamisesta BAT-päätelmien julkaisemisen vuoksi.

Aluehallintovirasto on lupaharkinnassaan ympäristönsuojelulain 76 §:n 2 momentin mukaisesti soveltanut asiassa suurten polttolaitosten BREF-vertailuasiakirjaa. Hallinto-oikeus katsoo aluehallintoviraston päätöksen perusteluihin viitaten, että päätöksen lupamääräykset ovat ympäristönsuojelulain ja suurten polttolaitosten päästöjen rajoittamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen (936/2014) mukaiset eikä kattilalaitoksen toiminnasta aiheudu ympäristönsuojelulain 49 §:ssä tarkoitettuja seurauksia. Luvan myöntämisen edellytykset kattilalaitoksen toiminnalle ovat siten täyttyneet.

Melun raja-arvoja koskevat vaatimukset

Muutoksenhakijat ovat vaatineet, että lupamääräykseen 6 lisätään melutason ohjearvoista annetun valtioneuvoston päätöksen mukaisesti melun raja-arvo virkistysalueille taajamissa laitoksen sijaintipaikan läheisyydessä sijaitsevan yleiskaavassa osoitetun lähivirkistysalueen vuoksi.

Valtioneuvoston melutason ohjearvoista antaman päätöksen (993/1992) 1 §:n 1 momentin mukaan päätöstä sovelletaan meluhaittojen ehkäisemiseksi ja ympäristön viihtyisyyden turvaamiseksi maankäytön, liikenteen ja rakentamisen suunnittelussa sekä rakentamisen lupamenettelyissä. Päätöksen 2 §:n 1 momentin mukaan asumiseen käytettävillä alueilla, virkistysalueilla taajamissa ja taajamien välittömässä läheisyydessä on ohjeena, että melutaso ei saa ylittää ulkona melun A-painotetun keskiäänitason (L_{Aeq}) päiväohjearvoa (klo 7-22) 55 dB eikä yöohjearvoa (klo 22-7) 50 dB.

Hallinto-oikeus toteaa, että melutason ohjearvoista annettua valtioneuvoston päätöstä ei suoranaisesti, jo päätöksen soveltamisalasta 1 §:ssä säädetty huomiota ottaen sovelleta ympäristölupa-asiassa oikeudellisesti sitovasti. Päätöksen mukaisia melutason ohjearvoja on kuitenkin vakiintuneesti sovellettu ympäristölupa-asioissa harkittaessa ympäristöluvanvaraisesta toiminnasta aiheutuvien melutasojen sallittavuutta ympäristön alueilla.

Asiakirjoista ilmenee, että laitoksen ympäristön alueet ovat suurelta osin liike- ja teollisuus- sekä varasto-, toimisto- että liikennekäytössä. Laitoksen läheisyydessä on sekä asema- että yleiskaavassa osoitettu myös valituksessa tarkoitettuja lähivirkistysalueita VL. Laitos sijaitsee Kehä III:n läheisyydessä. Aluehallintoviraston hallinto-oikeudelle antaman lausunnon ja Vantaan kaupungin ympäristöpäällikön antaman vastineen mukaan lähivirkistysalueella jo liikenteestä aiheutuva melutaso on päivällä 55-60 dB, ja alue kuuluu myös lentomelun vaikutusalueeseen.

Hallinto-oikeus toteaa, että melun raja-arvon määrittäminen yksinomaan sillä perusteella, että alue on kaavassa osoitettu virkistysalueeksi, ei ole tarpeen ympäristöluvan myöntämisedellytysten täyttymiseksi. Näin ollen ja kun otetaan huomioon edellä todetut seikat melutason ohjearvopäätöksen oikeudellisesta

merkityksestä ympäristölupa-asiassa sekä laitoksen sijaintia ja olemassa olevaa melutasoa koskevat tiedot, melua koskeva lupamääräys 6 on ympäristönsuojelulain 52 §:n mukaisesti riittävä ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi. Hallinto-oikeus toteaa lisäksi, että sisämelun raja-arvoista ei määrätä voimallaitoksen ympäristöluvassa valituksessa vaaditulla tavalla.

Puupolttoaineen varastointia ja turpeen kuljetusta ja käsittelyä koskevat vaatimukset

Muutoksenhakijat ovat vaatineet lupamääräykseen 8 lisättäväksi kolmen päivän ajallisen rajoituksen puupolttoaineen varastoinnille ulkona sekä vaatineet lisättäväksi lupamääräyksiä turpeen kuljetuksista tiellä ja siirroista voimallaitokselle aiheutuvan turvepölyn vuoksi.

Hakemukseen liitettyjen selvitysten mukaan puubiomassa ja turve tuodaan laitokselle kuorma-autoilla. Polttoainekuormat puretaan polttoaineen vastaanottorakennukseen, josta polttoaine siirretään kuljettimilla varastosiiloon. Laitokselle rakennetaan polttoaineen varastotiloiksi kaksi noin 8 000 m³:n siiloa. Siiloissa varastoidaan keskimäärin kolmen vuorokauden tarvetta vastaava määrä eli noin 14 000 m³ haketta. Alueella on varaus myös kolmannen siilon rakentamiselle. Puupolttoainetta (ei turvetta) varastoidaan tilapäisesti häiriötilanteissa myös hiilikentälle avoimelle alueelle. Kierrätyspuu tuodaan ja käsitellään polttoaineen vastaanotossa samalla tavalla, kuin muu biopolttoaine ja turve.

Edelleen hakemuksen mukaan biopolttoaineiden ja turpeen vastaanotto- ja käsittelyjärjestelmät ovat suljettuja. Polttoaine puretaan rekoista suljetussa, alipaineistetulla pölynpoistojärjestelmällä varustetussa vastaanottohallissa. Polttoainejärjestelmän kuljettimet ovat suojattuja. Vastaanottorakennuksesta ja varastorakennuksesta poistoilma johdetaan suodattimien lävitse. Biopolttoaineiden ja turpeen käsittelystä voi aiheutua jonkin verran pölyämistä, mutta pölyn ei arvioida leviävän polttoainevaraston ulkopuolelle. Varastoalueella on olemassa oleva renkaiden puhdistusmahdollisuus kuorma-autoille. Varastoalueen ja tarvittaessa lähiympäristön kuljetusreitit puhdistetaan harjakoneella.

Aluehallintoviraston päätöksessä on laitoksella käytettävien polttoaineiden varastoinnista annettu lupamääräykset 7 ja 8. Hakemusasiakirjojen mukaan puupolttoaineita varastoidaan vain häiriö- tai muissa poikkeuksellisissa tilanteissa väliaikaisesti ulkona. Hallinto-oikeus katsoo, ettei mahdollisesta väliaikaisesta puupolttoaineiden varastoinnista ulkona voida katsoa aiheutuvan laitosalueen ulkopuolelle kulkeutuvia vaikutuksia tai muuta ympäristönsuojelulain 49 §:ssä kiellettyä seurausta, jonka vuoksi lupamääräyksessä 8 olisi tarpeen ajallisesti rajoittaa väliaikaista ulko-varastointia. Lisäksi kun otetaan huomioon edellä todetut seikat turpeen vastaanotosta sekä turpeen varastoinnissa ja siirroissa käytettävät tekniset ratkaisut, lupamääräykset ovat tältä osin ympäristönsuojelulain 52 §:n mukaisesti riittävät.

Lisäksi hallinto-oikeus toteaa, että turpeen kuljettaminen yleisellä tiellä ei kuulu ympäristöluvanvaraiseen voimallaitoksen toimintakokonaisuuteen, eikä sen rajoittamiseksi voida näin ollen antaa lupamääräyksiä. Työntekijöiden suojaamisesta työolosuhteilta, kuten ilman epäpuhtauksilta, ei säädetä ympäristönsuojelulaissa ja sen nojalla annettavassa ympäristöluvassa, vaan työturvallisuuslaissa.

Lopputulokset

Edellä mainituilla perusteilla sekä aluehallintoviraston päätös ja sen perustelut huomioon ottaen ei aluehallintoviraston päätöstä ei ole syytä kumota tai muuttaa valituksen johdosta.

2. Päätökseen täytäntöönpano

Kun otetaan huomioon, että kysymyksessä on olemassa olevan energiantuotantoyksikön ottaminen uudelleen käyttöön osana olemassa olevaa voimalaitosta, sekä pääasiaa koskeva valitus ja sen perustelut, ei asiassa ole ilmennyt syytä kieltää päätökseen täytäntöönpanoa ympäristönsuojelulain 201 §:n nojalla. Yhdistysten vaatimus päätökseen täytäntöönpanon kieltämisestä on näin ollen hylättävä.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut

Julkipano

Päätös on annettu julkipanon jälkeen.

Päätöksen tiedoksiantaminen

Maan ystävät ry:n on viipymättä tämän päätöksen tiedoksi saatuaan ilmoitettava siitä asiakumppanilleen (hallintolaki 56 § 2 momentti ja 68 § sekä hallintolainkäyttölaki 55 § 2 momentti).

Päätöksestä ilmoittaminen

Vantaan kaupunginhallituksen on viipymättä ilmoitettava tästä päätöksestä kaupungin ilmoitustaululla.

Muutoksenhaku

Ympäristönsuojelulain 190 §:n 1 momentin mukaan tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 momentin perusteella valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen antopäivästä eli viimeistään 17.10.2018.

Valitusosoitus on liitteenä HallJp (01.18).

Asian ovat ratkaisseet lainoppineet hallinto-oikeustuomarit Marjatta Korsbäck ja Kirsi Stark, luonnontieteen alan hallinto-oikeustuomari Pirjo-Liisa Saloranta sekä tekniikan alan hallinto-oikeustuomari Jenni Korpeinen. Asian on esitellyt Jenni Korpeinen.

Marjatta Korsbäck

Pirjo-Liisa Saloranta

Kirsi Stark

Jenni Korpeinen

Toimituskirjan antaja:

Johanna Hakoranta

Johanna Hakoranta
ma. lainkäyttösihteeri

Jakelu

Päätös ja maksu Maan ystävät ry ja Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry
osoite:

Maan ystävät ry
oikeudenkäyntimaksu 250 euroa
*(Oikaisuvaatimusohje ilmenee hallinto-oikeuden päätöksen
oikeudenkäyntimaksua koskevasta liitteestä.)*

Jäljennös maksutta

Vantaan Energia Oy

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä

Vantaan kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen

Vantaan kaupungin terveydensuojeluviranomainen

Vantaan kaupunginhallitus

Vantaan kaupunki
Ilmoitustaulu

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, sähköisesti

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus /
Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue, sähköisesti

Etelä-Suomen aluehallintovirasto /
Ympäristölupavastuualue, sähköisesti

Suomen ympäristökeskus, sähköisesti

JMH

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta **korkeimmalta hallinto-oikeudelta** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisperusteet

Hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 momentin mukaan valitusluvan myöntämisen perusteet ovat:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeitä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkipanon jälkeen. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon silloin, kun se on annettu. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista, sitä päivää lukuunottamatta.

Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmä, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

Valituskirjelmä liitteineen voidaan lähettää myös postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Valituskirjelmän tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitettavan valituskirjelmän tulee olla toimitettu siten, että se viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä on kokonaisuudessaan käytettävissä viraston vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä. Valituskirjelmän ja muiden valitusasiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Valituskirjelmässä, joka on osoitettava korkeimmalle hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- päätös, johon haetaan muutosta
- perusteet, minkä vuoksi valituslupa tulisi myöntää
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Valituskirjelmässä on lisäksi ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero sekä mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa. Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmälle valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla).

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen on, jollei hän ole asianajaja tai yleinen oikeusavustaja, liitettävä valituskirjelmään valtakirja, jollei valittaja ole valtuuttanut häntä suullisesti valitusviranomaisessa tai ellei sähköisesti toimitettavassa asiakirjassa ole selvitystä asiamiehen toimivallasta.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot

Postiosoite: Korkein hallinto-oikeus
PL 180, 00131 Helsinki

Käyntiosoite: Fabianinkatu 15, Helsinki

Puh.nro: 029 56 40200

Telefax: 029 56 40382

S-posti: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

Aukioloaika: arkipäivisin klo 8.00-16.15

8 §

Vaasan hallinto-oikeuden päätös, Lemminkäinen Infra Oy:n ympäristölupa-asia, Riipilä

YM/4459/11.01.01.00/2011

KR/MRA

Vaasan hallinto-oikeus on antanut 14.9.2018 päätöksen nro 18/0345/1, joka koskee Lemminkäinen Infra Oy:n (nykyään YIT Infra Oy) valitusta Vantaan ympäristölautakunnan päätökseen.

Vantaan ympäristölautakunta on 14.12.2016 § 6 hylännyt Lemminkäinen Infra Oy:n ympäristölupahakemuksen koskien kallion louhintaa, louheen murskausta ja kiviaineksen kierrätystä Vantaan kaupungin Riipilän kylän tiloilla Kumpula 2 (92-416-4-485) ja Köningstedtinvuori (92-416-4-624).

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

Lemminkäinen Infra Oy on vaatinut, että ympäristölautakunnan päätös kumotaan ja hakemus hyväksytään. Asia tulee palauttaa ympäristölautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi luvan myöntämistä varten. Hallinto-oikeuden tulee palauttamisen yhteydessä todeta, että luvan myöntämisen edellytykset ovat olemassa.

Ratkaisu

Hallinto-oikeus hylkää valituksen. Perusteluna hylkäämiseen hallinto-oikeus esittää alueen maan-käyttöä.

Toimintaa ei saa sijoittaa asemakaavan vastaisesti. Sijointipaikan soveltuvuutta arvioitaessa on otettava huomioon myös alueen ja sen ympäristön nykyinen ja tuleva, oikeusvaikutteisessa kaavassa osoitettu käyttötarkoitus ja aluetta koskevat kaavamääräykset. Ympäristönsuojelulain säätämistä koskevan hallituksen esityksen (HE 84/1999 vp) mukaan yleispiirteisten kaavojen merkitys lupaharkinnassa riippuu erityisesti kaavan maankäyttövarauksen erityisyydestä ja maankäyttöratkaisujen kokonaisuudesta.

Muutoksenhakija on vasta hallinto-oikeudessa esittänyt uuden hankealueen rajauksen, jonka johdosta louhittava alue siirtyy kauemmaksi asutuksesta. Hallinto-oikeuden tehtävänä ei ole ensiasteena ratkaista, onko hanke toteuttavissa uuden hankealueen rajauksen mukaisesti siten, että edellytykset ympäristöluvan myöntämiselle ovat olemassa. Lähtökohtaisesti ympäristölautakunnan päätös olisi siten kumottava ja asia palautettava uutta käsittelyä varten.

Tässä tapauksessa on kuitenkin otettava huomioon myös, että alueen maankäyttö on muuttumassa Uudenmaan 2. ja 4. vaihemaakuntakaavan myötä. Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavassa alue on varattu taajamarakentamista varten. Hankkeen toteutuminen vastaselityksessä esitetyllä tavalla tarkoittaisi sitä, että suunnitellulle taajama-alueelle tulisi noin 11 hehtaarin suuruinen jyrkkäseinämäinen alue, jonka maanpinta olisi 15-35 metriä ympäröivän maanpinnan alapuolella. Tämä hankaloittaisi merkittävästi alueen tulevaa rakentamista. Samoin Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavassa tarkoitettun viherväylän toteuttaminen hankaloituisi, jos hanke toteutuisi suunnitellusti. Suunniteltu toiminta ei myöskään sovellu taajamatoimintojen alueelle sijoitettavaksi louhinta- ja murskaustoiminnan melu- ja pölypäästöjen vuoksi.

Hallinto-oikeus katsoo, että suunniteltu toiminta vastaselityksessä esitetyllä tavalla supistettunakin häittäisi kohtuuttomasti alueen kaavoituksen mukaista käyttötarkoitusta eikä häittäisi ei voida poistaa lupamääräyksin. Tämän vuoksi hallinto-oikeus katsoo, että ympäristöluvan myöntämiselle ei ympäristönsuojelulain (86/2000) 6 §:n 2 momentin, 41 §:n 1 momentin ja 42 §:n 2 momentin säännösten perusteella ole edellytyksiä. Valitus on siksi hylättävä.

Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen viimeistään 15.10.2018.

Ympäristölautakunta 3.10.2018 § 8

Ympäristöjohtajan esitys:

Päätetään merkitä tiedoksi Vaasan hallinto-oikeuden päätös Nro 18/0345/1 valitukseen ympäristölupa-asiassa.

Päätös:

Merkittiin tiedoksi.

Liitteet:

-

Vaasan hallinto-oikeuden päätös

Täytäntöönpano:

Muutoksenhakuohje: 10. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Maarit Rantataro, puh. 040 045 8017, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Vaasan hallinto-oikeus**Päätös**

Antopäivä

Päätösnumero

14.9.2018

18/0345/1

Diaarinumero

00114/17/5109

Asia Valitus ympäristölupa-asiassa**Muutoksenhakija ja luvan hakija**

Lemminkäinen Infra Oy (nykyään YIT Infra Oy), Helsinki

Päätös, johon on haettu muutosta

Vantaan ympäristölautakunta 22.12.2016 (14.12.2016 § 6)

Ympäristölautakunta on hylännyt Lemminkäinen Infra Oy:n ympäristölupahakemuksen koskien kallion louhintaa, louheen murskausta ja kiviaineksen kiertäystä Vantaan kaupungin Riipilän kylän tiloilla Kumpula 2 (92-416-4-485) ja Köningstedtinvuori (92-416-4-624).

Päätöksen perusteluissa on muun muassa todettu, että toiminnasta aiheutuisi ympäristönsuojelulain 42 §:n 1 momentin kohtien 2, 4 ja 5 mukainen seuraus. Hiukkaspäästöjen osalta voisi aiheutua lisäksi ympäristönsuojelulain 42 §:n 1 momentin kohdassa 1 tarkoitettua terveyshaittaa. Lupaharkinnassa on otettu huomioon mahdollisten lupamääräysten vaikutus. Hakemuksen mukainen toiminta ei ole toteutettavissa siten, että siitä aiheutuva pilaantuminen ja pilaantumisvaara voitaisiin riittävästi ehkäistä.

Hankkeen vuonna 2010 valmistuneen YVA-arvioinnin jälkeen on louhinta-alueen eteläpuolelle sijoittuvan Riipilän vanhan metsän suojelualuevarauksen luontoarvoista saatu lisäselvitystä. Alue kuuluu valtioneuvoston vahvistamaan vanhojen metsien suojeluohjelmaan ja siellä esiintyy muun muassa erittäin uhanalaista (EN) luontotyyppiä edustava haapavaltainen kuiva keskiravinteinen lehto sekä vaarantuneita (VU) luontotyyppisiä edustavia lehtokorppia ja ruohokorppia. Luonnonsuojelullista arvoa nostavat hyvin järeä vanha ylispuusto sekä kolopuut. Vaikka päätös ei ole lainvoimainen, tulee alueella todetut luontoarvot säilyttää.

Louhittava alue rajautuu lähes suoraan Riipilän metsän suojelualueeseen. Hakemuksen mukaan louhintaa olisi suojelualueen vieressä tasoon +41...+42.

Osoite

Korsholmanpuistikko 43
PL 204
65101 VAASA

Puhelin

02956 42611

Telekopio

02956 42760

Sähköposti

vaasa.hao@oikeus.fi

Suojelualueesta suurin osa on vähintään tasolla +50, pohjoisosan lehtokorpi valtaosin tasolla +53...+54. Nykyinen maanpinta laskee louhittavalta alueelta suojelualueelle päin. Suojelualueen luoteis-/pohjoisosaa rajaa melko jyrkkä rinne, joka tulisi louhittavaksi yli 10 metriä suojelualueen maanpintaa alemmalle tasolle, Louhinta ja sen aiheuttama vesitasapainon muutos vaikuttaisi Riipilän metsän suojelualueen perustana oleviin luontoarvoihin ja luontotyypeihin. Olosuhteet muuttuisivat olennaisesti vaikuttaen luonnon monimuotoisuuteen. Riipilän metsän suojelualueen pohjoisosassa sijaitsee myös metsälain 10 §:n mukainen kohde, lehtokorpi. Toiminta heikentäessään tai tuhotessaan Riipilän metsän suojeluperusteet ja vähentäessään luonnon monimuotoisuutta aiheuttaisi ympäristönsuojelulain 42 §:n 1 momentin kohdan 4 mukaista erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista.

Toiminta-alueen länsipuolella sijaitsee Lamminsuon luonnonsuojelualue (YSA014153). Luonnonsuojelualue saa vetensä alueen pohjoispäässä olevasta lähteestä sekä Lamminsuonojasta. Louhinnassa käytettävillä räjähdysaineilla on muun muassa pintavesiä rehevöittävä vaikutus räjähteissä käytetyn ammoniumnitraatin takia. Louhinta-alueen tyypipitoiset vedet päätyisivät, kuljettuaan ensin ojassa moottoritien ali, maanpinnan korkotason mukaisesti Lamminsuon luonnonsuojelualueen itäosan kautta Lamminsuonojaan. Louhinnan ja muun toiminnan vaikutukset Lamminsuon ekologiaan ovat mahdollisia ja todennäköisiä. Toiminta aiheuttaisi Lamminsuolla ympäristönsuojelulain 42 §:n 1 momentin kohdan 4 mukaista erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista. Lamminsuon luontotyyppi on Etelä-Suomessa hyvin harvinainen ja pääkaupunkiseudulla ainutlaatuinen.

YVA-selostuksessa olevan melumallinnuksen mukaan melutaso nousisi useilla ottoalueen itä- ja koillispuolella sijaitsevilla kiinteistöillä nykyisestä 35-40 dB:stä tai 40-45 dB:stä tasolle 45-50 dB. Syväojalla ottoalueen lounaispuolella muutamalla kiinteistöllä melutaso yhdessä liikennemelun kanssa olisi 55-60 dB. Suojaustoimenpiteillä melutasoa saadaan jonkin verran alhaisemmaksi, mutta melutason nousu muuttaisi nykyisiä asuinolosuhteita laajalla alueella aiheuttaen merkittävää ympäristön viihtyisyyden vähenemistä hyvin pitkäksi aikaa. Melutasojen nousu asuinkiinteistöillä 10 dB:llä, olisi myös sellaista ympäristönsuojelulain 42 §:n 1 momentin kohdan 2 mukaista ympäristön merkittävää pilaantumista, joka on luvan myöntämisen este. Ohjearvojen alittuminen ei yksistään merkitse, että luvan myöntämisen edellytykset täyttyvät.

YVA-selostuksen mukaan mallinnuksen ja aikaisemmin tehtyjen mittauksen perusteella voidaan arvioida, että pakokaasuista tulevien hengitettävien hiukkasten (PM₁₀) pitoisuus voi nousta lähimpien asuintalojen kohdalla ohjearvojen tuntumaan. Korkeammatkin pitoisuudet ovat hetkellisesti mahdollisia muun muassa epäedullisissa sääolosuhteissa. Toiminnan päästöt lisääisivät hengitettävien hiukkasten vuosi- ja vuorokausiraja-arvojen ylittymisen riskiä olennaisesti. Seurauksena voisi tällöin olla ympäristönsuojelulain 42 §:n 1 momentin kohdan 1 mukainen terveyshaitta. Vähintäänkin pölypitoisuuden lisääntyminen olisi lähiympäristön asuinkiinteistöillä viihtyisyshaitta.

Toiminta sijoittuisi alueelle, joka on Nuuksiosta ja Vestrasta Keski-Uudenmaan metsäalueille ulottuvan ekologisen verkoston osa. Ekologisen yhteyden säilyminen on pyritty turvaamaan maakuntakaavan viheryhteys-merkinnällä.

Voimassaolevassa maakuntakaavassa viheryhteystarve sijoittuu louhinta-alueen luoteispuolelle ja ehdotusvaiheessa olevassa 4. vaihemaakuntakaavassa viheryhteyden sijaintia on tarkennettu. Maakuntakaavan viheryhteystarvemerkinän suunnittelumääräyksen mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huolehdittava siitä, että merkinnällä osoitettu yhteys säilyy tai toteutuu tavalla, joka turvaa virkistys- ja ulkoilumahdollisuudet, alueen maisema-arvot, arvokkaiden luontokohteiden säilymisen sekä lajiston liikkumismahdollisuudet. Viheryhteyden mitoituksessa on kiinnitettävä huomiota yhteyden merkitykseen ekologisen verkoston osana sekä seudullisten ja paikallisten virkistystarpeiden yhteensovittamiseen siten, että olemassa olevat virkistykseen varatut tai siihen soveltuvat rakentamattomat alueet varataan yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa mahdollisuuksien mukaan virkistyskäyttöön.

Maakunnallinen viheryhteys on laaja kokonaisuus, jonka saattaminen kuntien yleiskaavatasolle vie aikaa. Tällöin maakuntakaavan linjaukselle on annettava suuri painoarvo, jotta maakunnallista tavoitetta ei menetetä. Sekä Uudenmaan liitto, että Vantaan kaupunkisuunnittelulautakunta ovat lausunnoissaan tuoneet ilmi huolensa viheryhteyden toteutumisesta, jos lupa myönnetään. Viheryhteyden toteutuminen riittävän leveänä ja ekologiset vaatimukset täyttävänä on edellytys sekä voimassa olevan maakuntakaavan, että kaavaehdotuksen toteutumiselle. Maakuntakaavan toteutuminen edellyttää myös, että Riipilän metsän suojelualue toteutuu eikä toiminnasta aiheudu suojeluedellytysten heikkenemistä. Viheryhteyden menettäminen louhinnan myötä olisi myös ympäristönsuojelulain 42 §:n 1 momentin kohdan 4 mukaista erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista.

Toiminta ei täytä kivenlouhimojen, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamojen ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen 800/2010 3 §:ssä säädettyä minimietäisyyttä.

Hakemuksen mukaan louhinta ulottuisi noin 80 metrin etäisyydelle Kalmarintien päähän sijoittuvan asuinrakennuksen piha-alueesta. Melurasituksen vähentäminen muillakin asuinkiinteistöillä edellyttäisi edellä mainittua suurempaa suojaetäisyyttä toiminta-alueen ja asutuksen välillä. Suojaetäisyyksien muuttaminen merkittäisi toiminnan järjestämistä uudelleen louhinta-alueella ja edellyttäisi kokonaan uutta hakemusta melu- ynnä muiden vaikutusten arvioimiseksi. Luvan myöntämisen esteeksi muodostuisivat todennäköisesti tällöinkin aiemmin todetut muut seikat.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

Lemminkäinen Infra Oy on vaatinut, että ympäristölautakunnan päätös kumotaan ja hakemus hyväksytään. Asia tulee palauttaa ympäristölautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi luvan myöntämistä varten. Hallinto-oikeuden tulee palauttamisen yhteydessä todeta, että luvan myöntämisen edellytykset ovat olemassa.

Perusteluinaan yhtiö on esittänyt muun muassa, että kyseessä on alue, joka on YVA-menettelyssä esitettyä pienintä toiminta-aluetta (vaihtoehto 3) suppeampi. Toiminta on järjestettävissä hakemuksen mukaisesti ja lupamääräyksiin siten, että ympäristönsuojelulain mukaiset luvan myöntämisedellytykset täyttyvät.

Riipilän metsän viereiselle hankealueelle kohdistuva muutos ei ole seurausta toiminnan päästöistä. Kyseessä ei siten ole ympäristönsuojelulain mukainen pilaantuminen tai huonontuminen, joten ympäristönsuojelulain 42 §:n 1 momentin 4 kohtaan perustuvaa luvanmyöntämistä ei ole. Riipilän vanhaa metsää on käsitelty metsähoidollisin toimin vuosina 1995 ja 2008. Kiinteistön Kumpula 2 Rn:o 4:485 on metsätalousaluetta, jota on hoidettu metsälain mukaisena normaalina talousmetsänä. Ympäristölupahakemuksen rajausta on muutettu siten, että suojelupäätöksen mukainen alue jää ottotoiminnan ulkopuolelle ja siten luonnontilaiseksi, eivätkä luonnonolosuhteet huononnu Riipilän metsän alueella.

Toiminta-alueelta tulevilla hulevesillä ei nähdä olevan merkittävää vaikutusta Lamminsuohon. Lamminsuonojan virtaus on etelään ja toiminnassa muodostuvat hulevedet valuvat selkeytykseltään kautta moottoritien alitse Lamminsuon eteläpuoliselle alueelle ja sieltä edelleen kohti Vantaanjokea.

YVA-menettelyn yhteydessä Lamminsuon vedenlaatua on tutkittu ja selostuksessa on todettu, että Lamminsuon ja eteläpuoleisen ojan vedenlaatu on rehevää. Lisäksi on todettu, että vaihtoehdossa 3 vedenlaatu luokituu pysyvästi ilmeisemmin nykyluokassa ja että vaikutukset Lamminsuonojassa ovat melko vähäiset. Muutoksenhakija huomauttaa, että nyt haettu kiviaineksen määrä on arviolta viidenneksen vähäisempi kuin YVA-menettelyn vaihtoehdossa 3 esitetty ja näin ollen myös räjähdysaineita käytetään alueella samassa suhteessa vähemmän.

Päätöksessä on vedottu YVA-selostuksen melumallinnuksessa esitettyihin tietoihin, jonka mukaan Syväojalla muutamalla kiinteistöllä toiminnasta aiheutuva melu yhdessä liikennemelun kanssa olisi 55-60 dB. Muraus-asetuksen, jota päätöksessä olisi pitänyt soveltaa, 7 §:ssä todetaan, että toiminnasta syntyvä melu ei saa häiriölle alttiissa kohteissa ylittää valtioneuvoston päätöksessä (993/1992) säädettyjä ulkomelun ohjearvoja. Ohjearvojen alapuolelle jääviä arvoja voidaan pitää riittävinä ympäristön viihtyisyyden kannalta. Valituksenalaisessa päätöksessä ei ole huomioitu, että edellytykset luvan myöntämiselle ovat olemassa, eikä toisaalta haittavaikutuksia ole pyritty vähentämään lupamääräyksin.

Muutoksenhakija on jo hakemuksessaan esittänyt, että alueella tehdään toiminnan alettua melumittauksia ja tarvittaessa meluntorjuntatoimia. Toiminta haittunaisena ei aiheuta kohtuutonta rasitusta eikä ympäristön viihtyisyyden vuoksi annetut ohjearvot ylity toiminnasta aiheutuvasta melusta, ei aiheutuvaa melua voida pitää ympäristönsuojelulain mukaisena esteenä luvan myöntämiselle.

Päätöksessä on pölypitoisuusmittauksen osalta virheellisesti ymmärretty kokonaisleijuman (TSP) ohjearvopitoisuuksia ja pidetty niitä raja-arvoina. Vuoden keskiarvopitoisuus oli mittausten perusteella $29 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Kokonaisleijumapitoisuuden pitäisi toiminnan seurauksena lähes kaksinkertaistua, että vuosikeskiarvo ($50 \mu\text{g}/\text{m}^3$) ylittyisi. Lupaviranomaisen esittämät ohjearvojen mahdolliset ylittymiset ovat pelkkää spekulointia.

Voimassaolevissa maakuntakaavoissa viheryhteystarve ei ulotu ollenkaan ottoalueelle, vaan jää sen luoteispuolelle, valtatie 3 länsipuolelle. Alueelle on osoitettu Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavassa taajamatoimintojen aluemerkinä. Merkinä täydentää taajamatoimintojen reservialue. Päätöksessä on virheellisesti esitetty, että Lemminkäisen hankkeella olisi vaikutusta voimassaolevan maakuntakaavan viheryhteyden toteutumiseen. Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavaehdotuksessa viheryhteystarvemerkinä on muutettu kulkemaan Lamminsuon läpi, valtatie 3:n kautta, hankealueen pohjoispuolelta. Lisäksi ekologinen yhteys ei ole ympäristönsuojelulain mukainen erityinen luonnonolosuhde.

Kiinteistöjen piha-alueisiin jää vähintään 300 metrin etäisyys ottoalueen rajasta. Lähin asutus, joka on lupapäätöksen perusteluissa mainittu, on sovittu lunastettavaksi, kun Lemminkäinen on saanut luvat toiminnalleen.

Asian käsittely hallinto-oikeudessa

A ja B ovat antaneet vastineen.

C on antanut vastineen.

D, E, F ja G ovat antaneet vastineen.

H on *X*:n asukkaiden puolesta antanut vastineen.

I on antanut vastineen.

J on antanut vastineen.

Vantaan ympäristökeskuksen ympäristöjohtaja on antanut ympäristölautakunnan sijasta lausunnon. Päätös tulee pysyttää voimassa, koska luvanmyöntämisedellytykset eivät täyty.

Perusteluina on esitetty muun muassa, että Riipilän metsän suojelualue ei voi jäädä luonnontilaiseksi louhinnan vesitasapainoon aiheuttamien muutosten vuoksi, luonnon monimuotoisuus vähenisi ja suojeluperusteita häviäisi. Lehtokorpi metsälain 10 §:n mukaisena kohteena säilynee hoidettaessa metsää säännösten mukaisesti, mutta lehtokorven vieressä tapahtuvaa, huomattavasti lehtokorven korkeusaseman alapuolelle ulottuvaa louhintaa ei voida verrata metsänhoidolliseen toimenpiteeseen. Valituksenalaisessa ympäristölupa-asiassa tulisi tarkastella myös negatiivista immissiota toiminnan kuivattaessa naapurikiinteistöä ja vaikuttaen siten tämän luontoarvoihin.

Jotta louhinta-alueen vedet pääsevät Lamminsuonojaan, on niiden mentävä ensin luonnonsuojelualueen poikki. Tyypipitoiset vedet aiheuttavat rehevöitymistä ja muuttavat kasvillisuutta. Rehevöitymisellä voi olla aikaa myöten padoittava vaikutus Lamminsuonojaan, jolloin myös purkupaikan yläpuolinen suoalue alkaisi muuntua. Koska toiminta aiheuttaisi Lamminsuon luontoarvojen heikentymistä, ei lupaa voida myöntää.

Ympäristön viihtyisyyden kannalta siedettävää melutasoa ei lupaharkinnassa voida perustaa yksinomaan ohjearvoihin. Lähin asuinrakennus tulisi olemaan

noin 80 metriä louhinta-alueen rajasta. Vaikka louhinta-alue rajattaisiin mu-
raus-asetuksen mukaisesti, vähintään 300 metrin päähän asuinkiinteistön piha-
alueesta, kohdistuisi tälle jatkuvaa ja pitkäaikaista melu- ja pölyhaittaa. Muuta
asutusta on sekä itä- että länsipuolella toiminta-alueita. Lisäksi on huomioitava
mahdolliset pölyhaitat autojen maahantuontirytykselle.

Pölyhaittoja voidaan usein ehkäistä tehokkaalla ja määrätietoisella kastelulla.
Korkeiden varastokasojen kasteluun ei ole olemassa toimivaa ratkaisua eikä
kasan pinnan kastelu auta tilanteissa, joissa kasasta kuormataan kostean pinnan
alla olevaa kuivaa kiviainesta. Liikennöinnin nostattaman ja ajoneuvojen ren-
kaissa edelleen kulkeutuvan pölyn hallinta on niin ikään vaikeaa.

Kyseessä ei olisi kallioalueen louhinta muutaman vuoden aikana, vaan toi-
minta jatkuisi kiviaineksen kierrätyksenä myös louhinnan päätyttyä. Kyseessä
olisi pysyväisluonteinen teollinen toiminta, joka sijoittuisi yleiskaavan maa- ja
metsätalousalueelle. Vantaalla toimivat muut kiviaineksen kierrätyslaitokset
ovat sijoittuneet vuoden 2007 yleiskaavan T-alueelle (teollisuus- ja varasto-
alue), TT-alueelle (ympäristövaikutuksiltaan merkittävien teollisuustoiminto-
jen alue) tai ET-alueelle (yhdyskuntateknisen huollon alue).

Melutasojen nousu olisi huomattavaa, 10 dB laajalla alueella erityisesti toi-
minta-alueen itäpuolella. YVA-selostuksen mukaan hengitettävien hiukkasten
pitoisuus voi nousta raja- ja ohjearvojen tuntumaan. YVA-selostuksessa tode-
taan, että mallinnukset eivät kuvaa todellista pitoisuutta alueella, sillä niissä on
otettu huomioon ainoastaan pakokaasuperäiset hiukkaset ja alueen taustapitoi-
suudet.

Uudenmaan liiton hakemuksesta antamassa lausunnossa todetaan, että viher-
yhteys on kehittämisperiaatemerkinä ja esittämistapa kaavakartalla yleispiir-
teinen. Lausunnossa korostetaan, että ottotoiminta ei saa estää tai vaikeuttaa
viheryhteyden toteutumista ja toimimista maakunnallisena ekologisena yhtey-
tenä. Ainoa toimiva viheryhteysmahdollisuus on nykyisellään Lamminsuon-
tietä pitkin Hämeenlinnanväylän ali ja edelleen hankealueen poikki koilliseen.

Hankealueen louhiminen vaikeuttaisi myös taajamatoimintojen alueen muo-
dostamista. Ympäröivää maanpintaa huomattavasti syvemmälle ulottuva lou-
hinta ja hankalan muotoinen lopputilanne antaisi huonot lähtökohdat taajama-
toimintojen suunnittelulle.

Suunnitellun louhinta-alueen eteläpuolella on maakuntakaavassakin osoitettu
Riipilän metsän suojelualue, länsipuolella Lamminsuon luonnonsuojelualue ja
itäpuolella lähellä louhinta-alueen rajaa asuinkiinteistö. Suunnitellun louhin-
nan vaikutukset Riipilän metsän suojelualueeseen olisivat huomattavat hydro-
logisten olosuhteiden muuttumisen vuoksi.

K on antanut vastineen.

Uudenmaan ELY-keskus on antanut vastineen.

Vantaan kaupungineläinlääkäri (terveydensuojeluviranomainen) on antanut
vastineen.

L on antanut vastineen.

Nurmijärven kuntasuunnittelulautakunta on vastineessaan toistanut, mitä se on lausunut ympäristölupahakemuksesta. Toiminta aiheuttaisi merkittävää haittaa Nurmijärven puolella olevalle asutukselle. Vantaan ympäristölautakunnan päätös tulee pysyttää.

M on antanut vastineen.

Vantaan kaupunginhallitus on antanut vastineen.

Lemminkäinen Infra Oy on antanut vastaselityksen, johon on liitetty alla selostetut päivitettyt suunnitelmakuvat.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus hylkää valituksen.

Perustelut

Sovellettavat oikeusohjeet

Ympäristönsuojelulain (86/2000) 41 §:n 1 momentin mukaan ympäristölupa myönnetään, jos toiminta täyttää tämän lain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen asetusten vaatimukset.

Ympäristönsuojelulain (86/2000) 42 §:n 2 momentin mukaan toimintaa ei saa sijoittaa asemakaavan vastaisesti. Sijoittamisessa on lisäksi noudatettava, mitä 6 §:ssä säädetään.

Ympäristönsuojelulain (86/2000) 6 §:n 2 momentin mukaan toiminnan sijoituspaikan soveltuvuutta arvioitaessa on otettava huomioon: 1) toiminnan luonne ja pilaantumisen todennäköisyys sekä onnettomuusriski; 2) alueen ja sen ympäristön nykyinen ja tuleva, oikeusvaikutteisessa kaavassa osoitettu käyttötarkoitus ja aluetta koskevat kaavamääräykset; 3) muut mahdolliset sijoituspaikat alueella.

Asiassa saatu selvitys

Ympäristölupahakemus koskee kallion louhintaa ja murskausta sekä muualta tuodun kiviaineksen murskausta. Suunniteltu toiminta sijoittuu Vantaan Riipilään Hämeenlinnanväylän itäpuolelle lähimmillään noin 300 metrin päähän Vantaan kaupungin ja Nurmijärven kunnan välisestä rajasta.

Vantaan kaupunginvaltuuston 17.12.2007 hyväksymässä yleiskaavassa suunniteltu toiminta-alue on maa- ja metsätalousaluetta (M). Ympäristöministeriön 30.10.2014 vahvistamassa Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavassa alue on taajamatoimintojen aluetta, reservialuetta. Uudenmaan maakuntavaltuuston 24.5.2017 hyväksymässä Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavassa suunnitellulle toiminta-alueella on viheryhteystarvemerkintä. Uudenmaan maakuntahallitus päätti 21.8.2017, että kaava tulee voimaan ennen kuin se saa lainvoiman.

Nurmijärven kunnan puolella on kunnanvaltuusto hyväksynyt 27.1.2016 Klaukkalan osayleiskaavan. Kaavan hyväksymispäätöksestä on valitettu Helsingin hallinto-oikeuteen. Osayleiskaavassa on esitetty maakunnallisesti merkittävä ekologinen yhteys Luhtajoelta kohti Lamminsuon luonnonsuojelualuetta.

Vastaselitykseen liitettyjen päivitettyjen kuvien mukainen ottoalueen eli louhinta-alueen pinta-ala on 11 hehtaaria (aiemmin 16,7 ha) ja ottomäärä on 1 800 000 kiinto-m³ (aiemmin 2 700 000 kiinto-m³). Päivitetyn suunnitelman mukaan louhoksen pohja olisi korkeustasolla +40 - +42 ja nykyisen maapinnan taso on noin +55 - +75. Vastaselitykseen liitettyjen poikkileikkausten sekä hakemuksen perusteella louhoksen seinämät muotoillaan kaltevuuteen 1:2,5.

Oikeudellinen arviointi

Asiassa sovellettavana olevan vanhan ympäristönsuojelulain 42 §:n 2 momentin mukaan toimintaa ei saa sijoittaa asemakaavan vastaisesti. Sijoittamisessa on lisäksi noudatettava, mitä 6 §:ssä säädetään. Ympäristönsuojelulain 6 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan toiminnan sijoituspaikan soveltuvuutta arvioitaessa on otettava huomioon alueen ja sen ympäristön nykyinen ja tuleva, oikeusvaikutteisessa kaavassa osoitettu käyttötarkoitus ja aluetta koskevat kaavamääräykset. Ympäristönsuojelulain säätämistä koskevan hallituksen esityksen (HE 84/1999 vp) mukaan yleispiirteisten kaavojen merkitys lupaharkinnassa riippuu erityisesti kaavan maankäyttövarauksen erityisyydestä ja maankäyttöratkaisujen kokonaisuudesta.

Muutoksenhakija on vasta hallinto-oikeudessa esittänyt uuden hankealueen rajauksen, jonka johdosta louhittava alue siirtyy kauemmaksi asutuksesta. Hallinto-oikeuden tehtävänä ei ole ensiasteena ratkaista, onko hanke toteuttavissa uuden hankealueen rajauksen mukaisesti siten, että edellytykset ympäristöluvan myöntämiselle ovat olemassa. Lähtökohtaisesti ympäristölautakunnan päätös olisi siten kumottava ja asia palautettava uutta käsittelyä varten.

Tässä tapauksessa on kuitenkin otettava huomioon myös, että alueen maankäyttö on muuttumassa Uudenmaan 2. ja 4. vaihemaakuntakaavan myötä. Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavassa alue on varattu taajamarakentamista varten. Valituksenalaisen hankkeen toteutuminen vastaselityksessä esitetyllä tavalla tarkoittaisi sitä, että suunnitellulle taajama-alueelle tulisi noin 11 hehtaarin suuruinen jyrkkäseinämäinen alue, jonka maanpinta olisi 15-35 metriä ympäröivän maanpinnan alapuolella. Tämä hankaloittaisi merkittävästi alueen tulevaa rakentamista. Samoin Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavassa tarkoitettua viherväylän toteuttaminen hankaloituisi, jos hanke toteutuisi suunnitellusti. Suunniteltu toiminta ei myöskään sovellu taajamatoimintojen alueelle sijoitettavaksi louhinta- ja murskaustoiminnan melu- ja pölypäästöjen vuoksi.

Edellä esitetyn perusteella hallinto-oikeus katsoo, että suunniteltu toiminta vastaselityksessä esitetyllä tavalla supistettunakin haittaisi kohtuuttomasti alueen kaavoituksen mukaista käyttötarkoitusta. Tätä haittaa ei voida poistaa lupamääräyksin. Tämän vuoksi hallinto-oikeus katsoo, että ympäristöluvan myöntämiselle ei ympäristönsuojelulain (86/2000) 6 §:n 2 momentin, 41 §:n 1 momentin ja 42 §:n 2 momentin säännösten perusteella ole edellytyksiä. Valitus on siksi hylättävä.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut

Julkipano

Päätös on annettu julkipanon jälkeen.

Päätöksen tiedoksiantaminen

A:n ja D:n on viipymättä tämän päätöksen saatuaan ilmoitettava päätöksestä yhteisen kirjelmän allekirjoittaneille asiakumppaneilleen. Jos he tämän laiminlyövät, he ovat velvolliset korvaamaan ilmoittamatta jättämisestä aiheutuneen vahingon sikäli kuin se laiminlyönnin laatuun tai muihin olosuhteisiin nähden harkitaan kohtuulliseksi (hallintolainkäyttölaki 55 § 2 mom, hallintolaki 56 § 2 mom ja 68 §).

Päätöksestä ilmoittaminen

Vantaan kaupunginhallituksen on viipymättä ilmoitettava tästä päätöksestä kaupungin ilmoitustaululla.

Muutoksenhaku

Ympäristönsuojelulain 190 §:n 1 momentin mukaan tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 momentin perusteella valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen antopäivästä eli viimeistään Xx.

Valitusosoitus on liitteenä HallJp (01.18).

Asian ovat ratkaisseet lainoppineet hallinto-oikeustuomarit Sinikka Kangasmaa ja Patrick Sahlström sekä luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomari Juha Väisänen.

Sinikka Kangasmaa

Juha Väisänen

Patrick Sahlström

Hallinto-oikeuden esittelijä

Mia Koski-Träskvik

Toimituskirjan antaja:

Maiju Hakola
lainkäyttösihteeri

Jakelu

Päätös ja maksu

YIT Infra Oy
oikeudenkäyntimaksu 250 euroa
(*Oikaisuvaatimusohje ilmenee hallinto-oikeuden päätöksen
oikeudenkäyntimaksua koskevasta liitteestä.*)

Jäljennös maksutta

Vantaan ympäristölautakunta

Vantaan kaupungineläinlääkäri/terveydensuojeluviranomainen

Vantaan kaupunginhallitus

Nurmijärven kuntasuunnittelulautakunta

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus/
Ympäristö ja luonnonvarat, sähköisestiEtelä-Suomen aluehallintovirasto, sähköisesti
Ympäristölupavastuualue

Suomen ympäristökeskus, sähköisesti

A ym

C

D ym

H

I

J

K

L

M

9 §

Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätös Rekolan kouluun liittyvästä kantelusta

VD/3262/03.02.00/2018

KR/KHI

Asia

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on pyytänyt 6.4.2018 päivätyllä kirjeellä selvitystä kanteluun ja sen täydennyksen väitteistä ja kysymyksistä. Selvitystä pyydettiin Vantaan ympäristökeskukselta ja sen viranhaltijoita 18.5.2018 mennessä. Etelä-Suomen aluehallintovirastolle annettiin selvityksenä ympäristölautakunnan päätös 16.5.2018 § 5 sekä viranhaltijoiden laatimat selvitykset. Selvitystä pyydettiin seuraaviin kolmeen kysymykseen sekä 28.3.2018 täydennyksen väitteisiin ja kysymyksiin.

- 1) Ympäristökeskus ei ole puuttunut koulun terveyshaittaan, eikä myöskään ole sulkenut tilaa 214 pois käytöstä.

Rekolan kouluun on tehty 28.8.2014 valvontasuunnitelman mukainen tarkastus, jossa ei todettu terveydensuojelulain 27 §:n mukaista terveyshaittaa. Tarkastuskertomuksessa annettiin kuitenkin kiinteistön omistajalle useita erilaisia tarkastus- ja korjaussuosituksia. Valvontasuunnitelman mukaisessa tarkastuksessa 5.10.2017 todettiin terveydensuojelulain mukaista terveyshaittaa aiheuttavia kosteusvaurioita. Kiinteistön omistajalle annettiin korjauskehoitus terveyshaitan poistamiseksi ja pyydettiin kirjallista selvitystä toimenpiteistä 31.1.2018 mennessä. Tehdyssä tarkastuksessa ei todettu sellaista olosuhdetta joka olisi aiheuttanut koulun tilojen käytön rajoittamista. Tilassa 214 oli tarkastuksen aikana meneillään kiinteistön omistajan tutkimukset ja tila ei ollut opetuskäytössä. Ympäristökeskus on puuttunut tarkastuksella todettuun terveyshaittaan, mutta koulun tilojen käytön rajoittamiseen ei arvioitu olevan tarvetta.

- 2) Miten Ympäristökeskus on valvonut omien vaatimustensa noudattamista?

Ympäristökeskus on pyytänyt kiinteistön omistajalta selvitystä tarkastuksella todetun terveyshaitan poistamiseksi 31.1.2018 mennessä, johon kiinteistön omistaja on toimittanut vastineen 16.2.2018. Jälkivalvonta toteutetaan pääsääntöisesti asiakirjojen avulla, tarvittaessa voidaan tehdä jälkivalvontaan liittyviä tarkistuksia terveyshaitan poistumisen arvioimiseksi.

- 3) Ympäristökeskus ei ole vastannut kantelijan tiedustelupyyntöön 6.2.2018.

Kiinteistön omistaja on toimittanut kirjallisen selvityksen ympäristökeskukselle 16.2.2018. Kantelijan tiedustelupyyntöhetkellä 6.2.2018, ympäristökeskuksella oli ainoastaan sellaisia asiakirjoja, jotka olivat jo kantelijan hallussa. Ympäristökeskus on vastannut kantelijan tiedustelupyyntöön 24.4.2018 lähettämällä kiinteistön omistajan toimittaman vastineen liitteineen. Tavanomaista on, että useat eri tahot, useista erilaisista kohteista esittävät asiakirjapyyntöjä joihin ympäristökeskus pyrkii aina vastaamaan mahdollisimman pian. Ympäristökeskuksessa on pohdittu vaihtoehtoja, jotta jatkossa välttyttäisiin vastaavanlaiselta viivästyneeltä vastausajalta, kun asiakirjapyyntö on esitetty aikaisemmin kuin asiakirjat ovat olleet toimitettavissa. Lisäksi kantelijan tiedusteluun, mihin päivämäärään mennessä ympäristökeskus tekee päätöksen tilakeskuksen dokumenttien jatkotoimenpideratkaisusta, on vastattu 26.4.2018 seuraavasti; Tällä hetkellä ympäristökeskuksessa ei ole tarpeen pohtia Rekolan kouluun liittyviä mahdollisia jatkotoimenpiteitä tai päätös asioita. Ympäristökeskukselle 16.2.2018 toimitetun selvityksen mukaan, kiinteistön omistaja on ryhtynyt selvitystoimenpiteisiin ja korjausten suunnittelu on meneillään. Mikäli korjaustoimenpiteisiin ei

ryhdytä tai tehtyjen korjaustoimenpiteiden jälkeen epäillään, ettei terveyshaitta ole poistunut, ympäristökeskus ryhtyy tarpeelliseksi katsomiinsa toimenpiteisiin.

Täydennyksen 28.3.2018 väitteet ja kysymykset.

Aikaisempiin kolmeen kysymykseen annetut vastaukset vastaavat pääosin myös täydennyksen väitteisiin ja kysymyksiin. Valvontasuunnitelman mukaisen tarkastuksen 5.10.2017 aikana tilassa 214 oli meneillään kiinteistön omistajan tutkimukset, eikä tila ollut opetuskäytössä. Ensisijainen vastuu rakenteiden kunnan tarkistamiseksi on kiinteistön omistajalla. Kiinteistön omistajan tutkimukset olivat tarkastushetkellä meneillään, joten terveysviranomaisen ei ollut tarpeen tehdä samanaikaisesti omia tutkimuksia.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on tehnyt 29.8.2018 hallintokantelussa päätöksen (ESAVI/4667/2018). Päätöksessään aluehallintovirasto on kiinnittänyt huomiota hallintolain mukaiseen perusteluvollisuuteen, eli laajempiin perusteluihin terveyshaitan vakavuuden arvioinnissa. Lisäksi Aluehallintovirasto oli ilmaissut käsityksensä, että pyydytyt asiakirjat olisi tullut toimittaa kahden viikon kuluessa niiden saapumisesta. Kantelu ei anna aluehallintovirastossa aihetta enempään toimenpiteisiin, eikä päätökseen voi hakea valittamalla muutosta.

Ympäristölautakunta 3.10.2018 § 9

Ympäristöjohtajan esitys:

Päätetään merkitä tiedoksi Etelä-Suomen aluehallintoviraston 29.8.2018 antama päätös. (ESAVI/4667/2018).

Päätös:

Merkittiin tiedoksi.

Liite:

- Etelä-Suomen aluehallintoviraston 29.8.2018 antama päätös. (ESAVI/4667/2018)

Täytäntöönpano: Kantelun tehneelle

Muutoksenhakuohje: 10. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Kirsi Hiltunen, 1. kaupungineläinlääkäri, p. 040 724 8590 etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

29.8.2018

Jakelun mukaisesti

Viite: Kantelu 19.3.2018

HALLINTOKANTELU

ASIA JA VAATIMUKSET

Arto Heino (jatkossa Kantelija) on Etelä-Suomen aluehallintovirastolle osoittamassaan kantelukirjoituksessa moittinut Vantaan kaupungin toimintaa liittyen Rekolan koulun terveydellisiin oloihin. Kantelussa pyydetään aluehallintovirastoa tutkimaan Vantaan kaupungin virkahenkilöiden laiminlyöntejä terveyshaitan vaaran estämiseksi. Kantelun mukaan asian tekee laajemmaksi se, että eduskunnan oikeusasiamies on aikaisemmin linjannut Vantaan Kanniston koulun kantelussa (15.12.2015 / Dnro 5088/4/14) oikeudet, vastuut ja velvoitteet, mitä tästä huolimatta Vantaan kaupunki ei ole toteuttanut Rekolan koulun suhteen. Kantelu on kohdistettu Vantaan kaupungin ympäristökeskuksen viranhaltijoihin Antti Soinen ja Kari Grönberg.

Kantelussa on mainittu myös muita Vantaan kaupungin hallinnonaloja ja viranhaltijoita ja vaadittu aluehallintovirastoa sulkemaan tietyt kantelussa mainitut koulun tilat. Näiden seikkojen vuoksi kantelu on jaettu aluehallintoviraston muihin yksiköihin niiden toimien harkitsemiseksi, joihin se mahdollisesti antaa aihetta.

Kantelun perusteluna on mainittu, että Vantaan kaupungin ympäristökeskuksen kantelun kohteet ovat laiminlyöneet terveydensuojelulain kunnan terveydensuojeluntehtävät (6 §) ja asunnossa tai muussa oleskelutilassa esiintyvään terveyshaittaan välittömän puuttumisen 27 §. Täten, laiminlyönyt kunnan terveydensuojelutehtävät. Lisäksi Ympäristökeskus ei ole vastannut Kantelijan tiedustelupyyntöön 6.2.2018.

Kantelussa kuvataan Vantaan Rekolan pääkoulun kosteusongelmia ja niiden perusteella tehtyjä toimenpiteitä. Koululla pidettiin 9.11.2017 vanhempainyhdistyksen kokous, jossa Kantelija kävi kertomassa sisäilma-asioista ja silloin sai vakavia sisäilmaoireita teknillisen luokan käytävällä käydessään. Tästä on ilmoitettu välittömästi 10.11.2017

ETELÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIKASTO

puh. 020 636 1040
fax 03 570 8002
kirjaamo.etela@avi.fi
www.avi.fi/etela

Hämeenlinnan päätoimipaikka
Birger Jaarlin katu 15
PL 150, 13101 Hämeenlinna

Helsingin toimipaikka
Ratapihantie 9
PL 110, 00521 Helsinki

Kouvolan toimipaikka
Kauppamiehenkatu 4
PL 301, 45101 Kouvola

muun muassa ympäristökeskukseen. Lisäksi on vaadittu oireen aiheuttanutta tilaa pois käytöstä (tila 1). Tähän vaatimukseen ei ole vastattu.

Kantelija sai 8.12.2017 Swecon tekemän sisäilma- ja kosteustekniset tutkimukset, Rekolan koulu, 8.11.2017 -raportin, jossa todetaan korkeat kosteusarvot kaikissa niissä kellarin paikoissa, joissa mittauksia oli tehty. Kantelija on lähettänyt tämän raportin ympäristökeskukseen Antti Soiniselle ja Kari Grönbergille tuoden heille esille raportissa todetut 90-98 % kosteudet sekä muovimattoliimojen pehmentymisen märillä alueilla aiheuttaman kemikaalimaisen ja mikrobiperäisen hajun. Lisäksi Kantelija uudisti vaatimuksensa kellarin sulkemiseksi.

Antti Soininen vastasi 15.12.2017 kantelijalle, että "Tehdyllä suunnitelmallisella tarkastuksella ei todettu syitä tilojen käytön rajoittamiselle. Tarkastuskertomuksessa on annettu kiinteistönomistajalle kehoitus tilojen kunnan tarkastamisesta/korjaamisesta tiettyjen tilojen osalta. Ympäristökeskus on pyytänyt tilakeskukselta kirjallista selvitystä tehtävistä korjauksista aikatauluineen viimeistään 31.1.2018 mennessä. Mikäli tiloissa on havaittu akuutti vesivuoto kellarin tiloissa niin kiinteistön omistaja on varmasti ryhtynyt toimenpiteisiin asian osalta."

Toimenpidesuunnitelmien ja päätösten osalta on lähetetty tiedonsaanti-pyyntö ympäristökeskukselle 1.2.2018 ja kirjaamon kautta uudelleen 6.2.2018. Korjaussuunnitelmia on pyydetty myös muilta hallinnonaloilta. Mihinkään näistä pyynnöistä ei ole tullut vastauksia.

16.2.2018 Vantaan vanhempainyhdistyksen sisäilmatoimikunnan jäsen on tavoittanut puhelimitse tilakeskuksen edustajan. Hän on kertonut, että "mitään kirjallista dokumenttia ei toimitettu Vantaan ympäristökeskukselle, vaan he ovat käyneet Rekolan koulun asiaa läpi suullisesti, mitä tehdään ja koska ja niin edelleen. Heidän kantansa ja virkamiesten kanta on, että tiloja ei tarvitse sulkea ja korjaussuunnitelma aikatauluineen saatetaan kirjalliseen muotoon ja se tullaan myös julkaisemaan."

Kantelussa esitetään Sweco Asiantuntijapalvelut Oy:n 8.11.2017 tutkimuksia pohjakerroksen kosteusongelmien osalta. Kantelussa nostetaan esiin monia seikkoja tutkimuksista, joissa tässä mainitaan joitakin. Kosteusrasitus on alapohjarakenteissa paikoin voimakasta. Lattiassa on viemäriroilouksia, joiden alueella betonilaatta on muita alueita kosteampi. Pohjakerroksessa paikoin tiloissa, joissa on muovimatto, suhteellinen kosteus muovimaton alla on korkea 94-98 %. Muovimatot ovat näissä kohdissa irti alustastaan ja niiden alla on liimamainen haju. Puutyöluokan mittauspisteessä VK1 muovimaton alla on myös mikrobiperäinen haju. Kantelija on lisäksi huomionnut, että lähes joka paikassa on korkeat kosteustulokset. Mittauksia ei ole tehty keittiössä ja ruokalassa. Opetajan mukaan ruokalaa on käytetty myös kotitaloustunteihin. Ruokalassa oppilaat syövät. Ruokalasta ja oven ollessa auki teknillisen tilan käytävälle, ilma pääsee leviämään koulun muihin kerroksiin.

Kantelija on myös itse tehnyt lisähuomioita asiassa. Kantelussa on kuvia 19.12.2017 teknillisten tilojen luokan seinän vierestä, jossa on nuolien osoittamalla alueella rako maahan. Tämä on reitti epäpuhtauksien kulkeutumiseen rakennuksen alta maasta. Tätä ei ole otettu huomioon Swecon raportissa, kantelussa todetaan. Kantelussa on myös kerrottu sivukäytävän 125 viereisten tilojen ongelmista. Muun muassa puisissa

jalkalistoissa ja välipohjan purueristeissä on näkyvää mikrobikasvustoa. Rakenneavauksessa on mikrobiperäinen haju.

Kantelussa esitellään lääketieteellinen perustelu, jonka mukaan lääketieteen lisensiaatti Maria Pohjanmies on 6.3.2018 analysoinut kellarikerroksen lääketieteelliset vaikutukset.

Kantelun mukaan analyysissä on kerrottu sisäilman epäpuhtauksista aiheutuneista sairauden oireista, joilla on negatiivisia vaikutuksia muun muassa lasten tulevaisuuden ammatinvalintaan. Lisäksi pidempiaikainen altistuminen voi pahimmillaan aiheuttaa monikemikaaliherkkyyttä tai mahdollisesti jonkin autoimmuunitaudin tai sarkoidoosin. Pitkäaikaisvaikutusten todennäköisyys kasvaa altistumisten määrän myötä.

Kantelun mukaan analyysissä on käyty lävitse pohjakerroksen kosteusraportit ja todettu muovimattojen liimojen hajoamisreaktioiden olevan haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjä. Lisäksi todetaan kosteuden voivan aiheuttaa pohjakerroksen väliseinä- ja ulkoseinärakenteisiin myös mikrobivaurioita. Analyysissä on kerrottu että, terveydensuojelulain 27 § velvoittaa ryhtymään viipymättä toimenpiteisiin haitan ja siihen johtaneiden tekijöiden selvittämiseksi, poistamiseksi tai rajoittamiseksi. Kantelussa kerrotaan hänen vahvistaneen, että osallistuessaan Rekolan koulun sisäilmainfo-tilaisuuteen 13.2.2018, hän on saanut 2,5 tunnin aikana päänsärkyä, suun limakalvojen pistelyä ja äänen käheytymistä. Nämä oireet ovat tulleet juuri pohjakerroksessa alueelta, alueelta jossa Sweco on jättänyt kosteusmittaukset tekemättä. Myös useat muut osallistujat raportoivat päänsärkyä, silmien kirvelystä ja kutinasta sekä muista sisäilman epäpuhtauksiin liittyvistä oireista. Analyysin johtopäätöksenä esitetään, että koulun oppilaita ja henkilökuntaa ei enää tule altistaa sisäilman haitoille, joilla voi olla kauaskantoisia ja pysyviä seurauksia terveydentilaan.

Kantelija referoi Vantaan ympäristökeskuksen tarkastuskertomuksia 4.9.2014 ja 5.10.2017. Näistä ensin mainitussa on toimenpiteinä mainittu, että päärakennuksen kellarikerroksen tilojen rakenteiden kunto tarkistetaan ja ryhdytään korjaustoimenpiteisiin. Jälkimmäisessä on johtopäätöksenä todettu, että koulun tiloissa todettuja kosteusvaurioita voidaan pitää terveydensuojelulain 27 § tarkoittamana terveyshaitana ja annettu muun muassa korjauskehotus.

Kantelussa mainitaan myös eduskunnan oikeusasiamiehen 15.12.2015 päätös Kanniston koulua koskevaan kanteluun. Päätöksen sisällöstä on referoitu koulun terveydellisiin oloihin sovellettavia säännöksiä. Nämä on kantelijan mukaan saatettu Vantaan kaupunginhallitukselle kyseisessä päätöksessä, joten muun muassa Vantaan ympäristökeskus oli täten velvoitettu niitä noudattamaan.

Kantelun johtopäätöksenä vaatimukselle sulkea tilat esitetään muun muassa, että lainsäädäntö lähtee käyttäjän näkökulmasta, missä terveydensuojelulaissa 27 § määrittelee asian jo mahdollisuuden kannalta, jolloin ilmeinen tai syytä epäillä täyttää lain tarkoittaman kynnyksen toimia. Terveydensuojelulaki ei edellytä altisteen ja sairauden välisen yhteyden osoittamista, vaan sen selvittämistä altistutaanko rakennuksessa terveydelle haitalliselle aineelle tai olosuhteelle siten, että sairauden tai sen oireiden ilmeneminen on mahdollista. Kantelussa on esitetty terveydensuojelulain 27 §:n 1 ja 3 momentti. Kantelun mukaan laki määrit-

tää, että toimenpiteisiin pitää ryhtyä viipymättä tai tilan käyttö on rajoitettava. Laki määrittää myös terveyshaitan aiheuttamisen muussa tilassa oleskeleville ja tämä asia täyttyy ilman kulkiessa pohjakerroksesta rappujen kautta muun muassa ensimmäiseen kerrokseen. Teknisen työn käytävän ja ruokalan ovet eivät ole aina suljettuna.

Kantelun mukaan on näytetty toteen ympäristökeskuksen 28.8.2014 tekemän tarkastuksen perusteella, että pohjakerroksen kosteus on koholla ja terveyshaitta on ilmeinen. Tämä on ollut tilan käyttäjän ja omistajan tiedossa, ja lisäksi heiltä on pyydetty jatkotoimenpiteitä. Näihin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty. Näihin ei ole ryhdytty edes 2016 jos halutaan tutkia kantelua viimeisen 2 vuoden ajalta. Toimenpiteiksi voidaan katsoa vain sellaiset konkreettiset tapahtumat, jotka poistavat käytännössä tilan terveydenvaaran. Toimenpiteiksi ei voida katsoa kaupungin sisäisiä palavereita, sähköpostikeskusteluita, ja niin edelleen, jotka eivät täytä lain tarkoittamaa viipymätöntä terveyshaitan poistamista.

Kantelun mukaan on näytetty toteen, että tilakeskus ei ole noudattanut ympäristökeskuksen tarkastuskertomuksen 18.10.2017 vaatimusta tehdä toimenpidesuunnitelmat ja korjausaikataulut 31.1.2018 mennessä. Tilakeskus ei ole vastannut hyvän hallintolain mukaisesti kantelijan kyselyyn 5.2.2018. Ympäristökeskus ei ole vastannut hyvän hallintolain mukaisesti kantelijan kyselyyn 6.2.2018. Tilasta tehdyt kuntotutkimukset osoittavat selvästi, että molemmissa tiloissa on terveydensuojelulain 27 § välitön vaara, esimerkiksi toisen kantelussa mainitun tilan osalta on jopa kuva homeesta, eli mikrobilähteestä, joka on kantelun mukaan kiistaton asia. Samoin kiistaton on toisen tilan osalta tutkimus muovimattojen liimojen pehmentymisestä, kemikaalimaisesta ja mikrobiperäisestä hajusta.

Kantelun mukaan on huomioitavaa, että Swecon raporttia ei ole tehty täysin ympäristökeskuksen vaatimassa laajuudessa. Ympäristökeskus vaati tutkimaan, onko samanlaisia vaurioherkkiä rakenteita myös muualla rakennuksessa ja ryhtymään tarvittaessa toimenpiteisiin myös näiden osalta. Vaatimuksen mukaisia lisätutkimuksia ei ole tehty. Täten tilakeskus ei ole täyttänyt kokonaan ympäristökeskuksen vaatimuksia vaan Swecolla on teetetty vain tutkimukset Ympäristökeskuksen löydösten mukaan.

Lääketieteen ammattilainen on analysoinut Swecon tutkimukset ja on todennut pohjakerroksen selkeästi aiheuttavan lapsille terveyden vaaran, ja mahdollisesti pitkälle tulevaisuuteen kantavan terveyden haitan. Lisäksi Rekolan koulun Sisäilmainfo-tilaisuudessa on paikallaolijat saaneet oireita, mikä kantelun mukaan vahvistaa vielä asian. Rekolan koulussa ei ole olemassa sisäilmakyselyn tietoja. Koulun terveydenhuolloilta kysyttiin joulukuussa 2017, että voisivatko he tehdä sisäilmakyselyn yhteistyössä Vanhempainyhdistyksen kanssa välittäen vanhemmille Vanvary ry (Vantaan vanhempainyhdistysten alueyhdistys ry) sisäilmakyselyn. Rekolan koulun terveydenhuolto kieltäytyi asiasta vedoten, ettei se ole Vantaan prosessien mukainen. Lisäksi Rehtori Kirsi Miettinen on kieltänyt välittämästä oppilaiden vanhemmille kantelijan tekemää Vanvary sisäilmakysely-Wilman viestiä, joka lähetettiin kaikille koulun opettajille. Tämän lisäksi voidaan ottaa huomioon, että kantelija on tiedottanut oireiluista rehtoria, Tilaskeskusta ja myös ympäristökeskusta koko syksyn ajan. Erikoisemmaksi asian kantelun mukaan tekee se, että luokassa 112 saaduista oireista on ilmoitettu rehtorille 30.8.2017 ja rehtori

ei ole vastannut mitenkään, mutta 22.1.2018 saadun tutkimusraportin (18.8.2017 / A-Kumppanit) mukaan koululla on tapahtunut vesivahinko juuri luokan 112 edessä.

Kantelun mukaan tästä voidaan vain päätellä, että koulussa on kaikella tavalla yritetty estää vanhempien kannalta puolueettoman selvityksen tekeminen. Tämä toiminta on täysin ristiriidassa eduskunnan oikeusasiamiehen huomautuksiin: Perustuslain 19 §:n mukaan julkisen vallan on edistettävä väestön terveyttä ja 22 §:n mukaan turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Oikeusasiamies on tähdentänyt eduskunnan tarkastusvaliokunnan tavoin (TrVM 2013), että vastuullisten viranomaisten on kerrottava ja tiedotettava kansalaisille, mitä kulloinkin tiedetään koulurakennuksen kosteus- ja home-vaurioiden terveyshaitoista ja niiden syistä. Lisäksi voidaan kysyä, että täyttääkö tämä "tahallisuus" - astetta rikoslain näkökulmasta, kantelussa esitetään.

Vanvary ry:n sisäilmakysely on välitetty suurimmalle osalle Rekolan koulun vanhempia käyttäen luokkien What'sup-ryhmiä ja luokan omia sähköpostijakeluita. Kyselyn tuloksena tuli 14 kpl vastauksia, joista selvästi näkyy koulussa tapahtuva oireilu. On otettava huomioon, että kyselyssä kartoitetaan päätalon oppilaita, laajennusosa on korjausraporttien mukaan korjattu kokonaan 2017 kesä-elokuussa ja museokoulussa on 2/3 myös korjattu, joten kyselyn tulosta ei voida verrata koko Rekolan koulun n. 270 oppilasta vastaan, kantelussa todetaan.

Kantelun mukaan jos arvioidaan laajennusosassa olevan 20 oppilasta per luokka (1a, 1b, 2a ja 2b), museokoulussa 40 oppilasta ja lisäksi 5a-luokalle ei ole yhteystietoja olemassa (270-80 "laajennusosa" -40 "museokoulu" - 20 "5A luokka" = 130 oppilasta) niin 14 ilmoitusta on jo merkittävä 10,7% osuus.

Kantelun mukaan vaikkakin laskennan virhemarginaalista voidaan olla eri mieltä, niin 14 ilmoitusta on selvä indikaatio, että sisäilma on vaarallinen. Eduskunnan oikeusasiamies on huomauttanut Vantaan kaupunkia monesta laista liittyen lasten oikeuksista turvalliseen ympäristöön mainiten eritoten Yhdistyneiden Kansakuntien lasten oikeudet. Lisäksi on huomautettu julkisen vallan velvollisuudesta väestön terveyden edistämiseksi. Tämän lisäksi Eduskunnan oikeusasiamies on linjannut, että koulutuksen järjestäjällä on vastuu koulutilojen kunnosta ja siten myös sisäilmasta, "Tämän säännöksen perusteella on koulutuksen järjestäjä velvollinen huolehtimaan siitä, että koulurakennuksesta ei aiheudu terveysvaaraa oppilaille."

Kantelun mukaan on huomioitavaa, että koulutuksen järjestäjä rehtori Kirsi Miettinen on ollut itse henkilökohtaisesti läsnä 28.8.2014 tehdyssä ympäristökeskuksen tarkastuksessa, missä pohjakerroksen kosteusongelmat on kirjattu ylös. Rehtorilla on täten ollut laillinen velvollisuus estää terveysvaara oppilaille korjausten tai tutkimusten pitkittyessä. Hän olisi voinut ottaa tilat pois käytöstä milloin tahansa, mutta hän ei ole näin toiminut, kantelussa todetaan. Näin ollen, Vantaan Kaupungin kaikki osapuolet, rehtori ja sivistystoimi, ympäristökeskus ja tilakeskus eivät ole estäneet terveysvaaraa oppilaille vaan antaneet terveydenvaaran jatkua, vaikka heitä on vastuista huomautettu Kanniston koulun kantelun yhteydessä.

Täten kantelija vaatii näiden kahden kantelussa mainitun tilan välitöntä sulkemista aluehallintoviraston toimesta terveydensuojelulain 27 § perusteella. Kantelija pyytää asian kiireellistä käsittelyä, koska joka päivä lapset altistuvat lisää kyseisissä tiloissa.

LISÄKIRJOITUKSET

Kantelijalta on saapunut lisäkirjeitä asiaan 28.3.2018, 19.4.2018, 30.4.2018 (kirjattu 2.5.2018), 7.5.2018 ja 22.5.2018. Kantelija on täydentänyt kanteluaan 28.3.2018 seuraavasti. Kunnan viranomaisen ympäristökeskus ei noudata terveydensuojelulakia ja jättää tekemättä päätöksiä tilojen sulkemiseksi näissä vakavimmissa kohdissa. Lisäksi on tiedossa, että ympäristökeskus ei tutki asioita riittävän hyvin, jolloin heille ei tule tarvetta sulkea tilaa. Esimerkki on Rekolan koulun tila 214. Tilan oireista on valitettu huhtikuussa 2017, tilassa on oireilevia oppilaita, astman paheneminen ja luokanopettaja menettänyt hajuaistin. Pyydettyä kantelija kertoo toimittavansa kopioita sähköposteista, myös tämän astma-lapsen äidin sähköpostin. Tilasta kommunikoitu kesäsyksyn aikana ympäristökeskukselle, ympäristökeskuksen tarkastuksessa 5.10.2017 ei mainita mitenkään luokkaa 214. Viittaus kantelun liitteessä olevaan tarkastuskertomukseen. Rekolan koulun vanhempainyhdistyksen hallituksen kokouksen pöytäkirja 9.11.2017: Yhdysopettaja (rehtori) kertomaa, että "Ympäristökeskuksen rutiinitarkastus, jossa todettu aistinvaraisesti, että luokkaa voitaisiin käyttää." Kantelijan mukaan tämä pöytäkirja voidaan toimittaa pyydätessä. Swecon raportti 8.11.2017, sivu 11 kuva 11: "Yläpohjan betonilaatan alla on osittain lahovaurioitunut puukoolaus." Kuva 9 osoittaa reitin suoraan tähän yläpohjaan 214 luokasta. Suora syy luokan sisäilmaongelmaan. Kantelija viittaa raporttiin aiemmin toimitettuna liitteenä.

Kantelijan mukaan ympäristökeskus ei ole mitenkään tutkinut luokan 214 ongelmia vaan suullisesti todennut sen olevan käytettävissä. Kantelijan näkemyksestä se on tahallinen laiminlyönti, koska heidän olisi pitänyt tehdä teknillisiä varmistuksia etukäteen raportoidusta ongelmatilasta. Rehtori ei ottanut tilaa käyttöön, ehkä siksi, että Swecon raportti kuva 8 kertoo tilan olleen osittain purettuna ja siten käyttökelvoton. Tämän tilan osalta kantelija pyytää laiminlyönnin lisättäväksi kanteluun.

Kantelija on 30.4.2018 lähettänyt täydennyksen kanteluun. Täydennyksessä muun muassa kerrotaan, että 24.4.2018 ympäristökeskuksen terveysinsinööri Kari Grönberg on lähettänyt sähköpostilla vastineen Kantelijalle 6.2.2018 tiedonsaantipyyntöön. Kari Grönberg on yksi 19.3.2018 kantelun kohteista. Kantelijan mukaan Jukka Saaren ja Karin Grönbergin antamassa selvityksessä on kansanomaisesti sanottuna annettu tarkoituksenomaisesti valheellista tietoa. Hänen mukaansa tämän motivaationa on salata se, että asioista on tiedetty aikaisemmin muttei niihin ole ryhdytty mihinkään toimenpiteisiin. Tällä yritetään aktiivisesti estää tutkimusta saada oikeaa tietoa ja salata omia tekemättömyyksiä tai peräti rikoksia. On hyvin mahdollista, että tilakeskus on teettänyt työtä asiantuntijoilla, jotka eivät täytä terveydensuojelulain 49 §:n mukaisia ulkopuolisen asiantuntijan koulutuksen osaamisvaatimuksia, täydennyksessä todetaan. Kantelija kysyy, onko edes kaikki sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen asioista asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista tutkittu. Kantelijan mukaan näitä samoja tietoja todennäköisesti tullaan antamaan aluehallintovirastolle ympäristökeskukselta aluehallintoviraston pyytämässä selvityksessä 6.4.2018 niin nämä asiat on hyvä ottaa huomioon kyseistä vastausta ratkaistaessa.

Karin ja Jukan antama selvitys on myös virallinen viranomaisen vastaus. Vastauksessa on kansanomaisesti sanottuna valheellista tietoa. Mikäli Kari tai Jukka on käyttänyt virka-asemaansa väärin, niin asiassa vaaditaan hänelle/heille tutkintaa rangaistuksen saamiseksi. Lisäksi on otettava huomioon tahallinen julkisuuslain toteutumisen viivyttäminen ympäristökeskuksen osalta, Kantelija kirjoittaa.

Kantelija viittaa täydennyksessään kanteluunsa, jossa hän on muun muassa pyytänyt aluehallintovirastoa käynnistämään poliisin kautta rikostutkinta rikoslain luku 44 1 § terveysrikokseen tai ja 2 § terveys-suojelurikkomukseen perustuen. Tällä saadaan Kantelijan mukaan selvitettyä, että kuinka monta huomautusta tarvitaan ja kuinka monta vuotta saa rikkoa terveysuojelulakia ennen kuin asia on "tahallinen" tai "törkeä huolimattomuus".

Täydennyksensä yksityiskohtaisessa perustelussa Kantelija kirjoittaa muun muassa, että ympäristökeskuksen Kari Grönbergin lausunto "Tilakeskus on toimittanut selvityksen ympäristökeskukselle 16.2.2018." antaa harhaanjohtavan kuva asioiden tapahtumisesta. Kantelija esittelee päivämääriä ja seikkoja, jotka hänen mukaansa todistavat, että ympäristökeskus on ollut tietoinen Rekolan koulun terveysongelmista ja siitä syystä Antti Soininen on perustanut diaarinumeron 18.10.2017, joka on 10 päivää itse Ympäristökeskuksen suorittaman tarkastuksen jälkeen. Ympäristökeskus on saanut myös vakavan oireilmoituksen Kantelijalta 10.11.2017. Ympäristökeskus on Kantelijan mukaan todistettavasti tietoinen Swecon raportista, lähetetty 11.12.2017. Tämä on teknillinen todiste muovimattojen ja mikrobiperäisestä hajusta, Kantelija kirjoittaa. Täydennyksen liitteenä on asiaan liittyviä sähköposteja. Kantelija on lähettänyt täydennyksenä myös 24.4.2018 sähköpostiviestin ympäristökeskukselta, jolla hänelle on toimitettu 16.2.2018 päivätty tilakeskuksen selvitys ympäristökeskukselle Rekolan koulun korjaustoimenpiteistä. Liitteenä on myös 16.1.2018 päivätty kuntotutkimusraportti.

Kantelija on 7.5.2018 kirjoituksessaan kertonut tietoonsa tulleesta opettajien oireilusta. Hän on liittänyt viestiinsä myös kaksi valokuvaa rakennuksen kevään 2018 tutkimuksiin liittyen, jotka hän kertoo saaneensa 3.5.2018. Kantelija siteeraa kuvat lähettänyttä asiantuntijaa, jonka mukaan muun muassa kuvista näkyy, että betonilattian alla lainehtii vettä. Kantelija kertoo muun muassa 19.3.2018 kantelussa pystyneensä todistamaan historian, kanteluiden kohteiden tietämisen asioista, oireilun määrät, lääkärin lausunnon tilasta, ja eduskunnan oikeusasiamiehen aikaisemman moitteen. Kantelun lisäosassa 30.4.2018 Kantelija kertoo pystyneensä todistamaan raporttien siirtämistä myöhäisemmäksi, ettei olisi ollut aikaa reagoida. Lisäksi kantelija mainitsee todisteen kirjaamon lokien kautta, että ympäristökeskus on itse tallettanut diaarinumeroon aikaisemman raportin. 7.5.2018 kirjoituksessaan Kantelija kertoo pystyneensä todistamaan, että päätalon ongelman aiheuttaja on maanvaraisen betonilattian uiminen vedessä. Hän kertoo todistaneensa, että koulun teknillinen rakennustilanne aiheuttaa välittömän terveydenhaitan, jota ei voi korjata välittömästi johtuen teknillisestä laajuudesta ja vaikeudesta, missä kaikki kellarin lattiat pitäisi avata. Kirjoituksessaan hän uudistaa vaatimuksensa koulun asettamisesta käyttökieltoon vaarallisten tilojen osalta välittömästi ja tekemään rikostutkintapyynnön.

SELVITYKSET JA LAUSUNNOT

Aluehallintovirasto on kantelun johdosta 6.4.2018 pyytänyt Vantaan ympäristökeskukselta selvitystä kantelun johdosta. Selvityksessä on pyydetty vastaamaan ainakin seuraaviin esitettyihin väitteisiin ja kysymyksiin: ympäristökeskus ei ole puuttunut koulun terveystiloihin, eikä myöskään ole sulkenut tilaa 214 pois käytöstä, miten ympäristökeskus on valvonut omien vaatimustensa noudattamista ja ympäristökeskus ei ole vastannut kantelijan tiedustelupyyntöön 6.2.2018. Selvitystä on pyydetty ympäristökeskuksen lisäksi sen viranhaltijoilta Antti Soiniselta ja Kari Grönbergiltä. Selvitykset on pyydetty antamaan 11.5.2018 mennessä, mitä on pidennetty ympäristökeskuksen pyynnöstä 18.5.2018 asti.

Vantaan kaupungin ympäristölautakunnan 16.5.2018 päättämä selvitys on saapunut aluehallintovirastoon 18.5.2018. Sen liitteenä on lähetetty tarkastuskertomukset 28.8.2014 ja 5.10.2017 tehdyistä tarkastuksista, Sweco Asiantuntijapalvelu Oy:n tutkimusselostus 8.11.2017, tilakeskuksen selvitys korjaustoimenpiteistä ympäristökeskukselle 16.2.2018, Sweco Asiantuntijapalvelu Oy:n tutkimusselostus 26.1.2018 pääkoulu, Sweco Asiantuntijapalvelu Oy:n tutkimusselostus 26.1.2018 laajennusosa, Antti Soinisen selvitys 23.4.2018, Terveysinsinööri Kari Grönbergin selvitys 30.5.2018, selvityspyyntö ja sen määräajan pidentäminen sekä kantelu ja kantelun liitteet.

Selvityksessään Vantaan kaupungin ympäristölautakunta toteaa seuraavaa liittyen väitteeseen, että ympäristökeskus ei ole puuttunut koulun terveystiloihin, eikä myöskään ole sulkenut tilaa 214 pois käytöstä. Selvityksen mukaan Rekolan kouluun on tehty 28.8.2014 valvontasuunnitelman mukainen tarkastus, jossa ei todettu terveydensuojelulain 27 §:n mukaista terveystilaa. Tarkastuskertomuksessa annettiin kuitenkin kiinteistön omistajalle useita erilaisia tarkastus- ja korjaussuosituksia. Valvontasuunnitelman mukaisessa tarkastuksessa 5.10.2017 todettiin terveydensuojelulain mukaista terveystilaa aiheuttavia kosteusvaurioita. Kiinteistön omistajalle annettiin korjauskehoitus terveystilain poistamiseksi ja pyydettiin kirjallista selvitystä toimenpiteistä 31.1.2018 mennessä. Tehdyssä tarkastuksessa ei todettu sellaista olosuhdetta joka olisi aiheuttanut koulun tilojen käytön rajoittamista. Tilassa 214 oli tarkastuksen aikana meneillään kiinteistön omistajan tutkimukset ja tila ei ollut opetuskäytössä. Ympäristökeskus on puuttunut tarkastuksella todettuun terveystiloihin, mutta koulun tilojen käytön rajoittamiseen ei arvioitu olevan tarvetta.

Kysymykseen siitä, miten ympäristökeskus on valvonut omien vaatimustensa noudattamista, selvityksessä vastataan ympäristökeskuksen pyytäneen kiinteistön omistajalta selvitystä tarkastuksella todetun terveystilain poistamiseksi 31.1.2018 mennessä, johon kiinteistön omistaja on toimittanut vastineen 16.2.2018. Jälkivalvonta toteutetaan pääsääntöisesti asiakirjojen avulla, tarvittaessa voidaan tehdä jälkivalvontaan liittyviä tarkistuksia terveystilain poistumisen arvioimiseksi.

Väitteeseen siitä, ettei ympäristökeskus ole vastannut kantelijan tiedustelupyyntöön 6.2.2018, selvityksessä vastataan kiinteistön omistajan toimittaneen kirjallisen selvityksen ympäristökeskukselle 16.2.2018. Kantelijan tiedustelupyyntöhetkellä 6.2.2018, ympäristökeskuksella oli ainoastaan sellaisia asiakirjoja, jotka olivat jo kantelijan hallussa. Ympä-

ristökeskus on vastannut kantelijan tiedustelupyynnön 24.4.2018 lähettämällä kiinteistön omistajan toimittaman vastineen liitteineen. Tavanomaista on, että useat eri tahot, useista erilaisista kohteista esittävät asiakirjapyyntöjä joihin ympäristökeskus pyrkii aina vastaamaan mahdollisimman pian. Selvityksen mukaan ympäristökeskuksessa on pohdittu vaihtoehtoja, jotta jatkossa välttyttäisiin vastaavanlaiselta viivästyneeltä vastausajalta, kun asiakirjapyyntö on esitetty aikaisemmin kuin asiakirjat ovat olleet toimitettavissa. Lisäksi kantelijan tiedusteluun, mihin päivämäärään mennessä ympäristökeskus tekee päätöksen tilakeskuksen dokumenttien jatkotoimenpideratkaisusta, on vastattu 26.4.2018 seuraavasti; Tällä hetkellä ympäristökeskuksessa ei ole tarpeen pohtia Rekolan kouluun liittyviä mahdollisia jatkotoimenpiteitä tai päätös asioita. Ympäristökeskukselle 16.2.2018 toimitetun selvityksen mukaan, kiinteistön omistaja on ryhtynyt selvitystoimenpiteisiin ja korjausten suunnittelu on meneillään. Mikäli korjaustoimenpiteisiin ei ryhdytä tai tehtyjen korjaustoimenpiteiden jälkeen epäillään, ettei terveystilaa ole poistunut, ympäristökeskus ryhtyy tarpeelliseksi katsomiinsa toimenpiteisiin.

Liittyen kantelun 28.3. täydennyksen väitteisiin ja kysymyksiin, selvityksen mukaan aikaisempiin kolmeen kysymykseen annetut vastaukset vastaavat pääosin myös täydennyksen väitteisiin ja kysymyksiin. Valvontasuunnitelman mukaisen tarkastuksen 5.10.2017 aikana tilassa 214 oli meneillään kiinteistön omistajan tutkimukset, eikä tila ollut opetusikäisessä. Ensisijainen vastuu rakenteiden kunnan tarkistamiseksi on kiinteistön omistajalla. Kiinteistön omistajan tutkimukset olivat tarkastushetkellä meneillään, joten terveystilaa ei ollut tarpeen tehdä samanaikaisesti omia tutkimuksia, selvityksessä todetaan.

Antti Soininen toteaa omassa selvityksessään, että Rekolan koulun tiloihin osoitteessa Rekolantie 67 on tehty terveystilalain valvontasuunnitelman mukainen säännöllinen tarkastus 5.10.2017. Koulun tiloissa todettiin pintakosteudenmittauksissa ja aistinvaraisissa näköhavainnoissa mahdollisia kosteusvaurioita. Pintakosteudenilmaisimella tehdyt mittaukset ovat suuntaa antavia, eikä sen antamia tuloksia voida pitää tarkkoina. Kosteusvaurioiden varmentamiseksi kiinteistön omistajalle annettiin korjauskehoitus, jossa lattiarakenteiden kunto tulee selvittää ja rakenteet korjata asianmukaiseen kuntoon.

Ympäristökeskus antoi selvityksille takarajaksi 31.1.2018 mennessä. Tarkastuksen johdosta koululla pidettiin neuvottelu 22.11.2017 rehtorin ja kiinteistön omistajan edustajien kanssa. Soinisen mukaan mukaan palaverissa käytiin läpi ympäristökeskuksen tarkastuspöytäkirjassa tekemät huomiot, sekä annettu korjauskehoitus terveystilain selvittämiseksi ja kiinteistön omistajan edustaja kertoi toimenpiteistä, joihin oli ryhdytty kiinteistön kunnan ja terveystilain selvittämiseksi.

Soininen kertoo, että Kantelijan kanssa on useita kertoja keskusteltu puhelimesta liittyen ympäristökeskuksen tekemään tarkastukseen ja koulun tiloissa todettuun terveystilain ja prosessin kulkuun. Kantelija on pyytänyt ympäristökeskukselta kaikki dokumentit liittyen Rekolan koulun terveystilain käsittelyyn 1.2.2018. Heinon kanssa keskusteltiin puhelimesta, että ympäristökeskuksella on asian käsittelyyn liittyvät asiakirjat tarkastuspöytäkirja 5.10.2017 sekä Swecon tutkimusraportti 8.11.2017. Tilakeskus ei ollut toimittanut määräaikaan 31.1.2018 mennessä siltä pyydettyjä selvityksiä. Selvityksen mukaan kantelija ei ha-

lunnut ympäristökeskuksen lähettävän hänelle kyseisiä asiakirjoja, koska ne olivat jo hänen hallussaan.

Soininen kertoo kiinteistön omistajan toimittaneen 16.2.2017 ympäristökeskukselle sisäilma- ja kosteustekniset tutkimukset 26.1.2018, tutkimusselostus 26.1.2018 ja selvityksen jonka mukaan tilakeskus tilaa tutkimusraporttien pohjalta korjaussuunnitelmat. Korjaustyöt tilakeskus oli suunnitellut kesälle 2018. Heino on vaatinut 15.12.2017 sähköpostilla tilan 214 ja koulun kellaritilojen käytävän ja sen takana olevien tilojen poistamista käytöstä. Arto Heinolle on vastattu sähköpostilla 15.12.2017, että tehdyllä suunnitelmallisella tarkastuksella ei todettu syitä tilojen käytön rajoittamiselle. Rehtorin kanssa käytyjen keskustelujen mukaan tila 214 ei ollut opetuskäytössä tehdyn suunnitelmallisen tarkastuksen aikana. Myös koululla käydyssä neuvottelussa 22.11.2017 rehtorin mukaan tilaa ei käytetty. Tehdyn tarkastuksen aikana tila ei ollut opetuskäytössä, koska siellä tehtiin tutkimuksia.

Terveysinsinööri Kari Grönberg on antanut kantelusta oman selvityksensä, jonka mukaan Rekolan kouluun on tehty valvontasuunnitelman mukaiset tarkastukset 28.8.2014 ja 5.10.2017 joiden tarkastuksiin Grönberg kertoo osallistuneensa ns. työparina. Ensimmäisen tarkastuksen päävastuussa olevana tarkastajana oli terveystieteiden insinööri Satu Karila ja toisen terveystieteiden insinööri Antti Soininen. Grönbergin mukaan työparina osallistutaan tyypillisesti tarkastusvaiheen ja tarkastuksella tehtyjen havaintojen johtopäätöksiä tekemiseen. Viranomaisoimennepiteistä, tarkastuskertomuksen laatimista ja yhteydenpidosta toiminnanharjoittajaan, kiinteistön omistajaan tai esimerkiksi kuntalaisiin huolehtii tarkastuksen kokonaisuudesta vastuussa oleva tarkastaja. Luonnollisesti kuntalaisen ei tarvitse tietää tällaista yksityiskohtaa, mutta terveystieteiden insinööri Satu Karila ja terveystieteiden insinööri Antti Soininen ovat olleet päävastuussa olevat tarkastajat ja, siten huolehtineet yhteydenpidosta eri osapuoliin ja vastanneet asiakirjapyyntöihin, Grönberg kertoo.

Selvityksen mukaan kiinteistön omistaja on toimittanut kirjallisen selvityksen ympäristökeskukselle 16.2.2018 Rekolan koulun tutkimuksista ja korjaustoimennepiteistä. Grönberg kertoo lähettäneensä kantelijalle kiinteistön omistajan toimittaman vastineen, liitteineen 24.4.2018, kun ilmeni ettei ympäristökeskus ollut vielä toimittanut pyydettyjä asiakirjoja.

Kantelija on lisäksi tiedustellut päivämäärää, mihin mennessä ympäristökeskus tekee päätöksen tilakeskuksen dokumenttien jatkotoimennepideratkaisusta. Grönberg kertoo vastanneensa kantelijalle 26.4.2018 seuraavasti: "Tällä hetkellä ympäristökeskuksessa ei ole tarpeen pohtia Rekolan kouluun liittyviä mahdollisia jatkotoimennepiteitä tai päätös asioita. Ympäristökeskukselle 16.2.2018 toimitetun selvityksen mukaan, kiinteistön omistaja on ryhtynyt selvitystoimennepiteisiin ja korjausten suunnittelu on meneillään. Mikäli korjaustoimennepiteisiin ei ryhdytä tai tehtyjen korjaustoimennepiteiden jälkeen epäillään, ettei terveyshaitta ole poistunut, ympäristökeskus ryhtyy tarpeelliseksi katsomiinsa toimennepiteisiin."

KANTELIJAN VASTINE

Kantelija on 25.6.2018 antanut Vantaan ympäristökeskuksen selvityksestä oman vastineensa. Kantelija kertoo vastineensa koostuvan kolmesta alueesta. Ensimmäisenä alueena on yleiset vastineet perustuen

kaikkien osapuolien antamiin lausuntoihin, toinen Antti Soinisen vastineeseen ja kolmas Kari Grönbergin vastineeseen. Aluehallintovirasto selostaa tässä kantelijan vastineen sisältöä pääpiirteissään.

Aluksi kantelija referoi eduskunnan oikeusasiamiehen päätöstä 15.12.2015 Kanniston koulun sisäilma-asiassa. Kantelija referoi myös terveysuojelulain pykälät 1 § ja 2 §. Kantelijan mukaan annetuista selvityksistä ei selviä millä tavalla ympäristökeskus on ottanut huomioon eduskunnan oikeusasiamiehen huomautukset vuodelta 2015, miksi ympäristökeskus ei valvonut kunnan terveystoimintana antamansa 28.8.2014 tarkastuksen korjauskehotuksien etenemistä ympäristösuojelulain (kantelija tarkoittaa terveysuojelulakia) hengen mukaisesti, vaikka jo silloin on todettu huomattavasti kohonneita kosteusarvoja ja seinissä havaittiin kosteusvaurioita, miksi ympäristökeskus ei ryhtynyt koulun tilojen rajoittamiseen ympäristökeskuksen 5.10.2017 tarkastuksen jälkeen välittömästi tai viimeistään saadessaan Swecon 8.11.2017 raportin ja mitkä ovat tarkat perustelut. Vastineessa luetellaan seikkoja liittyen 5.10.2017 tarkastukseen.

Vastineessaan kantelija kysyy, miksi ympäristökeskus ei tehnyt hallintolain mukaista päätöstä tilojen rajoittamatta jättämisestä, jotta Kantelija olisi voinut valittaa hallinto-oikeuteen. Kantelija esittää myös useita kysymyksiä huomioita liittyen hallintolain mukaiseen menettelyyn asian selvittämisessä ja tietojen kirjaamisessa. Kantelija myös kyseenalaistaa tutkimukset tehneen ulkopuolisen asiantuntijan pätevyysvaatimusten toteutumisen, jota ympäristökeskuksen olisi vastineen mukaan pitänyt valvoa. Kantelija esittää kysymyksiä liittyen ilmanvaihdon pysäyttämiseen yöllä ja kysyy muun muassa miksi ympäristökeskuksella ei ole tarkkaa korjaussuunnitelmaa.

Kantelijan näkökulmasta ympäristökeskus on jättänyt tekemättä Rekolan koulun osalta terveysvaarojen välittömän estämisen kokonaan. Vastineessa viitataan perustuslain vaatimuksiin, joiden mukaan julkisen vallan on edistettävä väestön terveyttä ja turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Kantelijan mukaan koulun tärkein terveysvaara on kellari ja 1-kerroksen sivukäytävä, jotka olisi terveysuojelulain mukaan pitänyt sulkea saman tien. Koska tätä ei tehty niin koko kevään, koululaiset joutuivat tietämättään altistumaan sisäilmaongelmille. Tähän asiaan pitää aluehallintoviraston kantelussa pääsijaisesti keskittyä, vastineessa todetaan.

Antti Soinisen antamaan selvitykseen liittyen Kantelija esittää huomioita ja seikkoja muun muassa 22.11.2017 pidettyyn palaveriin liittyen, jolloin on jo tiedetty kellaritilojen, 1. kerroksen ja luokan 214 ongelmista. Vastineen mukaan tuolloin asiassa olisi tullut ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin. Yhtenä huomiona todetaan, ettei tätä tilaisuutta ole kirjattu asialle Vantaan kaupungin diaariin. Kantelija luettelee yksityiskohtia Soinisen selvityksestä, jotka ovat hänen mukaansa kiistanalaisia. Nämä koskevat muun muassa tilojen sulkemista sekä tietojen antamista ja kirjaamista.

Luokan 214 osalta kantelija muun muassa luettelee tilassa saatuja terveysoireita ja tilan käyttöä opetukseen. Tilan tarkastamiseen liittyen vastineessa todetaan, että Soininen on tietoinen luokan tilanteesta etukäteen ja 5.10.2017 tarkastuksessa olisi pitänyt tutkia luokka hyvin ja merkitä siitä tehdyt löydökset pöytäkirjaan. 5.10.2017 raportissa ei ole mainittu luokkaa mitenkään. Luokassa on avattu muutamia rakenteita

syyskuun lopulla, mutta tämä ei ole määritelty missään pykälissä, etteikö luokkaa pitäisi tutkia ympäristökeskuksen puolelta. Varsinkin kun siitä on oltu raportoitu useampaa kertaa. Kantelija esittelee vastineessaan luokan ongelmiin liittyviä seikkoja, jotka olisi hänen mukaansa tulleet havaita tarkastuksessa.

Vastineen mukaan Soinisen selvityksessä jää epäselväksi, että onko hän 5.10.2017 käynyt vain keskusteluita rehtorin kanssa menemättä luokkaan 214 vai käynyt myös siellä. Vastineen mukaan 22.11.2017 hän ei ole käynyt luokassa, koska kertoo "...rehtorin mukaan tilaa ei käytetty." Vastineen mukaan Soininen on laiminlyönyt velvollisuudet tarkistaa tilan kunto ja raportoida siitä. Vastineessa muun muassa todetaan, että luokka ei ollut kokonaisvaltaisessa remontissa.

Kari Grönbergin antamaan selvitykseen liittyen vastineessa todetaan, että vaikka tämä kertoo, ettei ole ollut päävastuussa asioista, hän ei selvittä laajemmin, että mihin toimenpiteisiin hän on ryhtynyt niiden sähköpostien osalta, missä hän on ollut mukana. Grönberg ei ole myöskään indikoinut Kantelijalle missään vaiheessa, että kaikki yhteydenpito pitäisi hoitaa Antti Soinisen kautta. Täten Kantelija katsoo, että häneen pätevät samat hallintolain vaatimukset kuin Antti Soiniseen. Grönbergin kertoessa päätöstä 26.4.2018, hän ei esittänyt virallista hallintolain mukaista päätöstä tilojen rajoittamatta jättämisestä, josta Kantelija olisi voinut valittaa hallinto-oikeuteen. Asiasta ei selviä, kuka on tehnyt päätöksen, Kantelija päättää vastineensa. Vastineen liitteenä on asiaan liittyviä sähköposteja.

KANTELUN RAJAUS

Aluehallintoviraston peruspalvelut, oikeusturva ja luvat –vastuualueen ympäristöterveydenhuoltoyksikkö on tutkinut kantelun siltä osin, kun siinä on kysymys terveydensuojelulain mukaan kunnan terveydensuojeluviranomaiselle kuuluvista tehtävistä. Vaatimukset tilojen sulke-
miseksi on rajattu kantelun ulkopuolelle, sillä aluehallintovirastolla ei ole terveydensuojelun kantelukäsittelyssä toimivaltaa sulkea koulua tai sen osia.

TAPAHTUMIEN KUVAUS

Tapahtumien kuvaus ilmenee kantelukirjelmästä sekä kantelun johdosta hankituista selvityksistä ja muista asiakirjoista.

ALUEHALLINTOVIKASTON RATKAISU JA PERUSTELUT

Ratkaisu Aluehallintovirasto kiinnittää Vantaan ympäristökeskuksen huomiota hallintolain mukaiseen perusteluvelvollisuuteen tämän päätöksen perusteluissa tarkemmin mainitulla tavalla.

Aluehallintovirasto käsityksensä ilmaisee, että pyydetty asiakirjat olisi tullut lähettää tietopyynnön johdosta kahden viikon kuluessa niiden saapumisesta.

Kantelu ei anna aluehallintovirastossa aihetta enempiin toimenpiteisiin.

Perustelut Aluehallintovirastoista annetun lain 4 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan aluehallintovirastot hoitavat niille erikseen säädettyjä tehtäviä ympäristöterveydenhuollon toimialalla. Saman lain 6 §:n 1 momentin mukaan aluehallintovirasto huolehtii sille säädettyjen tehtävien hoitamisesta toimialueellaan ja käyttää sille kuuluvaa toimivaltaa siten kuin siitä tässä tai muussa laissa säädetään.

Terveydensuojelulain 5 §:n mukaan aluehallintovirasto ohjaa ja valvoo terveydensuojelua toimialueellaan sekä arvioi kuntien terveydensuojelun valvontasuunnitelmat ja niiden toteutumista.

Terveydensuojelulain 26 §:n 1 momentin mukaan asunnon ja muun sisätilan puhtauden, lämpötilan, kosteuden, melun, ilmanvaihdon, valon, säteilyn ja muiden vastaavien olosuhteiden tulee olla sellaiset, ettei niistä aiheudu asunnossa tai sisätilassa oleskeleville terveyshaittaa.

Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut terveydensuojelulain nojalla asetuksen asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista (545/2015).

Koulun terveyshaitan vakavuuden arviointi

Kantelija on moittinut Vantaan ympäristökeskusta ja sen viranhaltijoita siitä, ettei koulun kellaritiloja ole määrätty otettavaksi pois käytöstä. Tilaa 214 ei myöskään ole suljettu pois käytöstä. Kantelijan näkemyksen mukaan terveydensuojelulain mukaiset valvontatehtävät on laiminlyöty.

Vantaan ympäristökeskuksen ja sen asiaa käsitelleiden viranhaltijoiden mukaan ympäristökeskus on puuttunut tarkastuksella todettuun terveyshaittaan, mutta koulun tilojen käytön rajoittamiseen ei arvioitu olevan tarvetta. Tilan 214 ympäristökeskus kertoo olleen poissa käytöstä.

Aluehallintovirasto toteaa, että Vantaan ympäristökeskuksella on ollut käytettävissään kantelussakin mainitut tiedot kellarikerroksen ongelmista. Näiden tietojen perusteella on annettu korjauskehoitus, mutta ei ole päädytty tilojen käyttökieltoon. Kantelija puolestaan on arvioinut kellarikerroksen olosuhteet niin vaaralliseksi terveydelle, että on vaatinut käyttökieltoa asetettavaksi. Kantelijalla ja viranomaisella on siten nähtävästi ollut eriävä käsitys todetun terveyshaitan vakavuudesta ja kiireellisyydestä. Aluehallintovirasto katsoo kantelun kysymysten liittyvän pitkälti juuri tähän erimielisyyteen.

Aluehallintovirasto toteaa yleisellä tasolla, että terveyshaittaa aiheuttavan olosuhteen vakavuuden arviointi perustuu altistumisolosuhteiden ja altistumisen kokonaisarviointiin. Asumisterveysasetuksen 3 §:n mukaisesti arvioidaan altistumisen todennäköisyys, toistuvuus ja kesto, mahdollisuudet välttyä altistumiselta tai poistaa haitta sekä poistamisesta aiheutuvat olosuhteet ja muut vastaavat tekijät. Altistumisen toistuvuus, kesto ja mahdollisuus välttyä altistumiselta liittyvät luonnollisesti rakennuksen käyttöön ja niistä tietoa on hankittava rakennuksen käyttäjältä.

Jotta terveyshaitan poistamiseksi voidaan antaa oikein mitoitettu ja perusteltu velvoite, pelkkä terveyshaittaa aiheuttavan olosuhteen tai teki-

jän olemassa olon toteaminen ei riitä. Viranomaisten tulee arvioida sitä, kuinka merkittävästä haitasta on kyse, jotta toimenpiteet terveyshaitan poistamiseksi voidaan eri osapuolien oikeusturvan näkökulmasta mitoitaa ja aikatauluttaa oikeassa suhteessa todettuun haittaan.

Altistumisen todennäköisyyteen vaikuttavat useat seikat, kuten se missä epäpuhtauslähde sijaitsee ja miten laaja se on. Mikäli epäpuhtauslähde sijaitsee tiloissa, joissa oleskellaan toistuvasti, on altistuminen todennäköisempää kuin, jos se sijaitsee tilassa, jossa ei oleskella toistuvasti. Altistuminen on myös todennäköisempää, jos epäpuhtauslähde on rakennuksen sisäpinnalla tai sisäpuolisessa rakenteessa kuin, jos se on ulkopuolisessa rakenteessa. Merkityksellisiä ovat myös mahdolliset ilmayhteydet, painesuhteet, ilmanvaihdon toiminta ja muut vastaavat tekijät.

Aluehallintovirasto toteaa, että kantelun käsittelyn yhteydessä hankituista viranomaisen asiakirjoista ei riittävällä tavalla selviä, miten Vantaan ympäristökeskus on arvioinut altistumista ja terveyshaitan vakavuutta. Nämä seikat eivät riittävästi selviä myöskään kanteluun hankituista selvityksistä. Asiakirjoista ei myöskään selviä, miten terveyshaitan vakavuutta on mahdollisesti arvioitu uudelleen, kun lisätutkimukset ovat valmistuneet.

Aluehallintovirasto toteaa, että kanteluun annettu selvitys on hallintolaisissa tarkoitettu ratkaisu, jota koskevat sekä hallintolain hyvän hallinnon perusteet, että hallintolain menettelysäännökset kuten 45 §:n 1 momentin perusteluvelvollisuus. Aluehallintovirasto katsoo, että riittävät perustelut olisivat edellyttäneet selostusta siitä, millä perusteella Rekolan koulussa ei todettu sellaista olosuhdetta, joka olisi aiheuttanut koulun tilojen käytön rajoittamista. Aluehallintovirasto katsoo, että vastavia perusteluja olisi tullut esittää jo aiemmin Kantelijan neuvonnan yhteydessä informoimaan Kantelijaa siitä, miksi ja miten viranomainen on päättänyt valitsemaansa ratkaisuun. Se onko näin toimittu, ei riittävästi selviä asiakirjoista.

Edellä mainituista syistä johtuen aluehallintovirasto kiinnittää Vantaan ympäristökeskuksen huomiota hallintolain mukaiseen perusteluvelvollisuuteen vastaisen varalta. Johtopäätösten ja perustelujen riittävydellä ja avoimuudella on keskeinen merkitys perustuslain 21 §:n takaaman oikeusturvan ja hyvän hallinnon kannalta.

Luokan 214 osalta aluehallintovirasto toteaa, että saatujen ennakkotietojen perusteella 5.10.2017 tarkastuksen tarkastuskertomuksessa olisi ollut asianmukaista käsitellä kyseistä tilaa. Yleisemmin tarkastuksiin liittyen aluehallintovirasto toteaa, että monissa valvontayksiköissä eri toimijoiden tekemät yhteistarkastukset ovat osa oppilaitosten suunnitelmallista valvontaa. Aluehallintovirasto on yleisesti suositellut yhteistarkastuksia kouluihin, jolloin myös ennakkotietoja voidaan käsitellä ja arvioida eri toimijoiden kesken.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira on huhtikuussa 2018 julkaissut ohjeen koulun ja päiväkodin olosuhdevalvontaan, terveyshaitan ennaltaehkäisemiseen sekä selvittämiseen (Valviran ohje 12/2018). Ohjeessa kuvataan muun muassa terveyshaitan vakavuuden arvioinnin ja toimenpiteiden kiireellisyyden arvioinnin menettelyjä, joista voi olla jatkossa hyötyä tämän kaltaisten terveyshaitta-asioiden käsitelyssä. Ohjeessa käsitellään myös tilannetta, jossa asianosainen on tyy-

tymätön viranomaisen tekemään ratkaisuun, jolloin tämä voi pyytää valituskelpoisen päätöksen ratkaisusta.

Aluehallintovirasto toteaa selvyiden vuoksi, ettei sillä ole kunnan toiminnan lainmukaisuutta kantelumenettelyn avulla valvovana viranomaisena mahdollisuutta tai toimivaltaa ottaa kantaa niihin kunnallisiin päätöksiin, joita terveydensuojeluviranomainen tekee.

Tietopyyntö ja tietojen kirjaaminen

Kantelija on moittinut ympäristökeskusta siitä, ettei se ole vastannut kantelijan tiedustelupyyntöön 6.2.2018. Kantelija on 30.4.2018 lisäkirjoituksessa tuonut esiin Vantaan kaupungin diaarinumerolta asiaan liittyviä päivämääriä, joiden perusteella hän katsoo lausuman siitä, että tilakeskus on toimittanut selvityksen ympäristökeskukselle 16.2.2018, antavan harhaanjohtavan kuvan asioiden tapahtumisesta.

Selvityksen mukaan kiinteistön omistaja toimitti kirjallisen selvityksen ympäristökeskukselle 16.2.2018. Kantelijan tiedustelupyyntöhetkellä 6.2.2018, ympäristökeskuksella oli ainoastaan sellaisia asiakirjoja, jotka olivat jo Kantelijan hallussa. Ympäristökeskus on vastannut Kantelijan tiedustelupyyntöön 24.4.2018 lähettämällä kiinteistön omistajan toimitaman vastineen liitteineen.

Kantelija on saanut vastauksen tietopyyntöönsä hieman yli kaksi kuukautta sen jälkeen, kun asiakirja on saapunut viranomaiseen. Selvityksessä on kerrottu asiakirjan antamisen viivästyminen vaikuttaneita syitä. Aluehallintovirasto käsityksensä ilmaisee, että viranomaisiin kohdistuviin tietopyyntöihin sovelletaan julkisuuslakia, jonka mukaan tietopyynnön tulee kohdistua olemassa olevaan asiakirjaan ja sen on oltava riittävällä tavalla yksilöity. Vantaan ympäristökeskuksen olisi tullut lähettää 16.2. saapuneet asiakirjat Kantelijalle, sillä niitä osattiin tarkastuskertomuksen kehotuksen perusteella odottaa ja niitä oli siten riittävän yksilöidysti pyydetty. Aluehallintovirasto käsityksensä ilmaisee, että asiakirjat olisi tullut lähettää tietopyynnön perusteella kahden viikon kuluessa siitä, kun ne ovat saapuneet, mikäli ne olivat julkisia tai asianosaisjulkisia. Julkisuuslain 14 § 4 mom. mukaisia tietopyynnön määräaikoja on noudatettava mahdollisista henkilövaihdoista huolimatta. Mikäli viranomainen ei katso asiakirjojen olevan julkisia tai asianosaisjulkisia ja kieltäytyy antamasta asiakirjoja, sen tulee antaa kieltäytymisestä valituskelpoinen päätös.

Kantelija on myös useassa kohdassa moittinut sitä, ettei kaikkia yhteydenottoja ja tietoja ole kirjattu Vantaan kaupungin hallintodiaariin. Aluehallintovirasto toteaa, että viranomaisen tulee julkisuuslain 18 §:n mukaan noudattaa hyvää tiedonhallintatapaa. Tähän liittyen on velvollisuus pitää luettelo viranomaisen käsiteltäväksi annetuista ja otetuista sekä ratkaistuista ja käsitellyistä asioista. Perussäännökset diaarin ja muun asiakirjahakemiston sisällöstä ovat julkisuusasetuksen 2 - 4 §:ssä. Julkisten asiakirjojen saatavuudesta huolehtiminen edellyttää muun muassa asiakirjojen asianmukaista luettelointia ja arkistointia sekä tiedon saannin teknisten ja muiden vastaavien edellytysten toteuttamista. Kuitenkaan ehdotonta vaatimusta kaikkien viranhaltijalle suoraan lähetettyjen asiakirjojen kirjaamiseen ei ole, ainakaan jos niitä ei voida pitää viillepanoasiakirjoina. Aluehallintovirasto kuitenkin suosittelee kirjaa-

maan tarpeellisessa laajuudessa kaikki viranomaiselle toimitetut asiakirjat, vaikka ne saapuisivat suoraan viranhaltijoille. Aluehallintovirasto ei ole tältä osin havainnut Vantaan ympäristökeskuksen tai Antti Soinisen toiminnassa moitittavaa.

Ulkopuolisen asiantuntijan pätevyys

Kantelija on pyytänyt aluehallintovirastoa tutkimaan kaksi asiassa laadittua kuntotutkimusraporttia siltä osin, täyttävätkö niiden tekijät ulkopuolisille asiantuntijoille asetetut vaatimukset. Kantelija on kiinnittänyt huomiota tutkimusten tehneiden henkilöiden työkokemusvuosiin.

Aluehallintovirasto toteaa, että terveyshaitan arvioinnista vastaavan terveydensuojeluviranomaisen tehtäviin kuuluu tarkistaa, että tutkimuksista vastaa ulkopuolisen asiantuntijan pätevyyden omaava henkilö. Aluehallintovirasto katsoo, että ensimmäisen raportin valmistumisen jälkeen asiaan on mahdollisesti kiinnitetty huomiota, sillä jälkimmäisen raportin on allekirjoittanut sertifioidun perusteella pätevä ulkopuolinen asiantuntija. Riittävä työkokemus on sertifioidun saamisen edellytyksenä. Aluehallintovirasto ei siten ole todennut Vantaan ympäristökeskuksen tai sen viranhaltijoiden toiminnassa tältä osin epäkohtia.

Muut asiat

Hallintolain 53 b §:n 1 momentin mukaan valvova viranomainen ryhtyy niihin toimenpiteisiin, joihin se hallintokantelun perusteella katsoo olevan aiheutta.

Muissa Kantelijan kantelussaan esille tuomissa asioissa aluehallintovirasto ei ole havainnut sellaisia seikkoja, jotka aiheuttaisivat toimenpiteitä aluehallintovirastossa.

SOVELLETUT OIKEUS- JA VIRANOMAISSOHJEET

Terveydensuojelulaki 1 §, 5 §, 26 §, 27 § ja 32 §
Sosiaali- ja terveysministeriön asetus asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista 3 § ja 21 §
Laki aluehallintovirastoista 4 § ja 6 §
Julkisuuslaki 13 §, 14 § ja 18 §

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen ei hallintolainkäyttölain (586/1996) 5 §:n 1 momentin ja hallintolain (434/2003) 53 d §:n perusteella voi hakea valittamalla muutosta.

Aluehallintoviraston antamaan huomautukseen ja huomion kiinnittämiseen ei voi kansanterveyslain 44 §:n 3 momentin perusteella hakea valittamalla muutosta.

LISÄTIETOJA

Lisätietoja antaa tarvittaessa ympäristöterveydenhuollon ylitarkastaja Kimmo Ilonen.

Ylitarkastaja

Esa Tommiska

Ympäristöterveydenhuollon
ylitarkastaja

Kimmo Ilonen

JAKELU JA SUORITEMAKSU

Päätös **Arto Heino**
Rekolantie 38, 01400 Vantaa

Vantaan kaupunki, Kirjaamo/Ympäristökeskus
Asematie 7, 01300 Vantaa

Päätös on maksuton.

TIEDOKSI

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, Valvira

Muutoksenhakuohje 1. Oikaisuvaatimus 30 pv

Tässä kokouksessa tehtyihin päätöksiin, ellei pöytäkirjassa ole päätöksen osalta erikseen toisin mainittu, tyytymätön voi tehdä oikaisuvaatimuksen.

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen.

Oikaisuvaatimus tehdään **Vantaan ympäristölautakunnalle**.

Oikaisuvaatimusaika

Oikaisuvaatimus on jätettävä **30 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista tiedoksisaantipäivää lukuunottamatta.

- Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon 7 päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa.
- Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, 7 päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana taikka kolmantena päivänä sähköisen viestin lähettämisestä.

Oikaisuvaatimuksen toimittaminen viranomaiselle

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisena. Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteineen. Kirjallinen oikaisuvaatimus on muutoksenhakijan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitettava. Kirjelmässä on mainittava oikaisuvaatimuksen tekijän, ja jos hän ei ole allekirjoittajana, myös allekirjoittajan nimi, asuinkunta ja postiosoite.

Oikaisuvaatimusasiakirjat on muutoksenhakijan tai hänen valtuuttamansa asiamiehen toimitettava viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä, tai mikäli määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä tai muu sellainen päivä, jona työt virastoissa on keskeytettävä, ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Oikaisuvaatimuksen voi toimittaa myös telekopiona (faksina) tai sähköpostina. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä, eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä.

Sähköisen viestin (faksin tai sähköpostin) katsotaan saapuneen viranomaiselle silloin, kun se on viranomaisen käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä siten, että viestiä voidaan käsitellä.

Oikaisuvaatimus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Yhteystiedot:

Vantaan ympäristölautakunnan osoite:
Vantaan kaupungin kirjaamo, Asematie 7, 01300 Vantaa
puhelin: (09) 8392 2184, faksinumero: (09) 8392 4163
sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi

Virka-aika: klo 8.15 - 16.00

Muutoksenhakuohje 10. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

10.1

Päätöksistä §:t 6-9 , jotka koskevat vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei kuntalain 136 §:n mukaan saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta.

10.2.

Päätöksistä §:t 1-4, ei hallintolainkäyttölain 5 §:n mukaan saa tehdä hallintovalitusta, koska ne eivät sisällä sellaista toimenpidettä, jolla asia on ratkaistu tai jätetty tutkimatta.